

গল্প

গল্প

৫
উদ্ভাস-উদ্ভাসি

জৱাহৰ-জ্যোতি

প্ৰথম খণ্ড

প্ৰথম সংখ্যাৰ পৰা দ্বাদশ সংখ্যালৈ

সঙ্কলক

ড° ক্ষীৰোদ কুমাৰ ঠাকুৰীয়া

সহযোগী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়, বকো

জৱাহৰ-জ্যোতি

বকো জৱাহৰলাল নেহৰু কলেজৰ
আলোচনী

॥ বহুবেকোয়া প্ৰকাশ ॥

॥ প্ৰথম সংখ্যা ॥

॥ ইং ১৯৭০-৭১ ॥

॥ সম্পাদক ॥

জ্ঞানেশ্বৰ খাখলাৰী

॥ সম্পাদনা সমিতি ॥

অধ্যক্ষ যতীন্দ্র চন্দ্র নাথ, সভাপতি

অধ্যাপক শৰৎ চন্দ্র তালুকদাৰ

অধ্যাপক বসন্ত কুমাৰ দত্ত

অধ্যাপক কামিনী মোহন শৰ্মা

অধ্যাপক মদন চন্দ্র কাকতি

শ্রীজ্ঞানশঙ্কৰ খাখলাৰী, সম্পাদক

শ্রীঅমূল্য বায়, সহঃ সম্পাদক

॥ বেটুপাত ॥

শ্রীঅজিত কুমাৰ বাভা

প্রোক বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী

॥ মুদ্রণত ॥

লক্ষ্মী প্রিণ্টিং প্রেছ,

গুৱাহাটী—১

কল্যাণীয় শ্ৰীমান খাখলাবী,

নতুন বছৰৰ ভোগালী বিহুৰ আন্তৰিক আশীৰ্বাদ তোমালোক
সকলোটিলৈকে জনালো। তোমাৰ চিঠি পাই “জবাহৰ জ্যোতি”লৈ
শুভেচ্ছা জনালো।

—আশীৰ্বাদ—

বকো জবাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰকাশিত “জবাহৰ
জ্যোতি” পত্ৰিকাখনৰ উত্তৰোত্তৰ উন্নতিৰ আশাৰে সৰ্বসন্তোষকৰণে
আন্তৰিক শুভ ইচ্ছা জনালো। “জবাহৰ জ্যোতি” চিন্তাশীল সাহিত্য
সম্পদেৰে অলঙ্কৃত হৈ সাহিত্যৰ গৌৰৱ বৃদ্ধি কৰক। জবাহৰ জ্যোতিৰ
প্ৰকাশৰ উদ্যোগীসকললৈ আন্তৰিক শলাগৰে আশীৰ্বাদ জনালো —ইতি

নলিনী বালা দেৱী

MESSAGE

I am very happy to learn that the Teachers and the Students of the Jawaharlal Nehru College, Boko are going to bring out a College Magazine shortly. I convey my best wishes to the sponsors and earnestly believe that it will prove very useful not only to the staff and the students of the College but also to other reading public as well.

The students and the Members of this College may rightly be proud of this institution which, besides being a prominent higher educational centre, is associated with the great name and hallowed memory of our late respected Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru. As a matter of fact, a decision was unanimously made to start a College at Boko to be named after the great leader in the condolence meeting at Boko on the very next day of the sad demise of our beloved Prime Minister on May 27, 1964.

It is indeed heartening that the College has since then been providing facilities and scopes for higher Education, to the tribal and other backward youth of the area and maintaining continuous progress in respect of higher education as well as cordial student-teacher relationship.

In a developing country like ours education plays a significant role in registering rapid progress in all the spheres of national life. I do hope the students of the College will, besides developing their mental and intellectual faculties, cultivate a strong and constructive urge to utilise their knowledge for the good of the Country.

I believe and trust, the College would grow from strength to strength and move with the passage of time and develop itself into a seat of learning.

My best wishes will always remain with the Jawaharlal Nehru College at Boko.

I wish your College Magazine all success.

Probin Choudhury
Transport Minister,
Assam.

Dear Students of Boko J. N. College,

I am glad to learn that you are going to publish a magazine this year. This venture of yours is really laudable. It will be more laudable if you, through it, try to usher in something new and novel in the line, with the able guidance of your learned teachers. Should you only keep to the beaten track, it will, not to mince matters, be a sheer waste of time, money, and energy.

I do believe this mouthpiece of yours will not only provide you with an ample scope and opportunity for self-expression but will also help you to divine rightly the depths of your learning and observation of things in their right perspective. I am sure it will greatly help dissemination of light and learning in this so-far neglected corner of the State, where people are still steeped in the deep darkness of ignorance.

I wish you attempt a brilliant success.

A. K. Adhikary.
Secretary,
J. N. College,
Boko

OUR FOUNDER PRINCIPAL

SHRI J. C. NATH

PRIME MINISTER'S SECRETARIAT
NEW DELHI-4

January 7, 1971

MESSAGE

Dear Sir,

The Prime Minister thanks you for your letter. She sends her good wishes to the students of J. N. College, Boko.

Yours faithfully,
H. Y. Sharada Prasad

Shri Jnana Sankar Khakhalary,
Editor, 'Jawahar Jyoti',
J. N. College,
P. O. Boko
Assam.

RAJ BHAVAN
SHILLONG

February 26, 1971

I am glad to know that the students of the Jawaharlal Nehru College, Boko is bringing out the first issue of their College Magazine 'Jawahar Jyoti' in April 1971.

I hope the Magazine will be a useful medium of expression of the ideas of the students and will keep them interested in their cultural and educational activities.

I send my best wishes for the success of Magazine.

B. K. Nehru
GOVERNOR OF ASSAM

জৱাহৰ জ্যোতি

ভাৰত মাতৃৰ অমৰ সন্তানসকলৰ ভিতৰত স্বৰ্গীয় জৱাহৰলাল নেহৰুৰ দৰে এজন মহামানৱ পৃথিৱীৰ বুৰঞ্জীতে পাবলৈ নাই। জৱাহৰলাল নেহৰু নিজেই যেন ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ, ভাৰতীয় মণীষাৰ এজন জীৱন্ত প্ৰতীক আছিল। নেহৰুৰ অনুপম গুণবাৰ্শি ভাৰতবাসী তথা পৃথিৱীৰ মানৱ সভ্যতাৰ কাৰণে চিৰস্মৰণীয় সম্পদ হৈ ৰ'ল—নেহৰুৰ ব্যক্তিগত প্ৰত্যেকজন ভাৰতবাসীক উদ্বুদ্ধ কৰাৰ কাৰণে চিন্তাশীল সকলক তেওঁ দি গ'ল ৰাজনীতি, সাহিত্য, স্বদেশপ্ৰেম, ত্যাগ আৰু কৰ্মৰ প্ৰেৰণা।

অমৃতৰ পুত্ৰ জৱাহৰলালৰ জীৱন-স্মৃতিৰ জ্যোতিয়ে বকোৰ জৱাহৰলাল মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক-ছাত্ৰসকলক অথগু জ্যোতিৰ পোহৰ দিয়ক। ত্যাগ আৰু কৰ্মৰ প্ৰেৰণাবে নতুন ভাৰত ৰচনাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজ নিজ প্ৰতিভাবে অৰিহণা দিয়ক-এয়ে মোৰ কামনা।

‘বকুলবন’
ঘোৰহাট
১০।১।৭১

শ্ৰীআনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা
প্ৰাক্তন সভাপতি
অসম সাহিত্য সভা

সোঁৱৰিছে

মানুহ জন্মিলে মৰিবই। ই চিৰন্তন সত্য জন্মিলেও একো নতুন নাই; মৃত্যু হলেও একো নতুন নাই। ই প্ৰকৃতিৰ ৰীতি। মহাপুৰুষেই হওঁক বা সাধু পুৰুষেই হওঁক, সকলো মানুহেই হওঁক বা ডাঙৰ মানুহেই হওঁক মৃত্যু আছেই—ই চিৰন্তন। তথাপি ই বৰ বেদনা দায়ক। কিন্তু এনে প্ৰচলিত ৰীতিটো কিয় বাক মৃত্যু কথা শুনিলে দুখ লাগে, ব্যথা লাগে, শোকেৰে অন্তৰ ভৰি পৰে, কিয় বাক ভয় লাগে, কান্দি উঠে অন্তৰ ? এয়া দুৰ্বলতা, এয়া আন্তৰিকতা। হয়তো মানুহৰ এই পাৰম্পৰিক আন্তৰিকতাই মানুহক জীয়াই থাকিবলৈ প্ৰেৰণা দিছে, দিছে আশা আকাঙ্ক্ষা আৰু এধানি মৰমৰ সহাৰি। সেয়ে মৃত্যুৰ পিচত সোঁৱৰাই দিয়ে মৃতকৰ স্মৃতিবোৰে—তেওঁৰ মহৎ কাৰ্য্যই। আৰু বোধ হয় সেই তাৰণাতেই কোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যুৰ খবৰ শুনিলে দুগালেৰে দুটোপাল তপত লোতক বাগৰে, অন্তৰ দুখেৰে ভৰি পৰে। শেষত ভক্তিৰ পুষ্পাঞ্জলিৰে মৃতকক শ্ৰদ্ধাঞ্জলি দিয়াৰ বাহিৰে কি আছে ?

দুৰ্বাসা-গাঠি-চিৰাজ-গমধৰ-হাবান-মণিবামৰ স্মৃতি আছে; কিন্তু ভাৱীয়া নাই। গাৱৈ-ভূঞা নগৰে-চহৰে অভিনয় কৰি ভাগৰি নপৰা একনিষ্ঠ কলা সেৱক আৰু আমাৰ অগ্ৰজ প্ৰতিম নটসূৰ্য্য ফণী শৰ্ম্মা ১৯৭০ চনৰ ৩১ জুলাইত চিৰদিনৰ বাবে মঞ্চ জগতৰ পৰা প্ৰস্থান কৰিলে। জ্যোতি সূৰ্য্যৰ কিৰণ আৰু বাতাৰ আভাৰে অসমৰ কলা জগত উজ্জলি উঠিল আৰু নুমাই গ'ল। তেওঁলোক একনিষ্ঠ কলাসেৱক, আমাৰ অগ্ৰজ প্ৰতিম। এয়া তেওঁলোকলৈ শ্ৰদ্ধাৰ সোঁৱৰণী। ভাৰতীয় বিজ্ঞানৰ নৱজাগৰণৰ নায়ক যাৰ জন্ম ১৮৮৮ চনৰ ৭ নবেম্বৰ—তামিল নাডুৰ তিৰু চিৰা পুন্নীত; সেই নায়কৰ জীৱন-বসান হ'ল ১৯৭০ চনৰ ২১ নবেম্বৰত; যাৰ নাম বিজ্ঞান জগতত অমৰ—তেওঁ ডাঃ চন্দ্ৰ শেখৰ ভেঙ্কট ৰমণ। তেওঁক ভাৰতবাসীয়ে হেৰুৱালে, বিশ্বই হেৰুৱালে; কিন্তু তেওঁৰ দান বৰঙণি আৰু অভূতপূৰ্ব বিজ্ঞানৰ কাৰ্য্য অতুলনীয় হৈ বিশ্বক সোঁৱৰাই থাকিব।

১৯১২ চনত এটি সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালত শিৱসাগৰ জিলাত জন্ম গ্ৰহণ কৰা অসমৰ ভূতপূৰ্ব মুখ্যমন্ত্ৰী, প্ৰবীণ ৰাজনীতিজ্ঞ, সমাজ সংগঠক সৰ্বজন প্ৰিয় বৰণ্য নেতা, অসমী

আইব সুযোগ্য সন্তান স্বৰ্গীয় বিমলা প্ৰসাদ চলিহা দেৱৰ ১৯৭১ চনৰ ২৪ ফেব্ৰুৱাৰী
বুহুপতি বাৰ দিনা চিলঙৰ নিজ বাস ভৱনত হোৱা যত্ন বাতৰিয়ে অসমীৰ আকাশ
বিষাদৰ ডাৱৰে ঢাকি থবিলে। তেওঁ আমাক নিৰ্ভীকতা, ঐকান্তিকতা আৰু বিশ্বপ্ৰেমৰ
পথ দেখুৱালে আৰু.....আৰু বহুতো সোঁৱাবালে।

আৰু সোঁৱৰিছোঁ সেই সকল মান্ত শিল্পী, সাহিত্যিক, বৈজ্ঞানিক, বাঞ্ছনীয়
আৰু দাৰ্শনিকক যি সকলে সংগ্ৰাম কৰি আদৰ্শ বাৰি গ'ল মানৱৰ শান্তি আৰু প্ৰগতিৰ
পথত। এই মহান মানৱ সকললৈ আমাৰ প্ৰণাম আৰু ভক্তিৰ প্ৰদাহলি
যাচিলে!.....।

অসমীয়া বিভাগ

পথ	॥ ১॥	অধ্যাপক বসন্ত কুমার দত্ত
তুলা	॥ ১॥	শ্রীঅনিল কুমার নাথ
স্বপ্ন ডাঙিন মোব	॥ ২॥	শ্রীজ্যোতির্ময়ী কলিতা
নিশাব সপোন	॥ ২॥	শ্রীসাবদা পাটোয়ারী
স্বাগতম	॥ ৩॥	শ্রীসকেশ্বরী বড়ো
জবাহর জ্যোতি	॥ ৪॥	শ্রীঅমূল্য বার
সন্ধি	॥ ৪॥	শ্রীউর্বশী দাস
দুটি গীত	॥ ৫॥	শ্রীনগেন কলিতা
সাজবাটিত	॥ ৬॥	অনুবাদ: শ্রীআনন্দ চন্দ্র বাভা
তুনি আক মই	॥ ৭॥	অনুবাদ: শ্রীনবমোহন নাথ
সায়নো বুটী	॥ ৯॥	শ্রীযোগেন্দ্র নাথ বড়ো
খাদ্য সমস্যা আক প্রতিকার	॥ ১৫॥	শ্রীনির্মলা বায়ন
বড়ো কছাবী সমাজ আক সংস্কৃতিত এটি দৃষ্টিপাত	॥ ১৭॥	শ্রীজ্ঞান শঙ্কর ঝাংলাবী
আজিব সমাজ আক শিকা এটি দৃষ্টিপাত	॥ ২০॥	শ্রীদীনেশ চন্দ্র শর্মা
ভাবত বঙ্গ জবাহরলাল নেহরু	॥ ২৫॥	মনচুব বহমান খাঁন
গোবালপবীয়া গীত মাত	॥ ৩১॥	শ্রীপ্রভাত চন্দ্র শর্মা
কবি আক কাব্য প্রবন্ধ	॥ ৩৫॥	কুমারী অন্তে দাস
প্রতিশ্রুতি	॥ ৩৭॥	শ্রীনিবন্ধন বায়ন
মবহা স্মৃতি	॥ ৪০॥	কুমারী নিকম্পা বাভা
পুষ্প আক প্রস্তব	॥ ৪৩॥	শ্রীবলেন্দ্র বাভা
কক্ষচ্যুত	॥ ৪৭॥	কুমারী পবনেশ্বরী বড়ো
গোপন চিঠি	॥ ৫০॥	শ্রীঅমূল্য বার
নিকপায়	॥ ৫৪॥	শ্রীনবীন বড়ো
চাকর	॥ ৫৬॥	শ্রীঅমৃত চন্দ্র কলিতা
সম্পাদকীয়	॥ ৬৩॥	

পথ

অধ্যাপক—বসন্ত কুমাৰ দত্ত ।

গভীৰ দুপৰ নিশা
সমগ্ৰ পৃথিবী শুই পৰিছে
মাথো সাৰে আছে সময়
সাৰে আছে নৈশ বিলাসৰত
বণিকৰ দল—মহানগৰীত ।
আৰু সাৰে আছে দৰিদ্ৰ জনতা
পেটত দুনিয়াৰ ক্ষুধাৰ জুই একুৰা জ্বলাই লৈ
কোনো দিন পোহৰ নপৰা উৰুখাপজাত ।
হয়তো পূৰ্ণতি নিশা অৱসন্ন এইজাক মানুহে
তন্ত্ৰামগ্ন হৈ সপোন দেখিব
আকাংখা চিহ্নিত এটি উজ্জল পথৰ ;
এই পথেৰে আহি গ'ল মাক্স আৰু
গান্ধীৰ—দল, মানুহৰ স্বীকৃতি বিচাৰি ।
এই পথ সঁচা পথ
এই পথ দৰিদ্ৰৰ ঐবাৰণ ।

তুলা

শ্ৰীঅনিল কুমাৰ নাথ, বি-এ,

পাণ্ডন ছাত্ৰ

কোমল কল্পিত এখনি যেন শুৱ আকাশ
তাৰ পৰা সিচৰিত মেঘ মেঘ লগা অজৈৱ পদাৰ্থ
বিভিন্ গতি কৰে
ব্ৰাহ্মণৰ কেন্দ্ৰ সন্ধানি
বায়ু নৈৰ বজ্ৰ সোঁতেৰে
পৰমেশ্বৰৰ অস্তিত্ব বিচাৰি ।
মৰণশীল আত্মাৰ দুৰ্বলতা—ভয় আৰু ভীতৰ
ফাগুনৰ দিন আৰু চ'তৰ ৰাত্ৰিৰ
বৃহৎ আত্মা আৰু ক্ষুদ্ৰাত্মাৰ
বৰাব টেঙা সদৃশ পৃথিবী আৰু ৰাতি সদৃশ আকাশৰ
মাজত থকা বায়ু নৈৰ সোঁতত পৰি
টো খেলি খেলি ফুৰে
মেঘ মেঘ লগা কোমল কল্পিত এই অজৈৱ পদাৰ্থ ।

॥ স্বপ্ন ভাঙিল মোৰ ॥

শ্ৰীজ্যোতিৰ্ময়ী কলিতা
প্ৰাক বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী (কলা)

॥ নিশাৰ জগোন ॥

শ্ৰীনাৰদা পাটোৱাৰী
প্ৰথম বাৰ্ষিক বি.এ.

বহাগৰ এটি নিশা
এটি জোনাক জোনাক লগা নিশা
দেখিছিলোঁ স্বপ্ন জীয়াই থকাৰ ।
বৰ্ষাৰ মুখৰ এটি আবেলি
আনন্দত প্ৰাণ খুলি
হাঁহিব খুজিছিলোঁ মই
অতীতৰ কথা পাহৰি ।
সেইদিনা মই জনাটো নাছিলোঁ
এই সপোন ভাঙিব বুলি
বৰ্ষা মুখৰ বহু আবেলি
কান্দিব লাগিব বুলি ।
আজি জীৱনৰ ঘন কুৱলীত
বিপন্ন মোৰ স্বপ্ন ।
কিয় ভাঙিল এই মোহময়ী স্বপ্ন

মই দেখিলোঁ—
আকাশত তৰাৰ চকুৰে
নিশাৰ এখনি স্তব্ধ মৌন মুখ ।
আৰু এই মুখ—এজন, দুজন, হেজাৰ জনৰ,
ঐশ্বৰ্য্য বাসনাত লালায়িত
কলা কলা বজাবত জীয়াই থকা
বক্ত পিপাসু অলেখ জনৰ ।
এই মুখ,—
পূৰ্ণ যুৱতীৰ নগুদেহত
উশ্বৰ্ণল কামনাৰ প্ৰলেপ সনা
বুহুং ড্ৰেগনৰ ।
এই মুখ, সংগ্ৰামৰ পটভূমিত
সপোন বচা মেহনতী শ্ৰমিকৰ ।
আকৌ এয়া দেখিলোঁ
বিস্তীৰ্ণ আকাশৰ পৰা
নামি অহা বিম জিম বৃত্তিত
নিষ্পেষিত জনতাৰ
ককণ তপত চকুলো ।

স্বাগতম্

শ্রীমৎস্বৰ্ণবী বড়ো
প্রাক্ বিশ্ববিদ্যালয় (কলা)

শীতব শেষত
আছিল বসন্ত,
নতুনক লবলৈ
প্রকৃতি ব্যাকুল ;
গছলতা হ'ল
বমক-জমক
মেলি কুঁহিপাত
ফুলি নানা ফুল ।
আছিল বসন্ত
আছিলে কেতেকী
গালে ক'ত গীত
ধবাব মাজত ;
সমীবে বোৱালে
ফুলৰ সৌৰভ
দিলে বিয়পাই
সবাবে প্রাণত ।

বসন্ত কালব
বহাগ মাহত
আছে অসমীৰ
বঙালী বিছটি ;
অতীতক এৰি
নিজকে পাহৰি
বঙালী বিছটি
নেথাকে নেপাতি ।
ধবাব মুখত
বিৰিঙা হাঁহিত
মানুহে হাঁহিলে
আশাক পাঙিলে ;
পুৰণি সকলো
বহাগে নাশিলে
চিব স্মৰক
স্বাগত জনালে ।

জৱাহৰ জ্যোতি

—অমূল্য বায়

প্ৰথম বাৰ্ষিক, কলা

তুমি আহিছিলি শিশুৰ মিঠা হাঁহি লৈ,
জ্বিনিলা জগতক বুকুৰ কুটুম হৈ ।
তুমি যুঁজিলা ন্যায় আৰু নীতিৰ হকে,
সহিলা ৰত যে গল্পনা দহৰ বাবে ।
গোলাপৰ বঙাপাহী বুকুত পিজিলা,
আই ভাৰতীৰ দুখ মোচন কৰিলা ।
বিশ্ব প্ৰেমৰ সোঁত বোৱালা জগতত,
ঐক্যৰ মহামন্ত্ৰ শুনালা ভাৰতক ।
পঞ্চশীল মূল নীতি তুমিয়ে ৰচিলা,
সাম্য-মৈত্ৰী-ভাতৃ-ভাৰ তুমিয়ে বোৱালা ।
নহয় কোনোৱে হীন কোনোৱেই পৰ,
আমি সবে ভাই-ভনী অতি চেনেহৰ ।
বিশ্বই সুৰ্ববিচ্ছে তোমাক জৱাহৰ,
তোমাৰ জ্যোতিয়ে হ'ব পাথৰৰ আনাব ।

সন্ধি

শ্ৰীউৰ্বশী দাস
প্ৰাক্‌বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী (কলা)

এটা শান্ত নীৰৱ দুপবীয়া
কেউপিনে শান্তিৰ মায়াজাল,
মোৰ কোঠালিত মই অকলশৰে ।
সৰু বিৰিকিৰনেৰে অহা
এচেৰেঙা পোহৰে একোঠালি এন্ধাৰত
লগত যুঁজ দি কৰা মিতিবালীৰ
সাক্ষী মই ;
সিহঁতে প্ৰমাণ কৰে মই এতিয়াও
সাবে আছে ।
সময়ৰ আঁচে মোক বিৱৰ্ত্তন কৰি অনাব
এটা মিঠা প্ৰলোভন দেখুৱায়
আবেলিৰ চিকুণ
বতৰৰ দৰে এটা আয়েজ অনাব
প্ৰয়োজনীয়তা আছে বুলি
কাৰণ, মই যে এতিয়াও সাবে আছে ।

(১)

পদূলি মুখৰ বকুল গছত
এটি পখিলা পৰেহি ডালত
আমনি যে কৰে মোক ॥
নিবিড় পুৱতি বেলা
কৰেহি আমনি মোক ;
নবালিৰ খেলা-ধূলী
ধৰেহি আগুৰি মোক ॥
তাই জুমি জুমি জুমি চায়
পায় কিনো স্নেহ ;
মোৰ মন পখিটি কাটি লৈ
তাই নাশে হিয়াৰ দুখ ॥

দুটি গীত

(২)

শ্রীনগেন কঙ্গিতা
প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয় (কলা)

চকুলোঁ টুকিছো মই নিমাতো নিবলে
নিজম একাৰত বহি
দক্ক হৃদয়ে ভাঙি বাধাৰ দুৱাৰ
লিখে তোমাৰ কাহিনী ।
লিখে আমাৰ কাহিনী ॥
তুমি এৰি গলা মোৰ জীৱনক
বাখি একাৰত অকলই ;
তথাপি কৰিছা ভুল বহুবাৰ
দূৰ-দূৰণিত তুমি বহি ।
চকুলো টুকিছো নিমাতো নিবলে মই ।

বিধাতাই সাজিছে মাথো মানুহৰূপী
মিছাৰ এই বালিষৰ ;
থাকিব লাগিব শুই কোনোবা কোণত
বিশাল এই মৰতৰ ।
সেয়ে লিখিছো কাহিনী ।

অনুবাদ : শ্ৰী আনন্দ চন্দ্ৰ বাৰ্তা

প্ৰথম বাৰ্ষিক কলা

মাজৰাট । শ্ৰীজামলাল মাহেশ্বৰী ।

[হিন্দী কবিতা]

মহানগৰীৰ

কোনাহলময়

পথেৰে

অহা যোৱা মানুহবোৰ

কোনোবা চিন্তাশীল উদাসীন

কোনোবা আনলিত, বিধেৰিত ।

কাঙ্ক্ষত মোনা আঁৰি লৈ

যায় চামে চামে

জুলীয়া ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ,

টাইট্‌ ফিট্‌ টেবেলিন পিঙ্কি

চিনেমাৰ গান গুণগুণোৱা ডেকালবাবোৰ

অৰ্দ্ধেলক্ষ বস্ত্ৰ পিঙ্কি সৌন্দৰ্য্যৰ প্ৰদৰ্শন কৰা

চঞ্চলা গাভৰু ছোৱালীবোৰ

আক—

নগ্ন ককাঁৰ বস্ত্ৰকপী,

কঠোৰ পৰিশ্ৰমিক দল

কাঙ্ক্ষত মোনা লৈ

কুখাতুৰ ভিক্ষুকবোৰ

আক—

আক কেৰাণী, উকিন, শিকক ।

কুটপাখৰ ওপৰত দোকানৰ কাষত

দেখো মই নিতে

কোনাহলময় পথৰ

মানুহৰ অহবহ লোঁত

নিৰুপায় পীড়িত

আক বান্ধিক জীৱন ।

আনৰ প্ৰতি উদাসীন

আপোনতে যগন, আপোনতে জীন,

মানুহৰ মাজত

অনুভব কৰো মই

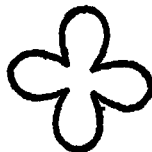
গভীৰ সমুদ্ৰৰ গৰ্ভত

অলেখ সামুদ্ৰিক জীৱৰ মাজত

এটি নিসঙ্গ প্ৰাণী,

কৃশ, নিৰ্বল, নিৰুপায়

নিসহায় ।

॥ তুমি আৰু মই ॥

মৃধ্যকান্ত ত্ৰিপাঠী

(হিন্দী কবিতা)

তুমি তুম্ভ হিমালয় শৃঙ্গ, মই চঞ্চল গতি স্নব সৰ্বিতা
তুমি বিমল হৃদয় উচ্চবাস, মই কান্ত কামিনী কবিতা ॥

তুমি প্ৰেম, মই শান্তি,
তুমি স্নবা ঘোৰ অন্ধকাৰ,
মই মাতাল ভ্ৰান্তি ।

তুমি দিনৰ প্ৰখৰ কিৰণ জাল, মই মৃদু হাঁহি স্নস্কান ।
তুমি বাৰিষাৰ মৃত্যু লগৰী, মই মাথো পিছল নিদৰ্শন ॥

তুমি যোগ, মই সিদ্ধি,
তুমি বাগ অনুবাগ তপ,
মই শুচিতা সমৃদ্ধ ।

তুমি মৃদু মানৱ ভাৱ আৰু মই মনোবঞ্জনী ভাষা ।
তুমি নন্দন বন কল্পতৰু, মই স্নখ মৃদু তল শাখা ॥

তুমি প্ৰাণ, মই কায়,
তুমি ব্ৰহ্ম সচ্চিদানন্দন,
মই মনোমোহা মায়া ।

তুমি প্ৰেমিকৰ কণ্ঠহাৰ আৰু মই বেণী কাল নাগিনী ।
তুমি পল্লৱ বান্ধাৰ চেতাৰ মই ব্যাকুল বিবহ বাগিনী ॥

তুমি পথ মই বেণু,
তুমি বাধাৰ মন মোহিনী,
মই অধৰৰ বেণু ।

তুমি পথিকৰ শীতল শান্তি, মই কথা প্ৰতিক্ষীত আশা ।
তুমি ভৱ সাগৰ দুস্তাৰ মই পাব মাথো অভিলাষী ॥

তুমি নভ, মই নীলিয়া,
তুমি শবতৰ বাল্য ইন্দু,
মই নিশীথ মাধুৰিয়া ।

তুমি কুসুমব কোমল পবাগ, মই মৃদুগতি মনয়া সসীৰ ।

তুমি চোচ্চাশ্রয়ী কাপুৰুষ, মই প্রকৃতি প্রেম জন্তীৰ ॥

তুমি শির, মই শক্তি,

তুমি বধুবন্ধ বামচন্দ্র,

মই সীতা অচলা ভক্তি ।

তুমি আশাব কুসুম পাইছি মই শিক্কা কুছল-ডান ।

তুমি মদন পঞ্চস্বব হস্ত মাথো মই স্নগ্ধা অনুজান ॥

তুমি বজ্র, মই জাব,

তুমি শিল্পী অঁকা নতুন ছবি,

মই তুনিকা বস্তব ।

তুমি বণ তাম্বর উন্মাদ নৃত্য, মই মুখবিত নুগুবব শ্বনী ।

তুমি নাদ-বেদ অঙ্কার সাব, মই কবি শূন্য শিবোম্মি ॥

তুমি যশ, মই প্রাপ্তি,

তুমি কুণ্ড অববিল স্তম্ভ,

মই স্ননির্মল ব্যাপ্তি ।

মায়নো . বুঢ়ী

শ্রীযোগেন্দ্ৰ নাথ বড়ো

তৃতীয় বাৰ্ষিক

‘মায়নো বুঢ়ী’ হৈছে কছাৰী সকলৰ এক উপায়া দেৱী। এই দেৱীক সচৰাচৰ ঘৰৰ লখিমী বুলি কছাৰী সকলে জ্ঞান কৰে। কোনো কোনোৱে কিন্তু এই দেৱীক মহাদেৱৰ পত্নী পাৰ্ব্বতীৰে অন্য এক অৱতাব বুলি অভিহিত কৰে। সেইবোৰ যিয়েই নহওক—এই দেৱীক পূজা কৰিলে ঘৰখনত ধন-ধান বিভূতিৰে পূৰ্ণ হোৱা বুলি আৰু সকলো বেমাৰ-আজাৰ ঘৰৰ পৰা নোহোৱা হয় বুলি কছাৰীসকলে বিশ্বাস কৰে। ইয়াৰ উপৰি মায়নো বুঢ়ীয়ে ঘৰৰ পৰিয়ালটিক সদায় ভালে কুশলে ৰাখে বুলিও বড়োসকলৰ বিশ্বাস। সেয়েহে ‘মায়নো বুঢ়ী’ৰ গীতত পোৱা যায়।

“হে আই মায়নো নুংখো খুলুমবনানি।
বুংবনি ফংনিস্থ খাখা মনো মিথিনানি ॥
আই মায়নো’ বুং মনো নু বংজাস্থনানি।
খানাসং মায়নোনি খাখা, আঙু বুংবনি ॥
‘নোঃ সিঙো থানি আং ফিসাফুৰ্খো লাখিয়ি।
ইনজুৰ বলংথিং থাঙুন্ আঙুনায়ি ॥
সুৰ ফায়দুং সুৰ ফায়া যাদুং না যায়।
নায়গুন্ আং নুংসুৰণি কঙ্গু মাৰেয়া’ ॥
মায়নো বুঢ়ী বিমাবুঢ়ী জ্ঞান গাহায়।
নায়বায় থায় মাজাং হামা (আইয়া) বিনি খায় ॥
মাজাং গিয়ান থিং থাং বালানু মাজাং থায়।
নিষ্ঠাৰ থায়। বাল। মগন্ এখোলোয় ॥
বিনিখায় আই আফাফুৰ। থাঃ নিষ্ঠাৰ।
নোঃ সিঙো হাব্‌নো সবদাৰ্ সবদাৰ্ ॥
হাঠেং হাখায় স্খঃ নুং নোসিঙো হাবুবালা।

গুজুন্ ডি খাংখিৰি আইখো বাওলা ॥
নিয়মখো হামি যায় আইখো মানিয় ॥
জানো লুনো থুমুং ফিসা ফিসো মাজাং থায় ॥
বিনি খায় আইনামো যখন খালাম।
হাঠেং হাদুৰী মুনো খুলুমনো হাম ॥”

বড়োসকলে ‘মায়নো বুঢ়ীক’ বৰ ভক্তিৰে পূজা সেৱা কৰে। তেওঁলোকে এই দেৱীক পৰিয়ালৰ উত্তৰৰ ঘৰখনৰ ভিতৰত পুৰ মূৰে থকা মুখা খুটাটোৰ গুৰিত স্থাপন কৰি পূজা সেৱা কৰে। ‘মায়নো বুঢ়ী’ক যে কি কাৰণে এনেদৰে পূজা কৰা হয় সেই সম্পৰ্কে বড়ো সকলৰ মাজত এটি সুন্দৰ আখ্যান প্ৰচলিত হৈ আছে। আখ্যানটো হৈছে এই—

এসময়ত এহাল বুঢ়া-বুঢ়ী আছিল। সিহঁতৰ ঘৰৰ অৱস্থা আছিল বৰ জয়-জয় ময়-ময়। সাত জন পুতেক আৰু এজনী মাথোন নুমলীয়া জীয়েক আছিল সিহঁতৰ সম্ভান। এজনী মাথোন ছোৱালী হোৱাৰ কাৰণে ঘৰ খনত তাই আছিল বাপেক মাকৰ আৰু ককায়েকহঁতৰ বৰ আলাসৰ লাড়ু। সেয়েহে সিহঁতে অতিকৈ মৰম কৰি ছোৱালীজনীৰ নাম ৰাখিলে ‘মায়নো’। আনপিনে সেই সময়তে পুতেকহঁত ডাঙৰ হৈ বিবাহৰ কাৰণে উপযুক্ত হোৱাত বুঢ়াই বৰ ধুম ধামেৰে সিহঁতৰ বিয়া পাতি দিলে। কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশতঃ বুঢ়াই পুতেকহঁতৰ সোণৰ সংসাৰখন বেচি দিন দেখিবলৈ নোপাওঁতেই ইহ সংসাৰ পৰিত্যাগ কৰিবলগীয়া হল। বুঢ়াৰ মৃত্যুৰ কিছুদিন পিছতেই বুঢ়ীও চিৰকাললৈ চকু মুদিলে

বাপেক মাকৰ মৃত্যুৰ সময়ত ছোৱালীজনী আছিল তেনেই সৰু। সেয়েহে পিতাক মাকৰ অবিহনত ককায়েকহঁতৰ মৰম স্নেহৰ মাজতেই তাই চক্ৰকলাব নিচিনাকৈ লাহে লাহে ডাঙৰ হবলৈ ধৰে। ককায়েক-হঁতৰ পৰাই তাই পাইছিল অকৃতিম মৰম আৰু ক্ষুব্ধবস্ত্ৰে চেনেহ। সিহঁতে তাইক ইমান মৰম কৰিছিল যে তাইক ধৰুৱা কাম বন কৰিব দিয়াতো দূৰবে কথা আনকি তাই কষ্ট পাব বুলি ঘৰৰ সকলোৱে তাইৰ আল-পৈচানহে ধৰিছিল। ককায়েকহঁতে মায়নোক ইমান মৰম স্নেহ কৰি বখাতো কিন্তু তাইৰ বোৱেকহঁতে মুঠেই সহ্য কৰিব নোৱাৰিছিল। সেয়েহে কেনেকৈনো ছোৱালীজনীৰ অনিষ্ট সাধন কৰিব পাৰি তাকেহে সদায় বোৱেকহঁতে মনে মনে চিন্তা কৰিছিল। কিন্তু গিৰীয়েকহঁতৰ ভয়ত তাইহঁতে মায়নোৰ এডাল চুলিকো অনিষ্ট কৰিব পৰা নাছিল। লাহে লাহে কিন্তু বোকেহঁতৰ এই চক্ৰান্তৰ কথাতো ককায়েকহঁতেও গম পালে। সেয়েহে বৈনীয়েকহঁতে যাতে সিহঁতৰ ভনীয়েকৰ একো সৰ্বনাশ কৰিব নোৱাৰে তাৰ কাৰণে সকলোকে সাৱধান কৰি দি সিহঁতে নিজেও তাইহঁতৰ ওপৰত সতৰ্ক দৃষ্টি ৰাখি থাকিল।

এইদৰে কিছুদিন যোৱাৰ পিচত সেই সাতজন ককায়েক-ভায়েকে বাৰ বছৰ বণিজ কৰিবলৈ কোনো এখন দূৰ দেশলৈ যাবলগীয়া হল। সেয়েহে সিহঁতৰ অনুপস্থিতিত বোৱেকহঁতে যাতে মায়নোৰ একো অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে সিহঁতে এটি বৰ ওখ চাং পাতি তাতে মায়নোক থাকিবলৈ দিলে। আৰু তাইৰ কাৰণে তাতে বাৰ বছৰৰ ৰাদ্যসম্ভাৰ যোগাৰ কৰি দিলে। তাৰ পিচত সাত ভায়েকে ভনীয়েকক সাৱধান কৰি দিলে যাতে সিহঁত বণিজৰ পৰা ঘূৰি নহা পৰ্য্যন্ত তাই চাঙৰ পৰা তললৈ নামি নাহে। ইয়াকে হৈ সাত ভায়েকে নাও মেলি বণিজলৈ যাত্ৰা কৰিলে।

সাত ভায়েকে বণিজলৈ যোৱাৰ পিচৰে পৰা মায়নোৰ বোৱেকহঁতে সদায় তলে তলে ছোৱালীজনীৰ অনিষ্ট সাধন কৰিবলৈ নানা চেলু বিচাৰিবলৈ ধৰিলে। তাইহঁতে ভাবিলে, “সাত ভায়েকৰ অনুপস্থিতিৰ সুযোগতে আমাৰ এই চকুৰ কুটা, দাঁতৰ শালটোক গুচাব লাগিব।” ইয়াকে ভাবি বোৱেকহঁতে ছোৱালীজনীৰ সৰ্বনাশ

কৰিবৰ কাৰণে বৰ উঠি পৰি লাগিল। কিন্তু ছোৱালী-জনী সদায় চাঙৰনৰ ওপৰত থকাৰ কাৰণে বোৱেকহঁতে তাইৰ একো অনিষ্ট কৰিবলৈ সুবিধা কৰিব পৰা নাছিল। সেয়েহে মায়নোৰ বোৱেকহঁতে নানা আলোচনা কৰি ছোৱালীজনীক ছলে, বলে, কৌশলে তললৈ নমাই আনিবৰ কাৰণে সিদ্ধান্ত কৰিলে। তাইহঁতে প্ৰথমতে ডাঙৰজনী জায়েকক নানা বুদ্ধিৰে মায়নোক চাঙৰ পৰা তললৈ নমাই আনিবৰ কাৰণে পঠিয়াই দিলে। মায়নোৰ ডাঙৰ বোৱেকজনীয়ে তাই থকা চাঙৰ তললৈ গৈ তাইক এই বুলি মাতিব ধৰিলে।

“ফাইক ৰাওনাং ফাইক, ফাইক ৰাওনাং ফাইক

নুংনি ৰাওতা ভাইয়া, নুংনি ৰাওতা ভাইয়া

বণিজো থাংদু, জুংখো থাং লাংদু

জুংনি বৈনীয়া বিনায় আলায় ষাঙণ্

ধবোও থোয়া ষাঙণ্ মায়নানৈ সোণানৈ হ’

ছননানি থাং লাংদু, ফাইক ৰাওনাং ফাইক।

(আহা ননদজনী আহা। তোমাৰ সাত ভায়ে বণিজলৈ গৈছে; আমাক কৈ গৈছে ‘আমাৰ ভনীটিৰ দুখ দুৰ্গতি হ’ব, মূৰত ওকনী হ’ব সেইবোৰ চাই মূৰটো ফণিয়াই দিবা’ এই বুলি কৈ গৈছে, আহা ননদজনী—আহা।)

ডাঙৰ বোৱেকে মায়নোক মাতেহে মাতে; কিন্তু ছোৱালীজনীয়ে তাইৰ বোৱেকৰ কুঅভিসন্ধিতো বুজিব পাৰি কেতিয়াও চাঙৰ তললৈ নামি আহিবলৈ মান্তি নহল। ডাঙৰ জায়েকজনীয়ে মায়নোক চাঙৰ তললৈ নমাই অনাত সমৰ্থ নোহোৱাত দ্বিতীয়জনী জায়েকেও মায়নোহি থকা চাঙৰ তললৈ গৈ প্ৰথমজনী জায়েকে মতাব দৰে তাইক মাতিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু তাইয়ো ছোৱালীজনীক চাঙৰ পৰা নমাই আনিবলৈ অসমৰ্থ হল। তাইৰ পিচত ক্ৰমে তৃতীয়, চতুৰ্থ, পঞ্চম আৰু ষষ্ঠ জনী জায়েকেও চাঙৰ তললৈ গৈ মায়নোক চাঙৰ পৰা নামি আহিবলৈ বহুতো কাকূতি-মিনতি কৰি মাতিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু তথাপিও ছোৱালীজনী চাঙৰ পৰা নামি নাছিল। তেতিয়া তাইহঁতে সপ্তমজনী জায়েকক ‘মায়নো’ক চাঙৰ পৰা নমাই আনিবৰ কাৰণে পাচিলে। কিন্তু সপ্তমজনী জায়েকে ছোৱালীজনীক চাঙৰ পৰা নমাই আনিবৰ কাৰণে অমান্তি হল। কাৰণ তাই

মায়নোক বব ভাল পাইছিল আৰু মৰমো কৰিছিল।
আনপিনে ছোৱালীজনীও তাইৰ সৰু বোৱেককহে
সকলোতকৈ বেচি ভাল পাইছিল। সেয়েহে মায়নোক
সৰুবোৱেকে তাইৰ জায়েকহঁতৰ কুঅভিসন্ধিটো মুঠেই
ভাল পোৱা নাছিল আৰু কেনেকৈনো তাইহঁতৰ কু-
চক্ৰান্তৰ পৰা ছোৱালীজনীক বন্ধা কৰিব পাৰি তাৰেহে
উপায় চিন্তা কৰিছিল। কিন্তু আনপিনে ছোৱালীজনীক
চাঙৰ পৰা নমাই আনিবলৈ নোযোৱাৰ কাৰণে সৰু-
বোৱেকক তাইৰ জায়েকহঁতে বহুতো গালি শপনি
পাৰি মাৰিবলৈ খুজিলে। তেতিয়া কোনো উপায় নাপাই
সৰু বোৱেকে মায়নোক মাতি আনিবলৈ বাধ্য হল।
তাই কান্দি কান্দি মায়নোই থকা চাঙৰ তললৈ গৈ
মায়নোক ইনাই বিনাই মাতিবলৈ ধৰিলে।

“ফাইক বাওনাং ফাইক, ফাইক বাওনাং ফাইক
নুংনি খাত ভাইয়া, নুংনি খাত ভাইয়া
বণিজো খাংদু; জুংখো খাখা লাংদু
‘জুংনি বৈনীয়া বিলায় আলায় যাঙণ,
খবোও থেমা যাঙণ নায়নাটন সোণাটল ছ’
ছননানি খাখা লাংদু, ফাইক বাওনাং ফাইক।
নুংখো লিংনো ফৈয়া বালা আবও মুৱা
আংখো বায়ু খুয়ু; ফাইক বাওনাং ফাইক।
নুং বাওনাঙা ফায়াবালা আংলায় মাহেবে খাঙণ,
মাহেবে যাঙণ। আবও গেদেৎ ফুৰা
আংখো খুনানি খুখাত গুণ;
ফাইক বাওনাং ফাইক, আংখো অনানি ফাইক।”
(আহা ননদজনী আহা।..... তোমাক মাতিবলৈ
নাহিলে বাইদেউহঁতে (অৰ্থাৎ জায়েকহঁতে) মোক
গালি পাৰে, কোবায় আহা ননদজনী আহা।
তুমি ননদজনী নাহিলে মইনো কেনেকৈ থাকিম,
কেনেকৈ খাম; ডাঙৰ বাইদেউহঁতে মোক কোবাই
মাৰিব; আহা ননদজনী আহা, মোক দয়া কৰি
আহা।)

সৰু বোৱেকে এইদৰে কান্দি কান্দি মায়নোক ইনাই
বিনাই মতা শুনি ছোৱালীজনীৰ অন্তৰতো বৰ দুখ
লাগিল। সেয়েহে তাই নিজৰ বিপদৰ কথাও আওকাণ

কৰি চাঙৰ পৰা নামি আহিল। চাঙৰ পৰা নামি অহাৰ
লগে লগে ডাঙৰ চক্ৰান্তী বোৱেকে মায়নোক ধৰি আনি
তাইহঁতৰ গোহালি ঘৰখন অঁতাবলৈ লগাই দিলে। কিন্তু
বেচেৰী ছোৱালীজনীয়ে জীৱনত কেতিয়াও তেনে কাম
কৰি পোৱা নাই। সেয়েহে গোহালি ঘৰখন অঁতাবলৈ
নাছানি তাই গোহালি ঘৰৰ ভিতৰতে থিয় হৈ থাকিল
তাকে দেখি বোৱেকহঁতে তাইক নৈথ গালি-শপনি
পাৰি বহুতো মাৰি ধৰি তাৰ পৰা তাইক বান্ধনী ঘৰলৈ
টানি আনিলে আৰু তাত বন্ধা কামত লগাই দিলে। কিন্তু
বেচেৰীয়ে কেনেকৈ তাত বান্ধিব লাগে নাছানি বান্ধনী
ঘৰতে উচুপি উচুপি কান্দি থাকিল। ইয়াকে দেখি তাইৰ
বোৱেকহঁতে খঙতে একো নাই হৈ তাইক বহুতো গালি
পাৰি তাইৰ পিঠিত ধনঞ্জয় প্ৰহাৰ দিবলৈ ধৰিলে।
মাৰব কোবত বেচেৰী ছোৱালীজনীৰ গা ফাটি তেজ
ওলাল। কিন্তু ইমান মাৰিও বোৱেকহঁতৰ হেঁপাহ নপলাল
তাইক আকৌ বোৱেকহঁতে ঢেঁকীশাললৈ টানি আনি
ঢেঁকীৰ আগত বহুৱাই তাইক ধান বঢ়াবলৈ লগাই দি
তাইহঁতে নিজে ঢেঁকী দিবলৈ ধৰিলে। বোৱেকহঁতে
ঢেঁকী দি থাকোতে এবাৰ হঠাৎ চাব মাৰি ঢেঁকীটো
পেলাই দি মায়নোক সোঁহাতখন খুন্দি পেলালে। সোঁহাত
খন খুন্দি দিলত যন্ত্ৰণাত অসহ্য হৈ ছোৱালীজনী কান্দি
উঠিল। কিন্তু কান্দিনেই জানো তাই বোৱেকহঁতৰ পৰা
হাত সাৰিব পাৰিব। অৱশেষত মায়নোক বাওঁ হাত-
খনেৰে খুবলিত ধান বঢ়াই দিবলৈ দি বোৱেকহঁতে তাইৰ
বাওঁহাতখনো খুন্দি দিলে। ইমান কৰিও কিন্তু বোৱেক
হঁতে ছোৱালীজনীক এবি নিদিলে। বাওঁহাতখন খুন্দাৰ
পিচত ছোৱালীজনীক সোঁতৰিৰে ধান বঢ়াবলৈ কৈ
বোৱেকহঁতে তাইৰ সোঁতৰিখনো খুন্দিলে আৰু তাৰপিছত
সেইদৰে তাইৰ বাওঁতৰিখনো খুন্দিলে। যন্ত্ৰণাত অসহ্য
হৈ বেচেৰী ছোৱালীজনী চিঞৰি চিঞৰি কান্দিবলৈ
ধৰিলে। কিন্তু বেচেৰীৰ ইমানতো বন্ধা নহল। অৱশেষত
বোৱেকহঁতে তাইক নদীত গা ধুৱাব বুলি কৈ নদীৰ
ঘাটলৈ টানি আনিলে। তাৰ পিচত তাইহঁতৰ চকুৰ কুটা,
দাঁতৰ শাল এই ছোৱালীজনীক চিৰদিনৰ কাৰণে গুচাবৰ
বাবে তলত সাত খন চকু আৰু ওপৰত সাতখন চকু
দি তাৰ মাজত ছোৱালীজনীক ভৰাই দি নৈত উটাই
দিলে। মায়নোক নৈত উটাই দি তাইৰ বোৱেকহঁতে

তাইহঁতৰ চকুৰ কুটা, দাঁতৰ শালটো আৰু নাই বুলি ভাবি আনন্দ মনেৰে ধৰলৈ উভতিল।

চকুটো নৈত উঠি গৈ গৈ 'তাওখা বজা' নামে এক বুঢ়া বজাৰ জান পালেগৈ। সেই সময়ত 'তাওখা বজা'ই সদায় আবেলি পৰত মাজ ধৰিবৰ কাৰণে বাহৰ এটি ডাঙৰ 'খোখা' সেই জানত পাতি থৈছিল। 'মায়নো'ক উটাই দিয়া সেই চকুটো দৈৱাৎ সেই 'খোখা'টোত লাগি থাকিল গৈ। বাতি পুৱালত 'তাওখা বজা'ৰ চাকৰিলাকে সেই 'খোখা'খন চাবলৈ গল। কিন্তু 'খোখা'খন সিহঁতে সেইদিনাখন দাঙিৰ নোৱাৰি আচৰিত হ'ল আৰু ততালিকে মানুহ পঠিয়াই 'তাওখা বজা'ক ধৰব দিয়ালে। সেই সময়ত 'তাওখা বজা'ই চোপনিৰ পৰা উঠা নাছিল। এজন চাকৰে বুঢ়া বজাৰ ওচৰলৈ গৈ 'খোখা'খন দাঙিৰ নোৱাৰা কপ্তাতো কলড বজাই ব'ব আচৰিত হৈ ততালিকে তেওঁ জানলৈ গল। জানলৈ গৈ বুঢ়া বজাই জনকুৱৰীক আৰাধনা কৰাত সেই 'খোখা'টো ধৰ ধৰ কৈ কঁপি উঠিল। জনকুৱৰীক আৰাধনা কৰি উঠি 'তাওখা বজা'ই তেওঁৰ এটি কেঁৱা আঙুলিৰে সেই 'খোখা'খন দাঙি আনিলে। 'খোখা'খন দাঙি আনি বজাই দেখিলে যে তলত সাতখন চকু আৰু ওপৰত সাতখন চকুৰ মাজত এজনী দীপলিপ ছোৱালী। ছোৱালীজনীক দেখি 'তাওখা বজা'ই আচৰিত হৈ স্বৰ্ণিলে "হেব, ভই কোন? কোনোবা দেৱী নে মানৱী? নে কোনোবা যক্ষীনী?" তেতিয়া ছোৱালীজনীয়ে উত্তৰ দিলে "মই কোনো দেৱীও নহও যক্ষীনীও নহওঁ। মই মানৱৰহে ছোৱালী।" এই বুলি কৈ ছোৱালীজনীয়ে 'তাওখা বজা'ৰ আগত নিজৰ দুখৰ কাহিনী বিনাক বৰ্ণাই কালিৰলৈ ধৰিলে। তাইৰ দুখৰ কথা শুনি বুঢ়া বজাৰ মনতো ব'ব দুখ লাগিল। সেয়েহে বুঢ়া বজাই ছোৱালীজনীক তেওঁৰ নাতি পুতিৰ 'বকুলী' কৰি বাৰি তাইক আশ্ৰয়দান দিলে।

'তাওখা বজা'ৰ নাতি-পুতিৰ বকুলী হৈ মাধানোই বুঢ়াবজাৰ নাতি-পুতিৰ নিচুকালৈ সদায় নদীৰ পাৰলৈ লৈ যায়। সিহঁতে কেতিয়াবা কালিলে তাই নিজৰ দুখৰ কাহিনীক বৰ্ণাই গীত গাই গাই সিহঁতক শান্ত কৰে। গীত গাই গাই অপলক বৃষ্টিৰে সদায় চাই থাকে তাই নদীৰ বুকুলৈ। মনত হয়তো আশা—কিছানি সেই

নদীয়েদি তাইৰ ককায়েকহঁত বনিজৰ পৰা কিবি আহেই। কিন্তু তাই আশা কৰা মতে কোনো দিনেই সেই নদীয়েদি তাইৰ ককায়েকহঁত বনিজৰ পৰা বুলি অহা নাই। সেয়েহে হতাশাত তাই এটি দুখৰ ছয়নিয়াহ সৰি পৰে আৰু কান্দো কান্দো হৈ বিষাদ মনেৰে গধূলি সময়ত 'তাওখা বজা'ৰ ঘৰলৈ উভতি যায়।

সদায় যোৱাৰ দৰে সেইদিনাখনো মায়নোই গৈছিল সেই নদীৰ পাৰলৈ—নগত আছিল 'তাওখা বজা'ৰ এটি কেছুৱা নাতি। তেতিয়া সময় আছিল ভব দুপৰীয়া। মানুহবিলাকে সেই সময়ত দুপৰীয়াই আহাৰ খাই উঠি কিছু বিশ্রাম লৈছিল। সেয়েহে তেতিয়া নদীৰ পাৰতো হৈ পৰিছিল নিৰ্জৰ্ম আৰু নীৰৱ নিস্তৰ্জ। মাথোন বহুপূৰ্বৰ পৰা বিপিকি বিপিকি তাহি আহিছিল এটি কপৌ চবাইৰ কৰণ বিননি। তেনে এটি নিৰ্জৰ্ম পৰিবেশত কপৌ চবাইৰ সেই কৰণ বিননিটো শুনি মায়নোৰ ভাতৃশোকটো বেচিকৈহে উখলি উঠিছিল। তাই মাথোন কান্দো কান্দো হৈ অপলক বৃষ্টিৰে চাই আছিল সেই নদীৰ বুকুলৈ। এনেতে সেই নিৰ্জৰ্মতা ভজ কৰি কালি উঠিছিল 'তাওখা বজা'ৰ সেই কেছুৱা নাতিটো। মায়নোই তাক শান্ত কৰিবলৈ বহুতো চেষ্টা কৰিছিল। কিন্তু তাক শান্ত কৰিবলৈ তাই যিমানেই আশ্রয় চেষ্টা কৰিছিল কেছুৱাটো সিমানেহে বেছিকৈ কালিছিল। কেছুৱাটো শান্ত কৰিব নোৱাৰি অৱশেষত ছোৱালীজনী নিজেও উচুপি উচুপি কালি উঠিল। কালি কালিয়েই মায়নোই 'তাওখা বজা'ৰ সেই কেছুৱা নাতিটো শান্ত কৰিবৰ বাবে নদীৰ পাৰৰ এজোপা বাহৰ ছাঁয়াত গৈ তাইৰ সেই গীতটো গাবলৈ ধৰিলে

"আংনি খোঁকালনে এচেৰা দুখ দুংলায়মুন ঐ
এচে আনালি জাগাবায় আংহা।

আংনি খাত তাওজীয়া বুনানি খুনানি
সায়ংখং মাখায় চেকেতবায় আংখো।

এচে আনালি জাগাবায় আংহা।

খুখুনো লাংনিধু বুনানই

দৈমায়ো ভাচায়নানি হৰায় আংখো

ভাচিনো ভাচিনো এচেৰা গাংজান মুনলায়বায় আং।

তাওখা বাজায়া মুনানই বিচুনি বোখানি খানামবায়
এচে আনালি ভাগাববায় আংহা ।

আংনি খাত ভাইয়া বণিজ কামায়নো থাংদু

অ আদাফুর মাখিনি নুগুণ্ আংনুচুবখো ।”

(মোব কপালতনো ইমান দুখ আছিল ঐ ইমান
মোব বিলাই হল । মোব সাতজনী বোরে মোব ধব
কবি মোব হাত ভবি ভাঙি দিলে । ইমান দুর্গতি
হল মোব ! গা ধুৱাবলৈ নিম বুলি কৈ নৈত মোক
উটাই দিলে ; উটি গৈ গৈ যে মই কিমান দূৰ
পালো । ‘তাওখা বজা’ই পাই মোক নাতিয়েকব
বকুলী কবি ৰাখিলে । ইমান বিলাই হল মোব ।
মোব সাত ভায়ে বণিজ কৰিবলৈ গৈছে ; অ
ককাইহঁত কেতিয়া তহঁতক মই দেখা পাম ।)

মায়নোই এইদৰে কান্দি কান্দি গীত গাই থাকোতে
তাইৰ ককায়েকহঁত বাব বছৰ বণিজ কবি সেইপিনেদি
নাৱেৰে উজাই ঘৰলৈ উভতি আহিছিল । দূৰে পৰা
এই বিননি শুনি ককায়েকহঁতে সেইখিনিতে নাও ৰাখি
ছোৱালীজনীৰ ওচৰলৈ গৈ তাইৰ কি হৈছে আৰু কিয়
কান্দিছে বুলি সোধিলে । তেতিয়া ছোৱালীজনীয়ে কান্দি
কান্দি তাইৰ দুখৰ কাহিনীটো সিহঁতৰ আগত কলে ।
তেতিয়া ছোৱালীজনীক সিহঁতেৰে ভনীয়েক বুলি
বুজি পাই সাত ভায়েকেও তাইৰ আগত সিহঁতৰ চিনাকি
দিলে আৰু ভনীয়েকক লৈ ‘তাওখা বজা’ৰ ওচৰ
পালেগৈ । বজাক সিহঁতে নিজৰ পৰিচয় দি সিহঁতৰ
ভনীয়েকক তাৰ পৰা নিজৰ ঘৰলৈ নিবলৈ ইচ্ছা
প্ৰকাশ কৰিলে । বুঢ়া বজায়ে সিহঁতৰ প্ৰস্তাৱত আনন্দ
মনেৰে সন্মতি প্ৰকাশ কৰিলে । ‘তাওখা বজা’ই ইমান
দিন সিহঁতৰ ভনীয়েকক প্ৰতিপালন কৰি থকাৰ কাৰণে
সাত ভায়েকে সাতটা মণি মুক্তাৰ টোপোলা বুঢ়া বজাক
দি মায়নোক লৈ নিজৰ ঘৰলৈ যাত্ৰা কৰিলে । (সাত
ভায়েকে সাতটা মণি মুক্তাৰ টোপোলা বুঢ়া বজাক দি
ছোৱালীজনীক নিজৰ ঘৰলৈ লৈ যোৱাৰ কাৰণেই
বৰ্ত্তমানে কছাৰীসকলে ছোৱালী বিয়া কৰাবলৈ সূখা
পূজা কৰিলে টোপোলা দিয়াৰ নিয়ম আছে বুলি কছাৰী
সকলে কয় ।)

সাতভায়েকে সিহঁতৰ ভনীয়েকক লৈ যেতিয়া ঘৰ
পালেগৈ তেতিয়া সিহঁতে ষৈনীয়েকবোৰক ওচৰলৈ

মাতি মায়নোক দুখ কষ্ট দিয়াৰ কাৰণে এটি বিচাৰ
কৰিলে । কিন্তু বিচাৰত কোনো জনী ষৈনীয়েকেই
নিজৰ দোষতো স্বীকাৰ নকৰিলে । তেতিয়া সাত
ভায়েকে তাইহঁতক পৰীক্ষা কৰিবৰ কাৰণে এটা দ
পুখুৰী ৰান্দি তাতে জেং আৰু কাইট পুতি এডাল এৰা
সূতা পুখুৰীটোৰ ইপাবৰ পৰা সিপাবলৈ বান্ধি দিলে ।
তাৰ পিছত ষৈনীয়েকহঁতক এজনী এজনীকৈ সেই
সূতাডালৰ ওপৰেদি খোজ কাঢ়ি পাব হৰলৈ দিলে ।
তেতিয়া এজনী এজনীকৈ ছয়জনী ষৈনীয়েকে এৰা
সূতাৰ ওপৰেদি গৈ সূতা ছিগি পুখুৰীত পৰি মৰিল ।
কিন্তু সপ্তমজনীয়ে পুখুৰীত নপৰিল । তাই সেই সূতাৰ
সাতবাৰ অহা যোৱা কৰিলে । তথাপি সূতাডাল
নিছিগিল । কাৰণ মায়নোৰ সকলজনী বোৱেকে সচাকৈ
ছোৱালীজনীক কেতিয়াও কষ্ট দিয়া নাছিল ; বৰং
তাই মায়নোক বৰ ভাল পাইছিল । আৰু মৰমহে কৰি-
ছিল । সপ্তমজনীয়ে পুখুৰীত সূতা ছিগি নপৰাৰ কাৰণে
সাত ভায়েকে তাইক নিৰ্দোষী বুলি বুজিলে । ইয়াৰ
পিছত সাত ভায়েকে মায়নোক ঘৰলৈ আনি ধৰুৱা
কোনো কামবন কৰিবলৈ নিদি সিহঁতৰ উত্তৰৰ ঘৰখনৰ
ভিতৰত পূৰ মুৰে থকা মুখা খুটাটোৰ গুৰিত তাইক
বহুৱাই ৰাখি তাতে তাইক সদায় সিহঁতে আলপৈচান
ধৰি থাকিবলৈ ধৰিলে । মায়নোৰ আলপৈচান ধৰি
থাকোতে সাতভায়েকে এটি ভবিষ্যত বাণী কৰিলে
যে এই মায়নোই পিছত “মায়নো বুঢ়ী” নামে জনাজাত
হৈ দেৱীৰ নিচিনাকৈ সদায় জন-সমাজৰ পৰা পূজা
সেৱা আদি পাই থাকিব । যি লোকে সদায় এই দেৱীক
ভক্তিৰে পূজা সেৱা কৰিব তেনেলোকৰ ঘৰত সদায়
ধন ধান, ঐশ্বৰ্য্য বিভূতিৰে উপচি পৰিব । ইয়াৰ উপৰি
এই দেৱীক পূজা কৰিলে ঘৰৰ পৰা বেমাৰ আজাৰ
নোহোৱা হৈ পৰিয়ালটি সদায় ভালে কুশলে থাকিব ।’

সেয়েহে কছাৰীসকলে আজিও ‘মায়নো বুঢ়ী’ক
পৰিয়ালৰ উত্তৰৰ ঘৰখনৰ ভিতৰত পূৰ মুৰে থকা মুখা
খুটাটোৰ গুৰিত স্থাপন কৰি বৰ ভক্তিৰে পূজা সেৱা
কৰে । প্ৰতি বছৰে আষাঢ় মাহত ঘৰৰ গৃহস্থই ‘নৱানু’
খোৱা দিনাখন বড়োসকলে এই দেৱীক পূজা কৰে ।
সেইদিনাখন গৃহস্থই দেৱীৰ পুৰণি টেকেলীটো পেলাই
দি এটি নতুন টেকেলীত নতুন ধানৰ চাউলেৰে ভৰ্তি
কৰি তাৰ গলত নতুন এৰা সূতা, কপাহ আদিৰে মালা

পিছাই টেকেনীটোৰ মুখত মাটিৰ এটি নতুন চাকনি দি এই 'মায়নো বুঢ়ীক স্থাপন কৰা হয়। এই দেৱীক পূজা কৰিলে দেৱী খোৱা ঠাইখিনি পানীৰে মচি পিঠা গুৰিৰে দেৱীৰ আসন পতা হয়। তাৰ পিচত দেৱীক বেদীত স্থাপন কৰি ইয়াৰ কাষত মাটিৰ চাকি বস্তী জলোৱা হয়। এই দেৱীক পূজা কৰিলে 'খাং খালা' (মেদেলাবন) আৰু 'মোখানা' (ভেটেতিতা) গছ দেৱীৰ কাষত পুতি খোৱা হয়। ইয়াৰ পিচত আগলতি পাত পাৰি নৈবদ্য আদিৰে দেৱী পূজা কৰা হয়। লগতে 'জুখুলী দাও' (কণী নিদিয়া মাইকী কুকুৰা) এটা কাটি চবাইৰ মূৰটো দেৱীৰ আগত খোৱা হয়। বড়োসকলৰ বিশ্বাস যে দেৱী পূজা কৰা সেই চবাইৰ মূৰটো তথা দেৱীৰ সেই নৈবদ্যখিনি ধৰচীয়া মেকুৰী বা কোনো

জীৱ জন্তুই তাক কেতিয়াও স্পৰ্শ নকৰে। যদি দেৱীৰ সেই নৈবদ্যখিনি নাইবা দেৱীক পূজা কৰা সেই চবাইৰ মূৰটো ধৰচীয়া কোনো জীৱ জন্তুই কিবা অনিষ্ট কৰে তেনেহলে সেই ধৰৰ পৰিয়ালৰ ভবিষ্যতে কিব অনিষ্ট হয় বুলি কছাৰীসকলৰ বিশ্বাস। 'মায়নো' বুঢ়ীক পূজা কৰাদিনাখনেই দেৱীৰ নৈবদ্যখিনিক উঠোৱা নহয়; তাৰ পিচ দিনাখনহে সেই নৈবদ্যখিনি উঠোৱা হয়। 'মায়নো বুঢ়ী' পূজা আধোণ বাহৰ বাহিৰেও 'বহাগ বিহু' 'কাতি বিহু' আৰু 'মাঘবিহু'ত কৰা হয়। ইয়াৰ বাহিৰেও বিয়া-বাৰু বিলাকতো এই দেৱীক বড়ো সকলে পূজা কৰে। বিহু নাইবা বিয়া বাৰুত এই দেৱীক পূজা কৰিলে পূজা কৰা দিনাখনেই দেৱীৰ নৈবদ্য বিলাক লগে লগে উঠোৱা হয়।

(এই প্ৰৱন্ধটো যুগুত কৰোঁতে ভোগদাবাৰী (বকো) নিবাসী শ্ৰীযুত মিকুৰচন্দ্ৰ বড়োই বিশেষ ভাৱে সহায় কৰি দিয়াৰ কাৰণে তেখেতৰ ওচৰত লিখক চিৰ কৃতজ্ঞ।)

খাদ্য সমস্যা আৰু প্ৰতিকাৰ

শ্ৰীনিগীমা বায়ন
প্ৰথম বাৰ্ষিক (কলা)

আজি কেইবছৰমানৰ পৰা ভাৰতৰ খাদ্য সমস্যা জটিলৰ পৰা জটিলতৰ হৈ উঠিছে। খাদ্য সমস্যাই এনে ভয়াবহ ৰূপত দেখা দিছে যে, ই এটা জাতীয় জলন্ত সমস্যাত পৰিণত হৈছে। এই সমস্যাক কেৱল দলীয় দৃষ্টিভঙ্গীৰে নাচাই সমূহীয়া হিচাপে সমাধান কৰাৰ নিতান্ত প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে।

খাদ্য সমস্যা উদ্ভৱ প্ৰধানকৈ দুটা কাৰণত হব পাৰে। জনসংখ্যা অনুপাতে অধিক খাদ্য বস্তু উৎপাদন নহলে আৰু উৎপাদন হ্ৰাস পালে। ভাৰতত বৰ্ত্তমান দুয়োটাকে দেখা গৈছে। জনসংখ্যা যি অনুপাতে বাঢ়িছে সেই অনুপাতে খাদ্য বস্তু উৎপন্ন হোৱা নাই, আনহাতে উৎপন্নও আগতকৈ কমি গৈছে। ফলত ভাৰতীয় লোকসকলে যি পৰিমাণত খাদ্য বস্তু পাব লাগে সি পৰিমাণত নাপায়।

ভাৰতবৰ্ষত অতি ক্ষীপ্ৰতৰ গতিত জনসংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে। খাদ্য বস্তু কমি যোৱাৰ লগে লগে বস্তুৰ দামও চৰা হৈছে। যিহেতু চাহিদা অনুপাতে বস্তুৰ যোগান নহয়। ফলত মানুহক যি পৰিমাণৰ খাদ্যৰ দৰ্কাৰ সেই পৰিমাণৰ খাদ্য নাপায়। আকৌ যিখিনি পায় সিয়ো জ্বখাদ্য নহয়। তাত নানান ধৰণৰ ভেজাল। আনহাতে থকা বস্তু খিনিও বিতৰণৰ বেমেজালি আৰু প্ৰশাসনীয়ৰ খাম খিয়ালিৰ বাবে ৰাইজৰ মাজত ঠিকমতে বিতৰণ নহয়। জ্বস্ব সবল দেহ ৰক্ষাৰ কাৰণে মানুহক প্ৰটিন জাতীয় খাদ্য দ্ৰব্যৰ আৱশ্যক যেনে, মাছ, মাংস, গাখীৰ, কণী ইত্যাদি। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষৰ বেচি ভাগ মানুহৰে দুৰৱস্থা এনে যে তেওঁলোকে গাখীৰ, কণী, মাছ, মাংসৰ ঠাইত দুবেলা দুমুঠি আহাৰকেই নাপায়।

আন এটা কথা মন কৰিলে দেখা যায় যে, সময়ে সময়ে ব্যৱসায়ীসকলে কৃত্ৰিম অনাটনৰ সৃষ্টি কৰি সৰ্ব-

সাধাৰণক জুৰুলা কৰে। ফলত দুখীয়া মানুহে যিমান খাদ্য বস্তুৰ দৰকাৰ সিমান কিনিব নোৱাৰে অৰ্থাভাবৰ কাৰণে। ব্যৱসায়ীসকলে খেতিয়ক ৰাইজৰ পৰা খেতি চপোৱাৰ সময়ত কম দামত বস্তু কিনি লয় আৰু তেওঁলোকৰ পকা কৰা গুদামত থৈ দিয়ে। ফলত গাৱলীয়া হোজা খেতিয়কবোৰে তেওঁলোকৰ কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ উচিত মূল্য পোৱাৰ পৰা বঞ্চিত হয় আৰু ব্যৱসায়ীবোৰৰ কু-চক্ৰান্তত তেওঁলোক সদায় গৰীৱ হৈয়ে থাকিব লগাত পৰে। এইদৰে গুদামত শয্য বজাই কৰি বখাৰ ফলত সাময়িকভাবে কৃত্ৰিম অভাৱৰ সৃষ্টি হয়। আনহাতে বেছি ভাগ খোৱা বস্তু খোৱাৰ অনুপযুক্ত হৈ পৰে।

এই কেইটা হল আচল কথা — বস্তুত ভেজাল, চৰা দামত কলাবজাৰত বস্তু বিক্ৰী, স্তম্ভণা বিশিষ্ট বস্তুৰ অভাৱ লগতে চৰকাৰৰ উদাসীনতা। ভাৰতবৰ্ষৰ নিচিনা এখন “সাৰ্বভৌম গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ”ত মানুহৰ কথাই কামে ভেজাল হোৱাৰ দৰে বস্তুতো ভেজাল হৈছে। ডা-ডাঙৰীয়া সকলৰ ক্ষেত্ৰতেই ভেজাল যেতিয়া কাৰাবাৰী সকলৰ বস্তুত ভেজাল নো কি? যিবোৰ মন্ত্ৰী বিষয়া আছে তেওঁলোক দৰকাৰী সময়ত ৰাইজৰ সেৱক কিন্তু কাৰ্য্যত দেখা যায় তেওঁলোক ৰাইজৰ প্ৰভু। এইদৰে জানো গণতন্ত্ৰ জীয়াই থাকিব পাৰে?

খাদ্য সমস্যাৰ অন্ত পেলাব লাগিলে সময়ৰ দৰকাৰ, মনোবলৰ দৰকাৰ, নিস্বার্থ দেশসেৱাৰ দৰকাৰ। দুটা উপায়ৰ দ্বাৰা সমস্যাৰ অন্ত পেলাব পাৰি (১) হ্ৰস্বম্যাদী উপায় আৰু (২) দীৰ্ঘম্যাদী উপায়। হ্ৰস্বম্যাদী উপায় বোৰ হ’ল ৰাহি থকা অঞ্চলৰ পৰা খাদ্যবস্তু সংগ্ৰহ কৰি চৰকাৰী গুদামত ৰাখি বিতৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা। দ্বিতীয়তো চোৰাংকাৰবাৰীৰ বাবে তৎপৰ হোৱা। আৰু যিবোৰ চোৰাং কাৰবাৰী ভেজালকাৰী বুলি ধৰা পৰে

সিহঁতক বাইজৰ আগত আনি শাস্তি বিহিব লাগে। তৃতীয়তে যিবোৰ বিষয়া বাইজৰ অনিষ্টকাৰী ষড়যন্ত্ৰত লিপ্ত তেওঁলোকক একেবাৰেই কামৰ পৰা বেহাই দি সম্পত্তি বাজেয়াপ্ত কৰা। চতুৰ্থতে বেশ্যনিং দোকান খোলা। এইবোৰ হুস্ম্যাদী উপায় নলে সাময়িকভাবে খাদ্য সমস্যাৰ সমাধান হ'ব পাৰে। কিন্তু দীৰ্ঘম্যাদী উপায় নললে, খাদ্য সমস্যা সমাধান হোৱা টান। মাটিৰ উৰ্বৰা শক্তি বৃদ্ধি কৰাৰ ব্যৱস্থা পৰিয়াল পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰোপ কৰা, ভূমিসংস্কাৰ আইন কঠোৰ ভাবে বলৱৎ কৰা, ষ্ঠেতিয়কবোৰক যথাবিহিতভাবে সহায় কৰা, দুতৰপীয়া শয্যৰ ষ্ঠেতি কৰা, আদৰ্শ ফাল্গুৰ নমুনা দেখুৱা, ষ্ঠেতিয়কবোৰৰ স্বাস্থ্যৰ উন্নতি কৰা, ষ্ঠেতিয়কৰ উৎপন্ন বস্তুৰ দান ধাৰ্য্য কৰা আদি দীৰ্ঘম্যাদী

ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত পৰে। এই ব্যৱস্থাবোৰ কাৰ্য্যত পৰিণত কৰিলেহে খাদ্য সমস্যাৰ অন্ত আৱশ্যম্ভাবী। কিন্তু তাতকৈ ডাঙৰ কথা মানুহৰ নৈতিক চৰিত্ৰ গঢ়ি তোলাতো। অৰ্থনৈতিক পৰিকল্পনাৰ উপৰিও নৈতিক পৰিকল্পনাৰ প্ৰতিও সহাবি জনাব লাগে। জাতিৰ নৈতিকতাৰ ওপৰতহে জাতিৰ অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, সমাজ নীতি, শিক্ষানীতি সকলো নিৰ্ভৰ কৰে।

গতিকে খাদ্য সমস্যাৰ সমাধান অৱশ্যম্ভাবী কেনেকৈ কৰিব পাৰি তাৰ বাবে চৰকাৰে এই গুৰু দায়িত্ব হাতত লোৱা উচিত। তাকে কবিলে আমাৰ দেশ সুখ সমৃদ্ধিৰে ভৰি পৰিব। লাগে মাথোন সুপৰিকল্পিত আঁচনি বচনাত্মক মনোভাৱ আৰু স্বাধীন জাতিৰ প্ৰতি থাকিব লগীয়া সংপ্ৰেৰণা তথা কলুষিতা বিহীন এখন অন্তৰ।

আমী বিবেকানন্দই কৈছে—“এই জগতত যদি পাপ বোলা বস্তু এটা আছে তেনেহলে সেই পাপ আন একো নহয়। ই আমাৰ দুৰ্বলতা বা নিশকতীয়া অৱস্থাৰে। দুৰ্বলতাক নেওচা দিয়া। দুৰ্বলতা আৰু মৃত্যু একে বস্তু।

বড়ো-কছাৰী সমাজ আৰু সংস্কৃতি এটি দৃষ্টিপাত

শ্ৰীজ্ঞান শঙ্কৰ খাখলাৰী

২য় বাৰ্ষিক (কলা)

ভাৰতৰ পূৱ সীমাত থকা অসম প্ৰদেশৰ অধিবাসী বড়ো-কছাৰীসকল অতি পুৰণি ভৈয়ামবাসী জাতি। কীৰ্ত্তি স্তম্ভবোৰ হ'ল বুৰঞ্জী লিখাৰ আহিলা। কালৰ এলাহু গুচাব নোৱাৰা, অতীতৰ গৌৰৱপূৰ্ণ বুৰঞ্জী বহন কৰি ভগ্নাৱশেষ কীৰ্ত্তিস্তম্ভসমূহ সাক্ষী হৈ এতিয়াও বড়ো কছাৰী জাতিক 'গা দাং গাদাং' বুলি সোঁৱৰাই দিবলৈ লয় হৈ যোৱা নাই। এয়া কাল, এয়া শত শত যুগ। সেই অতীতৰ গৌৰৱ চিহ্ন যেন বালিত পৰা খোজ নহয় সেয়া প্ৰকাণ্ড শিলৰ খোজ যাক শত দুদিনেও মৰা খেদাব নোৱাৰে। আজি বড়ো-কছাৰীসকলে নিজৰ অতীত গৌৰৱ অক্ষুণ্ণ ৰাখি অসমীয়া হিচাপে মূৰ দাঙি উঠিবৰ হন। আমি সেই দুখ লগা দিনৰ কথা সোঁৱৰাই কাকো দুখ দিব খোজা নাই বা ইয়াৰ বাবে কাকো দোষী সাব্যস্ত কৰিবৰ মন কৰা নাই। আমি সেই গৌৰৱপূৰ্ণ জাতিটোৰ সমাজ সংস্কৃতিৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰিবলৈ আগবাঢ়িছো।

বড়ো-কছাৰীসকলৰ নিজা সমাজ, কলা কৃষ্টি আছে। অসমৰ অতি পুৰণি অধিবাসী হিচাপে বড়ো-কছাৰীসকলে নিজকে বড়ো নি ফিছা' বা বড়োৰ সন্তান আৰু বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উপত্যকাত (সংখ্যাধিক) তেওঁলোকৰ বাসভূমি বাবে 'ডিমাফিছা' বা (ডাঙৰ) নদীৰ পাৰৰ সন্তান বুলি পৰিচয় দিবলৈকো নাপাহৰে। বড়ো-কছাৰীসকলৰ সমাজনীতি সহজ সৰল। ঘৰৰ মূৰব্বী জনেই পৰিয়াল পৰিচালনা কৰে। তেওঁলোকে সমাজ পাতি বাস কৰে। কেইবাটাও পৰিয়াল লগ লাগি 'জাতি' বা 'গঞা' গঠিত হয়। জাতি লোকে এজন 'হাদুংগাৰা' বাচি লয়। জাতিয়েই বিভিন্ন সমূহীয়া কাম-কাজ সম্পন্ন কৰে। বড়ো কছাৰীৰ নীতি নিয়ম সমূহ আগতে মুখে মুখে চলিছিল। কিন্তু বৰ্ত্তমানে শিক্ষাৰ ব'দ কাৰ্চলিত তেওঁলোকে সামাজিক সংবিধান

বচনা কৰা দেখা গৈছে। সেই সংবিধানৰ সংজ্ঞামতেই বৰ্ত্তমান তেওঁলোকৰ সামাজিক কাৰ্য্য পৰিচালনা কৰে ঠাই বিশেষে সংবিধানৰ সংজ্ঞাবোৰ অলপ বেলেগ বেলেগ দেখা যায়।

বড়ো কছাৰী সমাজৰ বিধিৰ মূল নিয়ম (বিধান) পাঁচটা—অগৰবাদ, ফংম্বোখবাদ, দঙখিবাদ, খাওৱালি বাদ আৰু খৌলোচোদ বাদ। সেয়ে গায়--

খায়গিবি খৌংৱা খৌংবা

বাখৌ বোংফাং শিববা

বড়োনি আচাবাবো ফংবা।

(ঔ) টেঙা পাচ খলপ, শিজু গছ পাঁচ শিবা আৰু বড়োৰ আচাৰ (বিধি) পাঁচ আয়াৰ)

বড়ো-কছাৰীৰ নিজা কিছুমান ঠাল আছে। যাক তেওঁলোকে 'মাহাৰী' বুলি কয়। তেওঁলোকৰ বিভিন্ন মাহাৰী এইদৰে পোৱা যায় দৈমাৰী, স্বৰ্গীয়াৰী, বসুমতাৰী, মাছাৰী, হাজোৱাৰী, বামছিয়াৰী, খাখলাৰী, খৰিকাৰী, গয়াৰী, নাজি, জিংচিংগাৰী, অবংঝাৰীয়া তলসীয়াৰী, অজীৰ, বামছিয়াৰী ইত্যাদি। তেওঁলোকৰ মাহাৰী হোৱাৰ কিছুমান জনশ্ৰুতি আছে। (ক) কোনো লোকে কয় যে কছাৰীসকলৰ বজাৰ ৰাজত্ব কালত বিদেশী লোকে যেতিয়া কছাৰী ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিলে তেতিয়া হেনো কিছুমান লোক কোমোৰাৰ জাজিত সোমাই বন্ধা পাইছিল। ফলত তেতিয়াৰ পৰা তেওঁলোকে কোমোৰা মাহাৰী হ'ল বা খাখলাৰী হ'ল। সেইবাবে খাখলাৰী সকলে দেৱী পূজাত (দুৰ্গা পূজাত) কোমোৰা খাব নাপায় যিহেতু মাহাৰীক পূজাৰ ৱেদীত কটা হয় (বলিকপে)। সেইদৰে হাজোৱাৰীসকলে পাহাৰত লুকাই বন্ধা পাইছিল। (খ) কিছুমানে আৰু এইদৰে মত দাঙি ধৰে--ৰজাৰ দিনত যি সকলে বিভিন্ন ধৰণে ৰাজ সভাত বস্ত্ৰ যোগান ধৰিছিল সেইদৰে তেওঁলোকৰ

বিষয় অনুসারে উপাধি দিছিল। বজাক যি সকলে পানী যোগান ধৰিছিল তেওঁলোক হ'ল দৈয়াৰী, যিসকলে পূজাত তুলসী যোগান ধৰিছিল তেওঁলোক তুলসী-য়াৰী, যিসকলে খৰিকা যোগান ধৰিছিল তেওঁলোক খৰিকাৰী ইত্যাদি। প্ৰথমৰ মততকৈ আমাৰ দ্বিতীয় মতটোহে বেচি বিজ্ঞানসন্মত যেন অনুমান হয়। পূৰ্ব-পুৰুষৰ সেই কামানুযায়ী বৰ্ত্তমানৰ নামৰ শেষত উপাধি লিখা দেখা যায়।

বড়ো-কছাৰীসকল সাধাৰণতে শক্তি উপাসক। অৱশ্যে যিসকল ব্ৰহ্ম ধৰ্মত দীক্ষিত তেওঁলোকে বলি বিধানৰ পৰা বিবত। বড়ো-কছাৰীসকলৰ প্ৰধান উপাস্য দেৱতা হল 'বাখৌ বচায়' (মহাদেৱ), ইয়াৰ উপৰি তেওঁলোকে বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰো পূজা কৰে। তেওঁলোকে 'শিজু' পূজাও কৰে। শিজুক তেওঁলোকে এইদৰে অৰ্থ কৰে 'শি' মানে ভিতৰ বা গুহা 'জৌ' মানে জীউ বা আত্মা অৰ্থাৎ অন্তৰাত্মা দেৱতা পূজা। মহাদেৱক উপলক্ষ্য কৰি তেওঁলোকে বিভিন্ন দেৱতা পূজা কৰা দেখা যায়--লাঙা পূজা, বাখৌ পূজা ইত্যাদি।

পূজাতেই বড়ো কছাৰীৰ কৃষ্টিৰ প্ৰকাশ বুলি কব পাৰি। তেওঁলোকে নিজস্ব খাম, চিকুং জখা, চেবেঞ্জা খবখা আদি বাদ্য বজায়। আৰু বিভিন্ন গীতৰ স্তবৰ লহৰ তুলি খামৰ গুৰু গন্তীৰ চাপৰে চাপৰে চিকুঙৰ স্তবে স্তবে জখা খবখাৰ তালে তালে আগদ দোখনা পিঙ্গি পৰিলা জনীহৈ স্ককীয়া স্ককীয়া নৃত্য ভঙ্গিয়া সৃষ্টি কৰি চিনছিৰী গোনদোৰ গোনদোৰ নাচৰ অপকণ ভঙ্গিয়া ধৰে। খামত চাপৰ পৰাৰ লগে লগে আকাশ যেন গুণ্ণুগুমাই যায়। এই গীত নাচৰ স্ককীয়া স্বভাৱ স্তব তাল আছে যাক লৈ কেৱল বড়ো-কছাৰীয়েই যে গৌৰৱ কৰিব পাৰে এনে নহয় গোটেই অসমীয়া জাতিয়েই গৌৰৱ কৰিব পাৰে।

বড়ো-কছাৰীসকলে পূজা-পাতল আদিত 'জৌ' আগবঢ়ায় আৰু হেপাঁহ পলুৱাই খায়। পূজাত তেওঁলোকে অমা, দাও, বোবমা, কাবো আদি কাটে। কৃষিয়েই তেওঁলোকৰ জীৱিকাৰ পথ। বৌদ্ধিক জীৱনত নানা উপায়েৰে জীৱিকা নিৰ্ব্বাহ কৰা দেখা যায়।

বড়ো কছাৰীসকলৰ নিজা দেৱান নিজা সাজপাৰ আছে। নিজা দেৱান বৰ্ত্তমান আছে যদিও তেওঁলোকৰ

সাজপাৰ লুপ্ত প্ৰায়। গোৱালপাৰা, দৰং, কাছাৰ, কামৰূপ, নগাঁও আদি জিলাত বড়ো-কছাৰীসকলক আগদ দেখোনা পিন্ধা দেখা যায়। সাধাৰণতে বড়ো কছাৰীৰ জীয়ৰী বোৱাৰীক এনেহে শুৱায় যেন তেওঁলোক বং বিবঙৰ পাখি থকা পৰিলাহে। বৰ্ত্তমান নিজৰ দেৱানৰ বাবে বড়ো কছাৰীসকলে সচেতন হোৱাতো বৰ আনন্দৰ কথা; কিন্তু সাজ পাৰ লুপ্তপ্ৰায় তাৰ বাবে দুঃখিত। উঠি অহা ডেকা গাঁড়ক চামে ইয়াক জীয়াই ৰখা উচিত নহয় নে? ই কেৱল বড়ো কছাৰীৰেই কৃষ্টিনে--অসমীয়াৰ নহয় জানো?

বড়ো-কছাৰীসকলে বিছক বৰ উলহ-মালহেৰে পালন কৰে। বৈজাণ্ডনি বাৰ লাগিলে বড়ো কছাৰীৰ যেন গাত তত নোহোৱা হয়। হায় লা হৈলা নাচি যেন আপোন পাহৰা হয়। আকাশ বজ্জন জনাই যোৱা জাতীয় বাদ্যই যেন বড়ো-কছাৰীৰ প্ৰকৃত জাতীয় কৃষ্টি জগাই তোলে। বৰদৈচিলাই মাকৰ ঘৰলৈ ছবছবাই হিলদোল ভাঙি আহি ধৰণী জীপাল কৰে। প্ৰকৃতি সজীৱ হয়। ফুল ফুলে, তোমোৰা আহে। মিঠা স্তবেৰে চবাইয়ে গীত গায়--গা যেন সাতখন আঠখন হয়--

বোইছাগোনি বাব্—আ

জোংনি বংজানায়

দাও খৌলৌ গাবনায়

গোটৈ গোজোন বাওৱা

বিবাব গুদান বাবনায়।

(বহাগৰ বতাহত, চবাইৰ মিঠা মিঠা বাঙুত নতুন নতুন ফুল পাহি মেলাত আমাৰ যেন আনন্দ কৰাৰ সময়।

অসমত এসময়ত বড়ো-কছাৰীসকলে পৰাক্ৰমেৰে বাজুৰ কৰা কথা অতীতস্তম্ভ আৰু বুৰঞ্জীয়ে সাক্ষী দিয়ে। ডিমাপুৰৰ ভগ্নাৱশেষেই ইয়াৰ নিদৰ্শন। কিন্তু ইয়াৰ অৱস্থা—

ডিমাপুৰ নগৰো দণ্ডদৈয়া ধনশ্ৰী

দৈয়ানি খাঠিয় দণ্ড বড়োনি বাৰী

হামৌ জংনি ডিমাকুৰী।

ছাতছো হাজাৰ ছাতছো ফুখুৰী

জাংলাংবাং হাঙাবাৰী

ফাজাৰ নৌ হালমা, ঠেখাংনো হালমা বিমায়ো বাৰী।

(ন ৰূপ দিব নোৱাৰা ধনশ্ৰী নদীৰ পাৰত বড়োৰ
বাৰী, সাত হাজাৰ সাতশ পুখুৰী হাবি বননিবে আগুৰি
থকা হেব। আমাৰ ডিমাপুৰ নগৰী ।)

আজি দুখ কৰি লাভ নাই। সেয়া কালৰ বুকুত
বহুত বিলিন হ'ল। বড়ো কছাৰীসকলৰ গুণ গুমাই
যোৱা খামৰ চাপৰ, চিফুঙৰ সুললিত স্তব গুনিবলৈ
নাপাওঁ, খেঁবায় পূজা, গেদেত মাদায় আদিৰ পূজা কমিল,

আগদ দোখোনা পিন্ধি চিনচিবি হেলাই হেলাই
পেশন ধৰি নাচা চিখিলা আজি আক নাই। এই কলা-
কৃষ্টিসমূহ অসমীয়াৰ জাতীয় কলা-কৃষ্টি নহয় জানো ?
বিজাতীয় সাজ পাবে, কলা কৃষ্টিয়ে, কথা বতৰাৰ চঙে
আজি ডেকা গাভৰুক চুলেহি। যুগৰ লগত, পৰিৱেশ
পৰিস্থিতিৰ লগত নিজক খাপ খুৱাব চেষ্টা কৰাটো
শুভলক্ষণ; কিন্তু জাতীয় কলা কৃষ্টি সংস্কৃতি আদিক
জীয়াই ৰখাটো জানো কৰ্তব্য নহয় ? *

* প্ৰবন্ধটো যুগুত কৰোতে সহায় লোৱা পুথিসমূহ:

- (১) বড়ো কছাৰীৰ সমাজ সংস্কৃতি—ভবেন নাৰ্জি।
- (২) জাখি ফাজা খাঙনায়।

আজিৰ সমাজ আৰু শিক্ষা—এটি দৃষ্টিপাত

ত্ৰীদীনেশ চন্দ্ৰ শৰ্মা

মুখ্য অধ্যাপক

ৰাষ্ট্ৰবিজ্ঞান বিভাগ

ব্যক্তি বুলিলে আমি যেনেকৈ হাত-ভৰি-নাক কাণ সন্নিবিষ্ট এজন মানুহৰ এটা বিশেষ চৰিত্ৰ বুজো, ঠিক তেনেকৈয়ে সমাজ বুলিলেও বাম হৰি বদু মধুৰ এটা সামগ্ৰিক দিশ বুজি পাওঁ। আত্মবক্ষা প্ৰকাশন আদি ব্যক্তিগত আৰু উন্নয়নমূলক স্বার্থৰ ৰাতিৰত একত্ৰিত হোৱা ব্যক্তিৰ এই সমূহীয়া দিশটোকেই সমাজ বোলা হয়। আন কথাত ব্যক্তিৰ সমষ্টিয়েই সমাজ।

ব্যক্তি জীৱনৰ উদ্দেশ্যৰ লগে লগে সমাজ জীৱনৰো এটা স্বয়ংক্ৰিয় উদ্দেশ্য আছে। এই দুয়োটা উদ্দেশ্যৰে সমাজ পাবল্যপৰিক। এই পাবল্যপৰিক সমাজই ব্যক্তি আৰু সমাজ দুয়োটোকে ইমান নিকটবৰ্তী কৰি তুলিছে যে এটাক বাদ দি আনটোৰ অস্তিত্ব অনুভৱ কৰিব পৰা নেযায়। এই বিনিতিত এটা কথা উল্লেখ কৰিব লাগিব যে ব্যক্তি সমাজৰ বাবে নহয়, সমাজৰে ব্যক্তিৰ বাবে সৃষ্টি হৈছে। মানব সভ্যতাৰ বুৰঞ্জীয়ে কব যে সমাজ সৃষ্টিৰ বহু পূৰ্বেই ব্যক্তিৰ জন্ম হৈছিল।

সামূহিক জীৱনৰ চাৰিবেৰৰ মাজত ব্যক্তিগত উদ্দেশ্য সাধনৰ মানসেৰে আগুৱাই বাওতে লাভ কৰা বিভিন্ন অভিজ্ঞতাই মানুহক একোটা শিক্ষা দি যায়। গতিকে জীৱনৰ সেইবোৰ অভিজ্ঞতাই শিক্ষা, বিবোৰে ব্যক্তিৰ মৌলিকতা বিকাশৰ সহায়ক হয়। যি কোনো বস্তু বা গুণ এটাই বিকাশ লাভ কৰিব লাগিলে আবশ্যক হয় এটা মাধ্যম। ব্যক্তিৰ এই গুণ বিকাশৰ একমাত্ৰ মাধ্যম হৈছে সামাজিক আদৰ্শ। অৰ্থাৎ সামাজিক আদৰ্শৰ মাধ্যমেৰেহে নিজৰ গুণবান্ধিৰ বিকাশ সাধন কৰিব পাৰে। সমাজৰ বিভিন্ন পৰিবেশে এই ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিৰ সহায়ক হয়।

ব্যক্তি আৰু সমাজৰ এই ওতঃপ্ৰোত সম্বন্ধই প্ৰমাণ কৰিছে যে ব্যক্তিৰ শিক্ষা অবিহনে সমাজৰ উন্নতি হ'ব নোৱাৰে। আনহাতে প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাৰ চাৰিবেৰৰ মাজতহে ব্যক্তিৰ শিক্ষালাভ সম্ভৱ। তাৰোপৰি সমষ্টিক (সমাজৰ) উদ্দেশ্যৰ লগত খাপ খোৱাকৈ মানুহ তৈয়াৰ কৰাটোৱে সেই সমাজৰ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য হৈ পৰা দেখা যায়। সেইবাবেই বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ শিক্ষাপ্ৰণালীয়ে স্বকীয় ৰূপেৰে বিভিন্ন সমাজত সফলতা লাভ কৰিব পাবিছে। অধ্যক্ষ প্ৰবোধ গোঁস্বামীৰ ভাষাত সামাজিক পৰিবেশত ব্যক্তিৰ নিহিত সম্ভাবনাৰ সামাজিক বিকাশেই হ'ল শিক্ষাৰ মূল উদ্দেশ্য।

আনহাতে এইটো কথাও অনস্বীকাৰ্য্য যে কোনো এখন সমাজৰ সংস্কৃতিয়ে তাৰ শিক্ষাৰ জন্ম দিয়ে। সমাজ আৰু সংস্কৃতি একেটা মুদ্ৰাৰে দুটা ফাল, মাথোন। ভাত একেবাহী সিদ্ধিছে নে নাই চাবলৈ যেনেকৈ এটা মাত্ৰ ভাত পিতিকি চালেই ধৰিব পাৰি, ব্যক্তিবিশেষৰ শিষ্টাচাৰবোধ আৰু চিন্তা শক্তিৰ চোঁৱ লবলৈ যেনেকৈ কেইটামান মাত্ৰ মুহূৰ্ত্ত তেওঁৰ লগত কটালেই হয়—ঠিক তেনেকৈয়ে সমাজ এখনৰ শিক্ষাৰ প্ৰগতি বুজিবলৈকো তাৰ সংস্কাৰৰ দিশটোলৈ চকু দিলেই হৈ যায়। আৰু এই সংস্কৃতিয়েই সেই সমাজৰ শিক্ষাৰ বুনিনাদ বচনা কৰে। সামাজিক পৰিবৰ্ত্তনৰ ইতিহাসৰ পাত লুটিয়ালে দেখা যায় যে সমাজৰ পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে সাংস্কৃতিক পৰিবৰ্ত্তন হৈছে আৰু সেই পৰিবৰ্ত্তিত সংস্কৃতিৰ প্ৰয়োজন পূৰাবৰ বাবে শিক্ষাবো পৰিবৰ্ত্তন হৈছে।

বৰ্ত্তমান শতিকাৰ আৰম্ভণীৰ পৰাই এটা পৰিবৰ্ত্তনৰ চোৱে সমাজৰ বিভিন্ন দিশ তোলপাৰ লগোৱা দেখা গৈছে। সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক

কৃত পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো এটা নতুন সন্ধিক্ষণৰ আৰ্মি মুখামুখি হৈছোৱাকৈ। বিশেষকৈ চলিত দশকৰ দুবাৰ দিনত ঠিয় হৈ কাণ পাতিলে সমাজৰ নিভৃত তলীৰ পৰা ভাহি অহা তিনিটা ক্ৰমশঃ ধ্বনি আমাৰ কাণত বাজি উঠে। তাৰে এটা সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকেই আশ্ৰয় চেতনা হেৰুৱাই দিশহাৰা হোৱা বিদ্রোহৰ উকমুকনি; আনটো কোনো অনৈতিক শক্তিৰ অধিকাৰী হৈ ক্ৰান্তৰোগে আগবঢ়া এচাম চহকী লোকৰ বাটিকাঘৰত বৈ থকা মিশিলৰ বুজুকাৰ হাহাকাৰ আৰু তৃতীয়টো হৈছে ন্যায্যতা আৰু নৈতিকতাৰ লগত আজিৰ শিক্ষা আৰু নিৰাপত্তাৰ বাস্তব বিশ্লেষণ বিচাৰি লাখ লাখ কিশোৰ আৰু যুৱক শিক্ষাৰ্থীৰ বিপ্লৱৰ ঐক্যতান। তিনিওটা ধ্বনিৰেই উৎস আজিৰ সমাজ ব্যৱস্থা হলেও সিহঁতৰ পৰিসৰ বেলেগ বেলেগ। প্ৰথমটোৰ যেনেকৈ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক বিদ্রোহতা, দ্বিতীয়বিধৰ অৰ্থনৈতিক আৰু তৃতীয়বিধৰ কেৱেণ আজিৰ শিক্ষাব্যৱস্থা। ওপৰোক্ত কেৱেণসমূহৰ কাৰণ আৰু তাৰ নিৰাময়ৰ উপযুক্ত উপায় দাঙি ধৰা এই চমু প্ৰবন্ধত সম্ভৱপৰ নহলেও, সেইবোৰৰ ভিত্তবপিনে এৰাৰ তুমুক্ষিয়াই চোৱা উচিত হ'ব। স্বাৰণ, এটাৰ লগত আনবোৰ ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ আছে।

ৰাজনৈতিক :— দেশৰ বৰ্ত্তমান ৰাজনৈতিক অস্থি-বতাই আমাৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ ব্যাধিটো নজন্মোৱাকৈ থকা নাই। স্বৰাজ পোৱাৰ সময়ত দেখা স্মৃদ্ধ আৰু সমৃদ্ধিৰ জীয়া সপোনবোৰ আজি চৌবিশ বছৰেও বাস্তবত পৰিপূৰ্ত্ত নোহোৱাত সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ ৰাজনৈতিক নেতাকেই এটা বিদ্রোহ অৱস্থাত দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। অন্য লগতে দেখা দিয়া কাম্বীৰ সময়ৰ সমাধান বিচাৰি হাঁহাকাৰ কৰি থকা অৱস্থাতে ভাৰতে নতুন নতুন বিবাদৰ সন্মুখীন হবলগা হৈছে। '৬২ চনত জৱহৰলালে আৰু '৬৫ চনত নালবাহাদুৰে নিকটবৰ্ত্তী ৰাষ্ট্ৰপুৰুষৰ বিপক্ষে যুদ্ধত বহু লাখ টকা ব্যয় আৰু কেবাহেজাৰক হেৰুৱাই আৰু পজু কৰি ককাল টঙাবলৈ নোপাওতেই '৭১ৰ প্ৰথম ভাগৰ পৰাই শ্ৰীমতী গান্ধীয়ে ভগবীয়া আৰু অনুপ্ৰৱেশকাৰীৰ লেঠেৰি মিছিগা সোঁতত নিজেও উঠি

নোযোৱাকৈ ভিত্তি থকাটো কঠিন হৈ পৰা দেখা গৈছে। তাৰ উপৰি বিভিন্ন বাদে (ism) আৰু সেই বাদৰ ব্যাখ্যাই বিদ্রোহ কৰি তোলা এক উদ্ভট পৰিস্থিতিৰ মেৰপাকত সোমাই গঁচা সমাজ বাদেও (Socialism) নিজ সংজ্ঞাৰ লগত বহুত এৰা ধৰা কৰিব লগা পৰিছে। ইয়াৰ উপৰি এটাৰ পিছত এটাকৈ ৰাজনৈতিক আকাশত দেখা দিয়া ধুমকেতুৰ আবিৰ্ভাবৰ স্মৃতিয়েও আমাৰ মন অধিকাৰ কৰি থাকে।

সামাজিক :— দেশৰ এই ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাৰ বহুতো অনৰ্থৰ মূলতে কেবাটাও কাৰণ অৱিত হৈ আছে। তাৰ ভিতৰত এটা হৈছে সামাজিক দৃষ্টি-ভঙ্গীৰ কৃত পৰিবৰ্ত্তন। সামাজিক পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে হোৱা সাংস্কৃতিক পৰিবৰ্ত্তনৰ লগত সমানে খোজ পেলাই আঙুৰাই যোৱা আৰু যাৰ নোৱাৰা দুটা শ্ৰেণীৰ মাজত ব্যৱধান ইমান বেছি হৈ পৰিছে যে সিহঁতৰ অতীত সম্বন্ধ বিচাৰি পোৱা একান্ত অতি কঠিন হৈ পৰি।

সমাজৰ এই কৃত পৰিবৰ্ত্তনৰ বাবে অৰ্থনৈতিক কাৰণো সমানে দায়ী। ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক জীৱনৰ স্বীকৃতিৰ মানদণ্ড যেতিয়াৰ পৰাই একমাত্ৰ টকাৰে নিকপণ কৰিবলৈ ধৰিলে তেতিয়াৰ পৰাই সকলো নৈতিকতাই মানুহৰ মাজৰ পৰা আঁতৰি পলোৱা দেখা গৈছে। ফল স্বৰূপে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণী লোকৰ মাজত এটাই মাত্ৰ উদ্দেশ্য হৈ পৰিল যে যি কোনো উপায়েৰেই বহুত টকাৰ অধিকাৰী হ'ব লাগে। গতিকে মানুহে সৎ আৰু ন্যায্য পৰ্য্যাবৰক কৰ্ম্মৰ্য্যাদা থকা বৃত্তি (Low prestige occupation) বুলি ঘৃণাৰ চকুৰে চাই বেছি টকা অহা বাট বিচাৰি ফুৰিব ধৰিছে। তাৰ ফলত স্ফুট হোৱা হাত মানি নোহোৱা চাকৰি (white colour job) বিচাৰি ফুৰা বয়ুলাৰ নিচিনা এচাম লোকে সমাজৰ সকলো কীটাণুবোৰকে ধ্বংস কৰি আহিব ধৰিছে।

সমাজৰ এই সৰ্বগ্ৰাসী দুৰ্নীতিৰ লগত আমি এনেদৰে লিপ্ত হৈ পৰিছো যে কোনো এটা সজ কাম কৰিবলৈ হাতত লৈয়ো শেষত তাক গঢ়ি তোলা অসম্ভৱ হৈ পৰে। এই ক্ষেত্ৰত এটা দাক্ষণ প্ৰতিযোগিতাই গা কৰি উঠা দেখা গৈছে। পাইয়ো বহুত পাৰলৈ হাহাকাৰ কৰা এটা শ্ৰেণীৰ অত্যাধুনিক মানদণ্ডৰ জীৱনধাৰা

কালে চাই চাই নোপোৱা শ্ৰেণীটোৱে ঈৰ্ষাৰ দাবাগ্ৰিবে সমাজৰ সকলো মততাকে দগ্ধ কৰি দিয়াৰ চেষ্টা কৰে। সকলোতকৈ পৰিতাপৰ কথা এইখিনিতে যে সমাজৰ ধৰণী স্বৰূপ ছাত্ৰসমাজকো দুৰ্নীতিৰ কোবাল বতাহে স্পৰ্শ নকৰাকৈ থকা নাই।

শিক্ষাগত :—তৃতীয় আৰু সকলোতকৈ আক্ষেপৰ বস্তু হৈছে শুল্কৰ দ্বাৰা দেশৰ ভবিষ্যত ধৰণী স্বৰূপ আজিৰ শিক্ষাৰ্থীৰ কণ্ঠৰ পৰা। সমাজৰ এই বৃহৎ শক্তি ছাত্ৰ সকলে আজি কেইটামান ভিন্নমুখী সামাজিক চৌবাটত এক উত্তম পৰিবেশেৰে দণ্ডায়মান হৈ থকা দেখা গৈছে। স্বৰ্ণ আৰু সমৃদ্ধিৰে ভৰা এহেজাৰ সোণালী সপোন লৈ ভবিষ্যতৰ বুকুলৈ আগুৱাই যাওঁতে সমাজৰ দাপোনত সঘনাই তত্ত্বানী আৰু অনিশ্চয়তাৰ ডয়লগা প্ৰতিচ্ছবি দেখি তেওঁলোকে যত্নপাত কঁপি উঠিছে। সমাজৰ এই বৃহৎ শক্তিটোৰ যি কোনো পদাঙ্কলনে অকল তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত জীৱনকেই কলুষিত কৰি নেবিব, সমাজ জীৱনবো ই মেৰুদণ্ড কোঙা কৰি তুলিব।

এটা বৈজ্ঞানিক দৃষ্টি-ভঙ্গীৰে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে মনোভাব আৰু কাৰ্য্যপন্থাবোৰ বিশ্লেষণ কৰি চালে তেওঁলোক তিনিটা বিশেষ ভাগত বিভক্ত হোৱা দেখা যায়। এটা Radical বা সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক পুনৰ্গঠনেৰে নতুন বিশ্বৰ বিচৰা দল, এটা প্ৰচলিত সকলো সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাই স্বগৰিত এক বিশৃঙ্খল জীৱন যাত্ৰাৰ প্ৰতি আসক্ত হোৱা হিপ্পী বা নক্সালপন্থীৰ সমদল আৰু আনটো হৈছে বৰ্ত্তমান সমাজৰ মাজতে জীৱনৰ মূল্যবোধ বিচাৰি আত্ম প্ৰতিষ্ঠাৰ বাটেৰে আগবাঢ়া এচাম সুবিধাবাদীৰ দল। এই সমূহ ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰে মনৰ খোঁৰাক যোগাব নোৱাৰা বিকলতাৰ গুণানি একালে যেনেকৈ সমাজ বা প্ৰচলিত শিক্ষাব্যৱস্থাৰ ওপৰত পৰে, আনকালে তেনেকৈ তেওঁলোকৰ আত্মোপলব্ধিৰ ব্যৰ্থতাৰ পিনেও আওকাণ কৰিলে নহব। সুবিধাবাদী ৰাজনীতিবিদৰ হাতৰ পুতলা হৈ আত্ম চেতনা হেৰুৱাই কাৰোবাৰ সৌভাগ্যৰ অগণিত নিজৰ সজ্জা চিন্তা আৰু সজ্জা আচৰণবোৰ আহুতি দিয়া ছাত্ৰৰ দলটোৱে এদিন নিজৰ অস্তিত্ব বিচাৰি পোৱা কঠিন হৈ পৰিব।

আনহাতে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো দেখা দিয়া কিছুমান সম্বন্ধে নতুন পুৰুষক বহুখিনি নিৰুৎসাহী আৰু আত্ম-বিস্মৃত কৰি তোলাত সহায় কৰিছে। প্ৰচলিত শিক্ষা বিধিৰ আমূল পৰিবৰ্ত্তন বিচাৰি সমাজ, দেশ আৰু শিক্ষাৰ কৰ্ত্তব্যসকলে ফলপ্ৰসূ নোহোৱা বহুত নতুন প্ৰতিশ্ৰুতি আগবঢ়ালে। এটাৰ পিছত এটাকৈ শিক্ষা-বিধিৰ ওপৰত বহুগুণা আৰোগ্যৰ প্ৰতিবেদনবোৰৰ বহুত পৃষ্ঠা উঠিয়ে খালে, বাকী পৃষ্ঠাবোৰৰ দুই চাৰিটা বিধি কাৰ্য্যক্ষেত্ৰত পৰীক্ষামূলকভাবে প্ৰয়োগ কৰিবলৈ গৈ কিছুমান পল্লু অপদাৰ্থ সন্তানবহে জন্ম দিয়া দেখা গৈছে। বাধাক্ৰমণ, মুদালীয়াৰ আৰু কোঠাৰীৰ অশেষ চেষ্টাবে শিক্ষাজগতত একো পৰিবৰ্ত্তন আনিব নোৱাৰাতো পৰিতাপৰ কথা।

এইখিনিতে আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা সম্পৰ্কে অলপ চালি জাবি চোৱা যাওক। এই বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে স্কুল আৰু শিক্ষকৰ অৱস্থা আৰু পাঠ্য আৰু পাঠদান ব্যৱস্থাৰ বিষয়েও নজৰ পেলাব লাগিব।

প্ৰাইমেৰীৰ পৰা হাইস্কুললৈকে বেছিভাগ স্কুলৰে শোকজনক ভাবে পিছপৰা অৱস্থাৰ উপৰিও বহুত স্কুলতে আৱশ্যকীয় শিক্ষকৰ নিযুক্তিখিনিতেই বহুত বিজুতি ঘটা দেখা যায়। আনহাতে সকলো ক্ষেত্ৰতে যে বিশেষ অৰ্হতাসম্পন্ন শিক্ষকেই নিযুক্তি পাই আহিছে তাকো কব নোৱাৰি। কিন্তু নিযুক্তিৰ পিছত অপেক্ষাকৃত ভাবে কম অৰ্হতা থকা হলেও এজন শিক্ষকে নিজকে পাঠদানৰ উপযুক্ত কৰি লোৱাত অসুবিধা একো নথাকে। এইখিনিতে বিভিন্ন সমস্যাই সৃষ্টি কৰা গবৰ্ণ পানীৰ উত্তম সাগৰত নিঃসহায়ভাবে সাতুৰিব লগা হোৱা এই শিক্ষকশ্ৰেণীটোৰ জীয়া অনুভূতিখিনিক সঁচা সহানুভূতিৰে জুখিব খোজা সবল আন্তৰিকতাপূৰ্ণ মানদণ্ডৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। যিটো সময়ত — 'The destiny of India is now being shaped in her class room's' বুলি শিক্ষাবিদসকলে টেটুকালি চিঞিৰিছে,—সেইটো সময়তে শিক্ষকসকলক শ্ৰেণীৰ বাহিৰৰ বিভিন্ন কাৰ্য্য ক্ষেত্ৰত জুৰুলা কৰিবলৈ সমাজৰ নানা শক্তিয়ে টনা আঁজোৱা কৰিছে। পৰিবেশৰ দাবীত তেওঁলোকৰ মন-আকাশত বহুতসময়ত অস্থিৰতা আৰু অশান্তিৰ ধুমুহা বয়। এই অস্থিৰতাই

কম বেছি পৰিমাণে শ্ৰেণীৰ ভিতৰতো পৰোক্ষভাবে আঘাট নকৰাকৈ নাথাকে। কাৰণ তেওঁলোকৰ শ্ৰম আৰু সাধাৰণ দিনহাজিৰা কৰা এজন শ্ৰমিকৰ শ্ৰমৰ মাজত পাৰ্থক্য এইখিনিতে যে মনৰ ইচ্ছা নহলেও এজন শ্ৰমিকে কঠোৰ দৈহিক পৰিশ্ৰম কৰিব পাৰে; কিন্তু মনৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে গৈ শ্ৰেণীৰ ভিতৰত এজন শিক্ষকে কেতিয়াও কৃতকাৰ্য্য হ'ব নোৱাৰে। আনহাতে শিক্ষক এজনৰ শ্ৰমক সময়ৰ মানদণ্ডেৰে জুখিবলৈ চেষ্টা কৰাটোও ধুটতাহে মাথোন। সকলো সামাজিক দুৰ্নীতিৰে নাৰি-নক্ষত্ৰৰ উমান পাই থকা সংখ্যাগৰিষ্ঠ এই গুৰুত্বপূৰ্ণ শ্ৰেণীটোৰ সাময়িক অমনোযোগিতালৈ প্ৰত্যক্ষভাবে কেইটামান বিশেষ কাৰণে বৰঙণি যোগাই আহিছে। তাৰ ভিতৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উপজ্জ্বলতা, নিযুক্তিদাতাৰ নাম্যাতাধাৰণৰ খাম-খেয়ালী, অপেক্ষাকৃত ভাবে কম দায়িত্বসম্পন্ন আন চৰকাৰী চাকৰীয়ালৰ তুলনাত কম স্ববিধা, কম চুটি, ঘৰ ভাৰাৰ অস্ববিধা আৰু কম বেতনৰ ব্যৱস্থাই প্ৰাধান্য লাভ কৰা দেখা যায়।

পাঠ্যপুথিৰ এশ এবুৰি ভুলৰ উপৰিও উদ্দেশ্যমুখী 'কেৰিকুলাম'ৰ অভাবখিনিও সময়ে সময়ে অনুভব কৰা যায়। পাঠ্যপুথি যুগুত কৰোঁতে শিক্ষাৰ মূল উদ্দেশ্যৰ লগত ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ জীৱন আৰু উদ্দেশ্যৰ সমিলমিল ৰাখিবলৈ চৰকাৰ অথবা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ তৰফৰ পৰা আৱশ্যকীয় সাৱধানতা অবলম্বন কৰা দেখা নেযায়। ফলত এই ধৰণৰ একোটা ফোপোলা আদৰ্শক উদ্দেশ্য-হীন ব্যৱস্থাবে পাঠদান কৰি লৰা-ছোৱালীৰ মনৰ বিকাশ সাধন কৰা টান হৈ পৰে। আনহাতে একোটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ পাঠ ইমান চালুকীয়া লৰা ছোৱালীক শিকোৱাৰ ব্যৱস্থা আছে যে ই সিহঁতৰ মগজু বিকাশত কৈয়ো চেপটা কৰাতহে বেছি সহায়ক হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে, হান্সাৰচেকেণ্ডাৰী স্কুলৰ নবমমান শ্ৰেণীৰ এজন তেৰ বা চৈধ্যবছৰীয়া ছাত্ৰৰ বাবে দৰ্শনৰ যি কোনো জটিল ব্যাখ্যাই বোধগম্য কৰাটো অস্ববিধা। কাৰণ দাৰ্শনিক কোনো সত্য উপলব্ধিৰ বাবে মানুহৰ মনৰ স্থিৰতাৰ প্ৰয়োজন। সেইখিনি এজন কিশোৰ ছাত্ৰৰ পৰা আশা কৰিব পৰা যায় জানো? অথচ সেই ব্যৱস্থা আমাৰ বিধিসন্মত।

আনহাতে যুগ যুগ ধৰি চলি অহা আমাৰ শিক্ষাৰ কিছুমান বিশেষ পাঠ্যৰ বুজ্জুৱা প্ৰকৃতিৰ পিনেও চকু ফুৰাই চোৱা উচিত হ'ব। আইনষ্টাইনে মানুহক কিবা নতুন Relativityৰ সমল যোগাব পাৰে, কলহাচ বা ভাস্কো-ডা-গামাই নতুনৰ অনুসন্ধিৎসা যোগাব পাৰে বুলি যদি ধৰি লোৱা যায়, তেনেহলে চেক্সপীয়েৰৰ ৰোমিও জুলিয়েটে বা শ্যেলীৰ ৱেষ্ট উইণ্ডে মানুহক অধিক স্বপ্নাবিলাসী কৰি তোলাত ৰাহিৰে পৃথিবীৰ বাস্তৱ অনুশীলনত কিবা সহায় কৰিব পাৰিছেনে নাই এবাৰ বিশ্লেষণ কৰি চাবৰ সময় হৈছে। কিয়নো সামাজিক পৰিবৰ্ত্তনৰ লগত পাঠ্যপুথিয়েও এটা বাস্তব সম্বন্ধ ৰক্ষা কৰি চলিব লাগে যাতে তাৰ মাজেৰে পোৱা শিক্ষাই মানুহক বাস্তৱমুখী কৰি তুলিব পাৰে।

এইখিনিতে দুটা পদ্ধতিলৈ আমাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষিত হয়। এটা ভাৰতবৰ্ষত মহাত্মা গান্ধীয়ে প্ৰচাৰ কৰা বুনিয়াদী শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু আনটো হৈছে ছোভিয়েট ৰুচীয়াৰ বৰ্ত্তমান শিক্ষা পদ্ধতি। জাতিৰ পিতাৰ বুনিয়াদী শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যই সফলতা লাভ কৰিব পাৰিলে নিশ্চয় জাতিৰ বুনিয়াদ শক্তিশালী হ'লহেতেন; কিন্তু বিভিন্ন কাৰণবশতঃ যি এটা মাত্ৰ কক্ষাল হৈছে অতি নিম্ন সংখ্যক এশ্ৰেণীৰ মাজত প্ৰচলিত হৈ আছে। আনহাতে ছোভিয়েট ৰুচীয়াৰ বৰ্ত্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থাই তাৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত এটা অভূত পূৰ্ব সাফল্য আনি দিব পাৰিছে। ইয়াৰ একমাত্ৰ কাৰণ কি তেওঁলোকে দেশীয় শিক্ষাক অৰ্থনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক পুনৰ্গঠনৰ এক দ্ৰুত যুটীয়া বাহন হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিছে; আৰু সেইবাবেই হয়তো ভাৰতৰ নিচিনাকৈ লাখ লাখ শিক্ষিত নিবনুৱাৰ হাহাকাৰে তাৰ আকাশ পাতাল তোলপাৰ নকৰে।

শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষই কোনো এটা নিৰ্দিষ্ট নীতি অৱলম্বন কৰাত বিফল হোৱাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিছ সঘনাই নিযুক্ত হোৱা আয়োগবোৰেই। সমাজৰ পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে শিক্ষাবোৰ পৰিবৰ্ত্তন আৱশ্যক হলেও, শিক্ষাৰ নিচিনা একোটা গুৰুত্বপূৰ্ণ পদ্ধতিৰ সঘন পৰিবৰ্ত্তনে গোটেই সমাজখনকে ধুণীয়া কৰিহে তোলে। উদাহৰণ স্বৰূপে পুৰণি প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাৰ পিছত এজন ছাত্ৰই দুবছৰৰ মূৰে মূৰে কলেজত আই-এ আৰু বি-এ পৰীক্ষা

দি স্নাতক হোৱা নীতিটোক আকস্মিক ভাবে অবজীয়া
প্ৰাক বিশ্ববিদ্যালয় আৰু তিনি বছৰীয়া ডিগ্ৰী শ্ৰেণীলৈ
পৰিৱৰ্ত্তিত কৰি কোনো স্কুল আদায় হোৱা নাই বুলি
কব পৰা যায়। সেইদৰে হায়াৰ চেকেণ্ডাৰী আৰু
বছৰীয়া বিদ্যালয়বোৰেও একে বিকলভাৱেই স্বাক্ষৰ
বহন কৰিছে বুলি শিক্ষাবিদসকলে আঙুলিয়াই দিছে।
সেইবাবে যোৱা বছৰত হৈ যোৱা শিক্ষা সম্পৰ্কীয়
চৰকাৰী চূৰান্ত সিদ্ধান্তত এইটো কোৱা হয় যে উক্ত
বছৰীয়া আৰু হায়াৰচেকেণ্ডাৰী স্কুলবোৰৰ ঠাইত বাৰ
বছৰীয়া জুৰীয়া শিক্ষানিধি গ্ৰহণ কৰি প্ৰাক বিশ্ববিদ্যালয়
আৰু ডিগ্ৰীৰ শিক্ষাকাল দুবছৰীয়া কৰা হ'ব। অৰ্থাৎ
প্ৰাইমেৰীৰ পৰা ডিগ্ৰী লৈকে এজন ছাত্ৰই কটাবলগীয়া
মুঠ ষোল্লটা বছৰৰ ঠিকেই থাকিল, কেবল স্থানবহে
অলপ ইফাল সিফাল হল।

উক্ত দৃষ্টান্তখিনি এটা বাস্তৱ বিশ্লেষণেৰে চালি
জাবি চালে এটা কথা আমাৰ চকুত নপৰেনে যে
পৰিবৰ্ত্তনমুখী শিক্ষা ব্যৱস্থাতোৱে যোৱা বছৰকেইটাত
কেইলাখমান কোৱা, পঢ়ু আৰু অপদাৰ্থৰ দলহে সৃষ্টি
কৰিলে? অথচ পুনৰ শিক্ষা দিয়াৰ বাহিৰত বৈ থকা
এই দলটো সমাজৰ অতি আৱশ্যকীয় অঙ্গ হিচাবে
গুৰুত্বৰ বহন কৰিবই লাগিব।

অৱশ্যে প্ৰভাৱিত শিক্ষাব্যৱস্থাত ইংৰাজী ভাষাৰ
পৰিৱৰ্ত্তে আঞ্চলিক ভাষাত শিক্ষাদান নীতিটোৱে যথেষ্ট
সমাধৰ লাভ কৰিছে বুলি কব লাগিব। কিন্তু বাস্তব
পৰিবেশত ই সঁচা সঁচিকৈ আমাৰ কিমান সপোন
ফলৱতী কৰিব পাবিব সেই সম্পৰ্কেও কোনো বিশেষজ্ঞই
ন'দি কব নোৱাৰে কিয়নো যুগ যুগ ধৰি শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত
কৰি অহা গবেষণাৰ পৰীক্ষামূলক প্ৰস্তুতি বুলিহে বহুতে
সংশেহৰ চকুৰে চোৱাৰ থল আছে।

এটা অতি অভিন্ন দাবীয়ে আৰু সেই দাবীৰ
কাৰ্য্যকাৰিতা সম্বন্ধে দেখা দিয়া সমস্যাই আজিৰ '৭১
চনৰ শিক্ষাঙ্গণত বিৰাট আকাৰ ধাৰণ কৰা দেখা
গৈছে। সেইটো হৈছে পাঠ্য পুথিৰ কেবিকুলাম
কৰা আৰু বাৰম্বাৰক সত্যত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা আদি
ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰৰ অংশ গ্ৰহণ। একালৰ পৰা চাবলৈ গলে
কথাটো হাঁহি উঠা বসবৰ। কিয়নো পাঠ্য পুথি বাচনি
কৰিচিত্ত প্ৰতিনিধি কৰা ছাত্ৰজনে কোনটো বিষয়

বাবে কোনখন কিতাপ উপযুক্ত সেইটো আগেয়ে জানি
নব লাগিব, অৰ্থাৎ সেই কিতাপ বা বিষয়টোৰ ওপৰত
তেওঁৰ যথেষ্ট দখল থাকিব লাগিব। যদি থাকে তেনেহলে
তেওঁ ছাত্ৰ নহৈ বিশেষজ্ঞ হৈ পৰিল; আৰু যদি
সেই গুণ নাই তেনেহলে তেওঁ প্ৰতিনিধি কৰিবলৈ অনুপ-
যুক্ত। সদানিযুক্ত গজেন্দ্ৰগাদকৰ (Gajendragadkar)
কমিচনৰ প্ৰতিবেদনে কম বেছি পৰিমাণে উক্ত মতকেই
সমৰ্থন কৰিলেও এইটো কথা স্পষ্টভাবে অনুভৱ কৰিব
পৰা যায় যে প্ৰচলিত যি কোনো শিক্ষাবিধিৰ লগতে
চৰকাৰী যোজনাবোৰে সন্ধি স্থাপন কৰিব লাগিব
যদিহে শিক্ষাৰ মূল উদ্দেশ্যই বৰ্য্যৰ্থতা লাভ কৰিব
লাগে। কিয়নো উপযুক্ত শিক্ষাত শিক্ষিত লোকসকলক
এয়াৰ চৰকাৰেহে নিশ্চিতি প্ৰতিশ্ৰুতি দিব লাগিব।

দেশ, সমাজ, অৰ্থনীতি আৰু শিক্ষাবিধিৰ এই
দাক্ষণ সংকটৰ সময়ত বিভিন্ন গোষ্ঠী আৰু শ্ৰেণীৰ
মানুহৰ নিজ নিজ কৰ্ত্তব্যবোধৰ আৱশ্যক হৈছে।
হিংসাত্মক কাৰ্য্যত নিপুণ হৈ উন্নত হোৱা ছাত্ৰসকলক
শান্তিৰ শৃংখলাৰে ৰাখি কল্যাণমূলক কামত আত্মনিয়োগ
কৰিবলৈ উপযুক্ত পৰিবেশ এটা লৈ সমাজৰ বিভিন্ন
শ্ৰেণীৰ কৰ্ম্মবাসকল আগুৱাই আহিব লাগিব। এই
ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰসকলৰ দায়িত্ব কম হ'ব নোৱাৰে। শপত
গ্ৰহণ কৰোতে দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতিকে সাৰোগত কৰি নিজ
কৰ্ত্তব্যত আগুৱাই যোৱা দেশনেতা এজনৰ কাৰ্য্যবিধিলৈ
চাই যেতিয়া সমাজসেৱীয়ে নিজৰ সকলো ভগ্নানী এৰি
পেলাব; নিষ্টিট এক স্বস্থ শিক্ষানীতিয়ে যেতিয়া
চৰকাৰী যোজনাৰ সকলোতকৈ আগস্থান পাব, দেশৰ
ধৰণীস্বৰূপে ছাত্ৰ সমাজে যেতিয়া উশৃংখলতাকে বিদ্ৰোহ
বুলি ভয় নকৰা হ'ব আৰু শিক্ষাৰ একমাত্ৰ পুৰোহিত
শিক্ষকশ্ৰেণীয়ে যেতিয়াই অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক
পূৰ্বাধীকৃতি লাভ কৰিব, তেতিয়াই এটা নতুন সমন্বয়ৰ
স্বৰ ৰাখি উঠা সম্ভব হ'ব। অন্যথাই সংকটৰ কাইটে
বিদ্ধি বিদ্ধি সৃষ্টি কৰা কেঁচা হাঁৰ পৰা ওলোৱা তেজৰ
টোপানবোৰে সমাজত অগণন খৰ্ছৰ সৃষ্টি কৰি মূল
শৰীৰটোও এদিন নিস্তেজ কৰি পেলাব।

(বৰো সাহিত্য সভাৰ নৱম বৈঠকত উক্ত প্ৰবন্ধটি
পাঠ কৰা হৈছিল।)

ভাৰত-ৰত্ন জৱাহৰলাল নেহৰু

মনচুৰ ৰহমান খান
প্ৰথম বাৰ্ষিক (কলা)

নেহৰু পৰিয়াল আৰু পূৰ্বপুৰুষৰ পৰিচয় :—

ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক আকাশৰ ভোটাভাস্বৰূপ জৱাহৰলাল নেহৰুৰ পূৰ্বপুৰুষ বজা কাউল কাশ্মীৰৰ পৰা দিল্লীলৈ আহি মোগল সম্ৰাট ফাৰুকছিয়াৰৰ পৰা এটা খালৰ পাবত জয়গীৰ পাই তাতে থাকিবলৈ লয়। উৰ্দু ভাষাত খালক 'নহৰ' বোলে। কিন্তু এই নহৰৰ পৰা নেহৰু উপাধিটো বজা কাউলৰ উপাধি স্বৰূপ হয় আৰু কাউল উপাধিটো সময়ত লীন হৈ যায়। এওঁলোক কাশ্মীৰী ব্ৰাহ্মণ।

১৮৫৭ চনৰ চিপাহী বিদ্ৰোহৰ ফলত নেহৰু পৰিয়ালৰ সকলো মাটি সম্পত্তি নষ্ট হয় আৰু উপায় হীন হৈ আশ্রয় লৈ স্থানান্তৰিত হয়। বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ আশ্ৰা নগৰীত স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ সিংহ পুৰুষ মতিলাল নেহৰুৰ জন্ম হয়। আশ্ৰাত কিছু কাল কটাই নেহৰু পৰিয়ালে এলাহাবাদলৈ আহি স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়। মতিলাল নেহৰুৱে ওকালতি কৰি যথেষ্ট ধন সম্পত্তিৰ মালিক হয়। কম বয়সতেই তেওঁ এজন শ্ৰেষ্ঠ উকিল হিচাবে খ্যাতি লাভ কৰিছিল আৰু জীৱনৰ প্ৰায়খিনি সময় আইন সাধনাত অৰ্পণ কৰিছিল। মতিলাল নেহৰুৰ দেউতাক এজন বিনয়ী ব্ৰাহ্মণ আছিল। মতিলাল নেহৰুৰ দুজন ককায়েক আছিল ক্ৰমে বংশীধৰ নেহৰু আৰু নন্দলাল নেহৰু। মতিলাল নেহৰুৱে স্নি-এ পৰীক্ষা দিছিল যদিও সেই পৰীক্ষাত কৃতকাৰ্য্য হ'ব নোৱাৰি আইন পৰীক্ষা দি সেই পৰীক্ষাত 'মৰ্ণ পদক' লাভ কৰিলে। কানপুৰ আদালতত তেওঁ প্ৰথমতে ওকালতি আৰম্ভ কৰে আৰু তাতেই যথেষ্ট সুনাম অৰ্জন কৰে। এলাহাবাদত থকা 'আনন্দবন' বিল্ডিং টোৱে তেওঁৰ ঐশ্বৰ্য্যশালীৰ নিদৰ্শন।

জৱাহৰলাল নেহৰুৰ জন্ম :—

১৮৮৯ চনৰ ১৪ নবেম্বৰৰ দিনটো ভাৰতৰ এটি অবিভবণীয় দিন। এই পবিত্ৰ দিনতেই জৱাহৰলাল নেহৰুৰ জন্ম হয়। সুখৰ গোণালী চামুচ মুখত লৈ নেহৰু জন্মিছিল। মতিলাল নেহৰুৰ একমাত্ৰ সন্তান হিচাবে অশেষ আদৰ সাদৰৰ মাজেদি পাব হৈ যায় নেহৰুৰ বাল্যকালছোৱা। কিন্তু এই বাল্যকালছোৱাত মুন্সী মোবাবক আলীৰ বাহিৰে আন কোনো সঙ্গী নাছিল। এইজন্য বৃদ্ধ মুন্সীয়ে জৱাহৰলালক অশেষ মৰম কৰিছিল। মুন্সী মোবাবক আলীয়ে জৱাহৰলালৰ আগত দেশ বিদেশৰ ৰাজনীতিমিত্ত মনীষিসকলৰ জীৱনীবোৰ সাধু কণ্ঠৰ নিছিমাকৈ কৈছিল। শিশু জৱাহৰলালে এইবোৰ মনোযোগেৰে শুনিছিল। মুন্সী মোবাবক আলীৰ পৰা কাৰবালাৰ কৰণ কাহিনী-বোৰ শুনি কেতিয়াবা কান্দি পেলাইছিল। যখনতেই তেওঁৰ শিক্ষাৰ আৰম্ভ হয়। সঞ্চালিত শিশু জৱাহৰলালৰ অন্তৰত স্বদেশ প্ৰেম জাগৰিত হয় যেতিয়া তেওঁ মুন্সী মোবাবক আলীৰ পৰা শক্তিময়ী ৰান্ধীৰ ৰাণী লক্ষ্মী-বাস্তব স্বদেশ প্ৰেমৰ কাহিনী শুনে। লক্ষ্মীবাস্তবৰ নিছিনা জন্মভূমিৰ কাৰণে আত্মবলিদান দিয়া ব্ৰীৰাজপা পৃথিৱীৰ বুৰঞ্জীত বিৱৰল। নিজৰ জন্মভূমিৰ তুলনাত মানুহ তুচ্ছ, ইত্যাদি ভাৱধাৰাই আন্দোলিত হয় এই তত্ত্ব শিশুটিৰ প্ৰাপ্ত। তেওঁ ভাবে যে ভাঙৰ হলে দেশৰ স্বাৰে নিজৰ জীৱন উচৰ্গা কৰিব। মুন্সী মোবাবক আলীৰ বাহিৰে তেওঁৰ কোনো সঙ্গী নাছিল কৰণ তেওঁৰ বিজ্ঞানকল্পী পণ্ডিত বয়সত তেওঁতকৈ বহুত সৰু আছিল। যাক ৰাণেকৰ সোহৰ পুতুলি সন্মান যদি জৱাহৰলালৰ বাল্য কালৰ শিক্ষা আৰম্ভ হয়

পাশ্চাত্য অভিজাত্য বংশৰ ধৰণেই গৃহ শিক্ষকসকলৰ দ্বাৰা।

নেহৰুৰ শিক্ষালাভ :—

ইউৰোপীয় শিক্ষয়িত্ৰীৰ দ্বাৰা জৱাহৰলালক শিক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰে। এইজনীয়ে হ'ল জৱাহৰলালৰ আদি শিক্ষয়িত্ৰী। তাৰ পাছত ফাউনেণ্ড, টি, বক্স নামৰ এজন গৃহশিক্ষকে শিক্ষাদান কৰে। এঘাৰ বছৰীয়া জৱাহৰলালক এইজনা শিক্ষকেই পাশ্চাত্য দেশৰ কিছু শিক্ষা দিয়ে। জৱাহৰলালে বিজ্ঞান আৰু ইংৰাজী ভাষা ভালকৈ আয়ত্ত কৰে। দেউতাকৰ ইচ্ছামতেই হিন্দী শিক্ষাত মনোনিবেশ কৰে। কিন্তু তেওঁ হিন্দী শিক্ষা লাভতকৈ বিজ্ঞানৰ আচৰিত বহস্যবিলাকৰ কথা পঢ়ি ব্যৱহাৰিক ভাবে সেইবোৰ পৰীক্ষা কৰি চাবলৈ এটি পৰীক্ষাগাৰ সজাই তাত পদাৰ্থ বিজ্ঞান আৰু বসায়ন বিজ্ঞানৰ পৰীক্ষা কৰি আমোদ পাইছিল।

বিলাতৰ--হে'বো আৰু কেম্ব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ত :--

১৯০৫ চনৰ মে মাহত ১৫ বছৰ বয়সত পৰিয়াল সহ ইংলণ্ডলৈ যায়। সেই সময়ত ইংলণ্ডত বিখ্যাত কলেজ দুখন আছিল 'ক্ৰিষ্ট' আৰু 'হেবা'—যত কেবল ধনী মানুহৰ ল'ৰাই অধ্যয়ন কৰিব পাৰিছিল। দেউতাক মতিলাল নেহৰুৱে জৱাহৰলালক 'হেবা' বিশ্ববিদ্যালয়ত নাম ভৰ্ত্তি কৰি দিয়ালে। কিন্তু জৱাহৰলালে লেটিন ভাষা ভালকৈ নাজানিছিল কাৰণে প্ৰথমতে তলৰ শ্ৰেণীত ভৰ্ত্তি হ'ব লগা হয় যদিও শেষত তীক্ষ্ণ মেধাবী বুলি পৰিচয় হোৱাত অলপ দিনৰ ভিতৰতে ওপৰ শ্ৰেণীলৈ প্ৰমোচন পায়। ছাত্ৰাৱস্থাত জৱাহৰলালৰ বাৰ্জেনৈতিক জ্ঞানৰ পৰিসৰ এই উদ্ধৃতি ফাঁকিৰ পৰাই উপলব্ধি কৰিব পাৰি। (জৱাহৰলালৰ লিখনৰ ভাবানুবাদ) "যোৰ যিমান দূৰ মনত পৰে ১৯০৫ চনৰ শেষ ভাগত ইংল্যাণ্ডৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ বিষয়ে মই কোঁতু-হলী হৈ পৰিছিলোঁ। সেইবাৰ উদাৰনৈতিক দল জয়ী হৈছিল। ১৯০৬ চনৰ আবশ্যগত এদিন শিক্ষকে নতুন গভৰ্ণমেণ্টৰ বিষয়ে কিছুমান প্ৰশ্ন কৰিলে। তেওঁ আচৰিত হ'ল যে ছাত্ৰসকলৰ ভিতৰত একমাত্র ময়ে সেই বিষয়ৰ খুটি নাটি খবৰ বাওঁ। মই তেওঁক কেয়েল

মন্ত্ৰীসভাৰ প্ৰত্যেকৰ নাম কৈছিলো।" ইয়াৰ পৰাই উপলব্ধি কৰিব পৰা যায় তেওঁৰ তীক্ষ্ণ মেধা শক্তিৰ। হে'বোত জৱাহৰলালে ভাৰতৰ খবৰ-বাতৰি লবলৈ পাহৰা নাছিল। তেওঁৰ ভাষাত কবলৈ গলে "১৯০৬—০৭ চনৰ ভাৰতৰ খবৰ বাতৰিয়ে মোৰ মন অতি চক্ৰল কৰি তুলিলে। ইংল্যাণ্ডৰ বাতৰি কাকতবোৰত অতি চমুকৈ খবৰ প্ৰকাশ পাইছিল, কিন্তু তাৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰিছিলোঁ। যে বঙ্গদেশ, পঞ্জাব আৰু মহাৰাষ্ট্ৰত ডাঙৰ ডাঙৰ ঘটনা হ'ব ধৰিছে। কিন্তু নিজৰ প্ৰাণৰ কথা খুলি ক'ম এনেকুৱা কোনো মানুহ হে'বোত নাছিল। ছুটিব দিনা মোৰ আত্মীয় স্বজন বা ভাৰতীয় বন্ধুসকলৰ লগত দেখা হলে মনৰ বোজা পাতলাৰ পাৰিছিলোঁ।"

'হেবোত জৱাহৰলালৰ বৰ ভাল লাগিছিল। ১৯০৭ চনত কেম্ব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ট্ৰিনিটি কলেজত বিজ্ঞান শাখাত ভৰ্ত্তি হয় আৰু তাত তেওঁ বসায়ন ভূবিদ্যা আৰু উদ্ভিদ বিদ্যা অধ্যয়ন কৰে। কিন্তু তেওঁ এই তিনি বিষয়ৰ বাহিৰেও অন্যান্য বিষয় মনোযোগেৰে অধ্যয়ন কৰিছিল।

কেম্ব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ত ভাৰতীয় ছাত্ৰসকলৰ কাৰণে যি বাৰ্জেনৈতিক সংঘ আছিল সেই সংঘৰ বাৰ্জেনৈতিক নেতা বিপিন চন্দ্ৰ পাল, লাজপত্ৰায় আৰু গোপাল কৃষ্ণ গোখলে আদি বিশিষ্ট নেতাসকলৰ পৰা জৱাহৰলালে বহুতো বাৰ্জেনৈতিক জ্ঞানৰ আভাস পায়।

কেম্ব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰি থাকোঁতে ভবিষ্যত চিন্তা কৰি সিদ্ধান্ত কৰিলে যে তেওঁ ভবিষ্যতৰ জীৱনটো চিভিল চাৰ্ভিচ কৰিয়ে কটাব। কিন্তু সেই সময়ত চিভিল চাৰ্ভিচৰ সন্মান আদৰ নাছিল আৰু ইপিনে নেহৰুৰ বয়স কম আছিল আৰু আনহাতে পৰীক্ষা দিব লাগিলে ইংল্যাণ্ডত এবছৰ থাকিব লাগিব। ইত্যাদি নানা কাৰণত তেওঁৰ আৰু পঢ়িবলৈ ইচ্ছা নহল।

১৯১০ চনত জৱাহৰলালে ডিগ্ৰী পৰীক্ষা সূখ্যাতিৰে পাছ কৰে। তেওঁ এই পৰীক্ষাত দ্বিতীয় বিভাগত প্ৰথম স্থান লাভ কৰে।

কেম্ব্ৰিজত থকা কালছোৱাৰ কথা এনেকৈ বৰ্ণন কৰিছে "মই কেম্ব্ৰিজৰ বিৰাট চোভাল, আৰু ঠেৰ বাটত ফুৰিছিলোঁ। চিনাকি কাৰোৰাক লগ পালে বৰ বং পাইছিলোঁ। কেম্ব্ৰিজত থকা হ'ল তিনিটা বছৰ।

এই শান্তিপূৰ্ণ বছৰ তিনিটাত বিশেষ একো বিবক্তিব কাৰণ ঘটাই নাছিল ; নাহে নাহে দিনবোৰ যাবলৈ ধৰিলে। বহুতো বন্ধুৰ সন্মিলন, অলপ অচৰপ পঢ়াশুনা আৰু খেল ধেমালি, আৰু লগে লগে জ্ঞান আৰু বুদ্ধিৰ পৰিধিৰ বিস্তাৰ—বছৰ তিনিটা কেনে আনন্দৰ। মই প্ৰাকৃতিক বিজ্ঞানত 'টুইপোচ' লৈছিলোঁ। মোৰ বিষয় আছিল বসায়ন, ভূবিদ্যা আৰু উদ্ভিদ বিদ্যা ; কিন্তু মোৰ আগ্ৰহ সেই বস্তুবোৰৰ মাজতেই সীমাবদ্ধ নাছিল। কেন্দ্ৰিজত নাইবা ছুটিৰ সময়ত লণ্ডনত বা আন কোনো ঠাইত এনে কিছুমান মানুহৰ লগত দেখা হৈছিল, যিসকলে বিবিধ কিতাপ, সাহিত্য, বুৰঞ্জী আৰু ৰাজনীতিৰ বিষয়ে পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ আলোচনা কৰিছিল।”

“কেন্দ্ৰিজৰ ভাৰতীয়সকলৰ ‘মজলিছ’ নামৰ সমিতি এখন আছিল। ইয়াত প্ৰায়েই আমি ৰাজনীতি চৰ্চা কৰিছিলোঁ, কিন্তু বাস্তৱৰ লগত সম্পৰ্কহীন তৰ্কত মাথোন পাৰ্লামেণ্ট নাইবা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ইউনিয়নৰ আলোচনাৰ ভঙ্গী, বক্তৃতাৰ সময়ত অঙ্গ সঞ্চালন আদিৰ অনুকৰণৰ পিনেই আমি মন দিছিলোঁ। বিষয় বস্তুৰ পৰা আঁতৰত আছিলোঁ। মই প্ৰায়েই মজলিছত উপস্থিত আছিলোঁ, কিন্তু তিনিবছৰৰ ভিতৰত কাচিৎহে বক্তৃতা দিছিলোঁ। মই লাজ আৰু সঙ্কোচক কোনো পধ্যেই অতিক্ৰম কৰিব পৰা নাছিলোঁ। কলেজৰ তৰ্ক সভাতো মই এই কাৰণেই বিৰূপিত হৈ পৰিছিলোঁ। নিয়ম আছিল যে নিৰ্দিষ্ট সময়ত বছৰত এবাৰকৈ বক্তৃতা নিদিলে জৰিমাণা দিব লগা হয়। মই প্ৰায়েই জৰিমাণা দিছিলোঁ।

“মোৰ মনত আছে, এডুইন মণ্টেগু প্ৰায়েই আমাৰ তৰ্ক সভালৈ আহিছিল। তেওঁ ভাৰত সচিব হৈছিল। তেওঁ টুনিটি কলেজৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ আৰু কেন্দ্ৰিজ কেন্দ্ৰৰ পৰা পাৰ্লামেণ্টৰ সদস্য আছিল। তেওঁৰ পৰাই মই বিশ্বাস বোলা বস্তুটোৰ প্ৰথম আধুনিক সংজ্ঞা শুনো। তেওঁ কৈছিল, ‘তোমাৰ যুক্তিয়ে যিটো সঁচা বুলি স্বীকাৰ কৰে, তাক বিশ্বাস কৰাটো টান। সেইকাৰণে যিটো যুক্তি অনুমোদিত, তাত অন্ধবিশ্বাসৰ কথাই উঠিব নোৱাৰে।”

ভাৰতলৈ পুনৰাগমন :-

১৯১২ চনত আইন পৰীক্ষাত তেওঁ পাছ কৰে। সুদীৰ্ঘ ৭ বছৰৰ মূৰত বেবিষ্টাৰী পাছ কৰি জনমভূমি ভাৰতবৰ্ষলৈ উভতি আহে।

নিজ দেশলৈ ঘূৰি আহি ওকালতি কৰিবলৈ ধৰিলে যদিও ওকালতিত তেওঁৰ আনন্দ নোহোৱা হ’ল। দেশৰ শোকাবহ পৰিণতিও তেওঁৰ হৃদয় কান্দি উঠিল। কংগ্ৰেছ আৰু কৃষক আন্দোলনে তেওঁক টানি লৈ গ’ল। গোটেই দেশত মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত যি বিপ্লব আৰম্ভ হ’ল সেই বিপ্লবক তেওঁ নেওচিব নোৱাৰিলে। জৱাহৰলাল নেহৰুৱে গান্ধী আৰু মতিলাল নেহৰুৱক লগে লগে বিৰাট মহাদেশ বিৰাট মানবৰ ভাগ্য নিয়ন্ত্ৰণকাৰী হৈ পৰিল। তেওঁৰ অদম্য কৰ্ম স্পৃহাই গোটেই ভাৰতৰ অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ নেতা হিচাবে প্ৰতিষ্ঠিত কৰিলে।

কৃষকসকলৰ মাজত :

দেশৰ জনগণৰ মাজত স্বাধীনতাৰ প্ৰবল স্পৃহা জাগৃত হৈ উঠিছিল। কিন্তু বৃটিছ চৰকাৰে সদায় বিদ্ৰোহ দমন কৰিবলৈ সজাগ আছিল। ঠায়ে ঠায়ে এই বিদ্ৰোহ প্ৰকাশ্য ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল—ফলত নিৰীহ জনতাৰ বুকুৰ তেজ মাটিত জমাট বান্ধিছিল। জৱাহৰলাল নেহৰুৱে এইবোৰ বিদ্ৰোহত পূৰ্ণ মাত্ৰাই যোগদান কৰি দেশবাসীক বিপ্লবৰ বাটত আগুৱাই লৈ গ’ল। কৃষকে বিচাৰি পালে এটি যোগ্য জননায়ক—যাৰ নিৰ্দ্দেশত পালে বিপ্লবৰ নতুন পথ।

নেহৰুৰ বিয়া :

১৯১৬ চনত ২৬ বছৰ বয়সত শ্ৰীমতী কমলা নেহৰুৰ সৈতে জৱাহৰলাল নেহৰুৰ বিয়া দিল্লী নগৰীত মহাসমাবোহেৰে সমাধা হয়। বিয়াৰ মধুমাহ উপভোগ কৰিবলৈ নৱ দম্পতীয়ে ভূস্বৰ্গ কাশ্মীৰলৈ যায়।

লক্ষ্ণৌ অধিবেশন :

১৯১৬ চনত লক্ষ্ণৌ নগৰত কংগ্ৰেছ অধিবেশন বহে। সেই অধিবেশনত মহাত্মা গান্ধীয়ে দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ পৰা আহি যোগদান কৰি জৱাহৰলালক প্ৰথম সাক্ষাৎ পায়।

অমৃতসৰ অধিবেশন:

১৯১৯ চনত অমৃতসৰত কংগ্ৰেছ অধিবেশন বহে মতিলাল নেহৰুৰ সভাপতিত্বত। মহাত্মা গান্ধীয়ে প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে এই অধিবেশনত যোগ দিয়ে। গান্ধীজীৰ পৰামৰ্শ মতেই এই অধিবেশনে কেইবাটাও প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিলে। মানুহৰ আগ্ৰহ উল্লীপনাত মহাত্মাই সুখী হৈ ১৯১৯ চনৰ ১ আগষ্টক অসহযোগ আন্দোলনৰ উদ্বোধন দিবস বুলি ঘোষণা কৰিলে। তাৰ পাঁচৰ পৰাই গোটেই দেশতে আন্দোলনৰ জুই জ্বলি উঠিল। হৰতাল, সভা, শোভাযাত্ৰা, আদিয়ে ইংৰাজ শাসকৰ গান্ধী কপাই তুলিলে। ফলত পুলিচৰ লগত আৰম্ভ হ'ল সংগ্ৰাম যাৰ ফলত আন্দোলনকাৰীসকলৰ ওপৰত চলালে নিষ্ঠুৰ অত্যাচাৰ।

অসহযোগ আৰু প্ৰথম কাৰাদণ্ড:

১৯২১ চনৰ শেষৰ পিনে ইংল্যাণ্ডৰ কোঁৱৰ ভাৰতলৈ আহে আৰু ইংৰাজ চৰকাৰে উক্ত ৰাজকোঁৱৰক অভ্যর্থনা জনাবৰ কাৰণে ডাঙৰ আয়োজন কৰে। জৱাহৰ লাল নেতৃত্বত কংগ্ৰেছদলে ইয়াৰ বিৰোধিতা কৰাৰ ফলত কিছুমান নেতাৰ কাৰাদণ্ড হয় আৰু তাৰ লগতে জৱাহৰলাল নেহৰুও জেলত গৈ চয়মাহ কটাব লগা হ'ল।

মিউনিচিপেলিটিৰ কাম:

জেলৰ পৰা মুকলি হৈ জৱাহৰলাল এলাহাবাদ মিউনিচিপেলিটিৰ চেয়াৰমেন হয় ১৯২৩ চনত। প্ৰায় দুবছৰ এই পদত থাকি শেষত কমলা নেহৰুৰ অসুখৰ চিকিৎসাৰ কাৰণে ইউৰোপলৈ যাব লগা হ'ল কাৰণেই তেওঁ চেয়াৰমেনৰ পদ ত্যাগ কৰিলে।

কংগ্ৰেছৰ সভাপতি:

১৯২৮ চনত জৱাহৰলাল শ্ৰমিক আন্দোলনৰ লগত জড়িত হয়। তেওঁ সেই বছৰ ট্ৰেডইউনিয়নৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়।

১৯২৯ চনত লাহোৰত বহা ভাৰতীয় জাতীয় মহাসভা বা কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনত জৱাহৰলাল সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। এই সম্বন্ধীয় অধিবেশনত ভাৰতীয়

জাতীয় আন্দোলনৰ লক্ষ্য “পূৰ্ণ স্বাধীনতা”ৰ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হ'ল।

নাভাৰ জেলত:

পঞ্জাবৰ মহাৰাজাক ইংৰাজ বিনাকৈ ১৯২৩ চনত গান্ধীচ্যত কৰি এজন ইংৰাজ বিষয়াক নাভাৰ শাসক নিযুক্ত কৰিলে। সেই বিষয়ে পঞ্জাবত ঘোৰ বিদ্ৰোহ হয় আৰু পাঞ্জাবীসকলে ভাৰতীয় কংগ্ৰেছী নেতা জৱাহৰলালক আবহান কৰাত তেওঁ তালৈ যায় আৰু ফল স্বৰূপে ষড়যন্ত্ৰকাৰী বুলি তেওঁক নাভা জেলত আবদ্ধ কৰি ৰাখে দুই বছৰ চয় মাহৰ কাৰাদণ্ডেৰে।

ইউৰোপ ভ্ৰমণ:

১৯২৫ চনত কমলা নেহৰুৰ চিকিৎসাৰ কাৰণে ইলিবা, ভনী আৰু ভনী জোৱাইৰ সৈতে চুইজাৰলেণ্ডলৈ যায় আৰু বেমাৰ আৰোগ্য হোৱাত ইংল্যাণ্ড, ফ্ৰান্স আৰু জাৰ্মানীলৈ যায়। তাত থকাত কমলা সম্পূৰ্ণ আৰোগ্য হয় আৰু ১ বছৰ ৯ মাহ পিছত আকৌ ভাৰতলৈ উলটি আহে।

মাজাজ অধিবেশন:

১৯২৭ চনত মাজাজত কংগ্ৰেছ মহাসভা বহে। আৰু উক্ত মিটিঙত কেইটামান মূল্যবান প্ৰস্তাৱ দাঙি ধৰিবলৈ জৱাহৰলাল সেই অধিবেশনত যোগদান কৰে। সেই সময়ত বৃটিছ প্ৰতিনিধি চাইমন চাহাব ভাৰতলৈ আহিছিল। অনতি পলমে নেহৰু আৰু গান্ধীয়ে চাইমনক ভাৰত ত্যাগ কৰিব লাগে বুলি প্ৰস্তাৱ দাঙি ধৰে আৰু কলা পতাকা উৰুৱাই চাইমনক অসন্মান কৰে। ১৯২৯ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰৰ দিনা মাজাৰাতি কংগ্ৰেছৰ সৰ্ব সন্মতিক্ৰমে পূৰ্ণ স্বাধীনতাৰ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হ'ল।

স্বৰাজ ভৱন:

জৱাহৰলালৰ দেউতাক মতিলাল নেহৰুৱে গান্ধীৰ লগত আলোচনা কৰি নিজৰ “আনন্দভৱন”ক দেশৰ নামত উৰ্চণা কৰি “স্বৰাজ ভৱন” নাম দি কংগ্ৰেছৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰ কৰি দিলে।

পিতৃ বিয়োগ :

১৯৩১ চনত ১ জানুৱাৰীৰ দিনা সত্ৰীক জেলত যায় আৰু ২৬ জানুৱাৰীৰ দিনা তেওঁলোকে মুক্তি পায়। ইতিমধ্যে পিতাকৰ নৰিয়াৰ বাতৰি শুনি এলাহাবাদ পায় কিন্তু ১৯৩১ চনৰ ৬ ফেব্ৰুৱাৰীৰ দিনা পিতৃ দেবক চিৰ কালৰ বাবে হেৰুৱায়।

বিয়াল্লিছৰ গণবিপ্লবত :

১৯৪২ চনৰ ৮ আগষ্টৰ দিনা কংগ্ৰেছে এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰস্তাব দাঙি ধৰিলে যে বৃটিছে ভাৰত ত্যাগ কৰিবই লাগিব। এই প্ৰস্তাবৰ ফল স্বৰূপে পিছদিনা বাতিপুৰা চৰকাৰে মহাত্মাগান্ধী, জৱাহৰলাল নেহৰু, চৰ্দ্ধাৰ বৰুৱাই পেটেল, মোলনা আবুল কালাম আজাদ আদি বিপ্লবী নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিলে। কৰ্ণেল এমবিয়ৈ ঘোষণা কৰিলে যে যেনেকৈয়ে হওক স্বাধীনতা আন্দোলন বন্ধ কৰিব লাগিব। গতিকে বিপ্লৱীসকলৰ ওপৰত বৰ্ষিত হ'ল বন্ধুৰ গুলি। ১৯৪৫ চনত সকলো বন্দীকে মুক্তি দিয়ে। এই সময়ত ভাৰতৰ নিৰ্বাচন হৈ যায় আৰু আঠখন প্ৰদেশত কংগ্ৰেছে সংখ্যা গৰিষ্ঠতা লাভ কৰি ৮ খন প্ৰদেশত কংগ্ৰেছী মন্ত্ৰী সভা গঠন কৰে।

১৯৪৭ চনৰ ৩ জুনত ভাৰতৰ গভৰ্ণৰ জেনেৰেল লৰ্ড মাউণ্টবেটেনে বৃটিছ মন্ত্ৰী সভাৰ অনুমতিত ভাৰত বৰ্ষক স্বাধীনতা দিবলৈ আহে কিন্তু হিন্দু মুছলমানৰ দাবীৰ চেলু লৈ স্বাধীনতা ঘোষণা নকৰাকৈ আকৌ ইংল্যাণ্ডলৈ গুচি গ'ল।

১৯৪৭ চনৰ ভাৰত-স্বাধীনতা আইন (Indian Independence Act of 1947) :

ভাৰত স্বাধীন আইন ১৯৪৭ চনৰ ৪ জুলাইত মাউণ্টবেটেনে বৃটিছ সংসদত উত্থাপন কৰে (Introduce) আৰু সেইখনেই ১৮ জুলাই তাৰিখে স্বাধীনতা আইন নামেৰে গৃহীত হয়। কিন্তু তথাপি নতুন সংবিধান সভাই ১৫ আগষ্টৰ আগতে স্বাধীনতা নেপালে। ১৯৩৫ চনৰ আইনমতে নতুন সংবিধান নোহোৱা পৰ্য্যন্ত কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক প্ৰশাসন চলাব লগা হ'ল।

১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত ভাৰত ভূমিত দুখন স্বতন্ত্ৰৰীয়া ৰাষ্ট্ৰ গঠিত হয়। ভাৰতৰ বাবে লৰ্ড মাউণ্টবেটেনে অধিনায়ক ৰাজ্যপাল হয় আৰু আনফালে মহম্মদ আলী জিন্না পাকিস্থানৰ অধিনায়ক ৰাজ্যপাল হয়। স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথম প্ৰধান নেতা মহাত্মানৰ মহাত্মা গান্ধীৰ পিছতেই নেহৰুৰ স্থান আছিল আৰু গান্ধীজীৰ প্ৰিয় নেতা জৱাহৰলাল নেহৰু গান্ধীজীৰ আদৰ্শৰেই দেশৰ কল্যাণ সাধনত ব্ৰতী হয়।

স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথম প্ৰধান মন্ত্ৰী:

ভাৰতৰ অগণন জনতাই ভাৰত মাতৃৰ স্মৰণা সন্তান জৱাহৰলালকেই গণতান্ত্ৰিক ভাৰতৰ প্ৰথম প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ পদ দিয়ে। নেহৰুৱে ভাৰতৰ সুদূৰ কল্পনা বাস্তৱ ৰূপ দান কৰিবলৈ উঠি পৰি লাগিল। কিন্তু ইতিমধ্যে ভাৰতৰ মহান ৰত্ন মহাত্মা গান্ধী, নৰপিশাচ নাথৰামৰ গুলিত চিৰকাললৈ শোকৰ ছাঁয়া পেলাই স্বৰ্গলৈ গ'ল। এই মহান পিতৃতুল্য মানৱ দেৱতাৰ বিয়োগত নেহৰুৱে মৰ্মান্তিক আঘাট পালে। নেহৰুৱে দেশৰ উন্নতিৰ অৰ্থে ভাৰতৰ চুকে কোণে ভ্ৰমণ কৰি পৰিস্থিতি অনুসাৰে দেশৰ সেৱা কৰে। নেহৰুজীৰ দেশ সেৱাৰ পৰিচয় আমাৰ অসমৰ কাৰ্য্য কলাপ ভালদৰে পৰ্যালোচনা কৰি চালে উপলব্ধি কৰিব পৰা যাব। তেওঁ ১৪ বাৰ ১৪টা আচনি সমাধানাৰ্থে অসম ভ্ৰমণ কৰাৰ তালিকাখন উল্লেখ কৰা হ'ল। ১৯৩৮ চনত ভাৰতীয় কংগ্ৰেছৰ সভাপতি ৰূপে, ১৯৪২ চনত দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ অন্তৰতী ঠাই দৰ্শনাৰ্থে ১৯৪৫ চনত মহাযুদ্ধৰ সামৰণিত দেশৰ পৰিস্থিতি দৰ্শনাৰ্থে ১৯৫০ চনত ডাঙৰ ভূইকপৰ পাছত, ১৯৫১ চনত সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ আগে আগে, ১৯৫৩ চনত জন-জাতীয় অঞ্চল ভ্ৰমণ কৰিবলৈ ১৯৫৫ চনত ৰুছ ভ্ৰমণৰ পাছত, ১৯৫৬ চনত তেল শোধনাগাৰ স্থাপনৰ সমস্যা সমাধানৰ বাবে, ১৯৫৮ চনত প্ৰাগজ্যোতিষপুৰ কংগ্ৰেছলৈ ১৯৬০ চনত উমিয়ন জলবিদ্যুৎ স্থাপনৰ প্ৰচেষ্টা আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰ দলঙৰ আধাৰ শিলা স্থাপনাৰ্থে, ১৯৬০ চনত ভাষা আন্দোলনৰ সময়ত, ১৯৬০ চনত অশান্ত উত্তৰ পূব সীমান্ত অঞ্চল পৰিদৰ্শন কৰিবলৈ, ১৯৬২ চনত গুৱাহাটী তেলশোধনাগাৰ আৰু চীনা আক্ৰমণৰ

কালছোৱাত আৰু ১৯৬৩ চনত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দলং স্থাপনৰ অৰ্থে নেহৰুজী আমাৰ অসম দেশলৈ আহি অসমী আইব উনুয়নমূলক কামত যুগান্ত আনে। নেহৰুজীৰ অসমৰ কাৰ্য্যৰ প্ৰতি থকা আপ্ৰাণ চেষ্টাই ভাৰতৰ প্ৰতি থকা দেশ প্ৰেম তথা উনুয়নমূলক কাৰ্য্যৰ কথা উপলব্ধি কৰিব পাৰি।

নেহৰু ব্যক্তিত্ব আৰু মহামুভৱতা :

ভাৰতীয় স্বাধীনতা আন্দোলনৰ বুৰঞ্জীত পণ্ডিত জৱাহৰলাল নেহৰুৱে একমাত্ৰ যোদ্ধা যিজনৈ সদায় পূৰ্ণ স্বাধীনতাৰ পোষকতা কৰি আহিছিল। তেওঁৰ আছিল অতি উচ্চ আদৰ্শৰ বৈচিত্ৰ্য্যসম্পন্ন মন আৰু অসাধাৰণ ব্যক্তিত্ব। অভিজাত সম্প্ৰদায়ৰ উপৰিও তেওঁ আছিল গণতান্ত্ৰিক আদৰ্শৰ প্ৰতিভূ। তেওঁৰ শিক্ষা, দৃষ্টিভঙ্গী আৰু যিখিনি তেওঁ কৰি গ'ল এই সকলো খিনিতে তেওঁ প্ৰাচ্য আৰু পাশ্চাত্যৰ এক অপৰ্ব্ব সংমিশ্ৰণৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল। বিজ্ঞান আৰু সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ একে ধৰণে প্ৰাচীনত্বৰ লগত অত্যাধুনিক বিজ্ঞান আৰু কাৰিকৰী শিক্ষাৰ সংমিশ্ৰণ ঘটাইছিল।

নেহৰু আছিল অতি স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে পৰিপূৰ্ণ আৰু তেওঁ ব্যৱহাৰিক মূল্যৰ প্ৰতি দৃষ্টি থকা মহান কল্পনাবিলাস। আজীৱন তেওঁ দেশৰ জন সাধাৰণৰ ওচৰত নেতৃত্ব কৰিছিল তেওঁৰ মহান নৈতিক গুণ আজিৰ পূৰ্ণ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা।

এডোৱাৰ্ড টমছনে তেওঁক পৃথিৱীৰ শ্ৰেষ্ঠ বুদ্ধিজীৱী সকলৰ অন্যতম বুলি সম্বৰ্দ্ধনা জনাইছিল। পানবাৰ্কে কৈছে “নেহৰু ৰাজনীতিৰ মেৰ পাকত সোমাই নপৰা হেঁতেন, পৃথিৱীয়ে কি সৃষ্টিয়ে যে তেওঁৰ পৰা নাপালে হেঁতেন।”

নেহৰুৰ মৃত্যু :

১৯৬৪ চনৰ ২৭ মে'ৰ দিনা একৰাজি পক্ষাশ মিনিট যোৱাত স্বাধীন ভাৰতক এক স্মৃতিচ আদৰ্শ আৰু পবিত্ৰতাৰ প্ৰতীক ৰূপে ৰূপায়িত কৰা আজীৱন সংগ্ৰামী জৱাহৰলাল নেহৰু ভাৰতবাসীক কন্দুৱাই স্বৰ্গী হ'ল। তেওঁৰ মৃত্যুত ভাৰত তথা সমগ্ৰ বিশ্বৰ অপূৰণীয় ক্ষতি হ'ল আৰু বিশ্বই এজন মহান নেতাক হেৰুৱালে। নেহৰুৰ মৃত্যুত ফ্ৰান্সৰ ৰাষ্ট্ৰপতি চাৰ্লছ ডি গলে লিখিছিল “এই মহাপুৰুষ জনে দেশ সেৱা আৰু বিশ্বৰ শান্তিৰ বাবে জীৱন অৰ্পণ কৰিলে।”

মাকিণ দেশৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ডঃ জনছনে নেহৰুৰ মৃত্যুৰ বাতৰিত কৈছিল “নেহৰুৰ মৃত্যুত ভাৰত তথা সমগ্ৰ মানৱ জাতিৰ যথেষ্ট ক্ষতি হ'ল।”

ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত তেওঁ গান্ধীজীৰ পিছতে সেনানায়ক আছিল। আজি নেহৰু যদিও আমাৰ মাজত নাই কিন্তু বৈ গৈছে তেওঁৰ আদৰ্শ সেই আদৰ্শই উজ্জৱল ভাবে ভাৰতবাসীৰ অজ্ঞান আন্ধাৰ দূৰ কৰিব। তেওঁৰ আদৰ্শই গঢ়ি তুলিব শত শত গান্ধী আৰু নেহৰু।

গোৱালপৰীয়া গীত-মাত

শ্ৰীপ্ৰভাত চন্দ্ৰ শৰ্মা
প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয় (কলা)

আন আন কথিত ভাষাৰ দৰে গোৱালপৰীয়া কথিত ভাষাবো এটা নিজস্ব বৈশিষ্ট্য আছে। এই বৈশিষ্ট্যবোৰ আন কোনো ভাষা সাহিত্যৰ পৰা ধাব কৰা বা অনুকৰণ কৰা নহয়; বৰং ই এক স্বকীয়া সংস্কৃতিৰ বাহন। গোৱালপৰীয়া ভাষাৰ এই গীত-মাতবোৰ বিশ্বৰ উচ্চ স্তৰৰ অলিখিত সাহিত্যবোৰৰ লগত অনা-য়াসে ফেৰ মাৰিব পৰা বিধৰ।

গোৱালপৰীয়া ভাষাত যিবিলাক গীত মাত আছে, সেইবোৰ অতি অৰ্থপূৰ্ণ আৰু সংস্কৃতিমূলক। গোৱালপৰীয়া লোকেও বাস্তৱৰ নিষ্ঠুৰ আঘাট, বিবহ, স্নখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোন উপলব্ধি কৰিছিল আৰু সেইবোৰ তেওঁলোকে গীত মাতেৰে প্ৰকাশ কৰিছিল। এনেকি সকলৰা ছোৱালীৰ নিচুকনি গীত, খেলৰ গীত আদিও হোজ। গাৱলীয়া খাতিখোৱা স্বভাৱ কবি সকলৰ মুখত ফুটি উঠিছিল। গীতবোৰৰ কিছুমান দেহতত্ত্ব-মূলক, কিছুমান প্ৰেমমূলক আৰু কিছুমান ভক্তিমূলক।

এই মানৱ জীৱন দুদিনীয়া। এদিন সকলোৱে এই মায়াৰ সংসাৰ এৰি কোনোবা অজান দেশলৈ গুচি যাবই লাগিব। গতিকে এই অস্থায়ী মানৱ দেহৰ ৰূপ, সৌন্দৰ্য আদিলৈ গোবৰ কৰি একো লাভ নাই। মৃত্যুৰ পিছত এই ৰূপ সৌন্দৰ্য চিৰদিনলৈ মাটিত মিহলি হৈ যাব। সেয়ে, জীৱন আৰু সংসাৰৰ প্ৰতি তিক্ততা উপলব্ধি কৰা কোনো এক বৈবাগী স্বভাৱ কবিয়ে দৌতৰাৰ বুকুত মুচৰ্চনা তুলি মানৱ জীৱনৰ অসাবতা খিনি ব্যক্ত কৰি গাইছিল।

“অ মন বচনা মানৱ দেহৰ

গোবৰ কইবো না

মানৱ দেহ মাটিৰ ভাও

ভাঙিলে হবৰে খণ্ড খণ্ড

খণ্ড দেহে আৰ জোৰা লাগবেনা।”

তথাপিও যে এই জীৱন প্ৰত্যেকৰ বাবে মৰমৰ। মৰিবলৈ কোনে ভয় নকৰে? জীয়াই থকাৰ হেপাহ কাৰ নাই? সেয়ে জীৱনক কৈছে ‘হে জীৱন তুমি মোক এৰি নাযাবা তুমি এৰি গলে মোক কোনে আদৰ কৰিব।

“অ’ জীৱন চাবিয়া নাযাইছ যোৱে

তুই জীৱন চাবিয়া গেইলে আদৰ

কেবে জীৱনৰে”।

এই জীৱনটো কচুপাতৰ পানীৰ দৰে খন্তেকীয়া কচুৰ পাতত পানী পৰি যেনেকৈ টলবল কৰি থাকে আৰু অলপ বতাহ বা কবৰাৰ আঘাট পালে যেনেকৈ সৰি পৰে, মানৱ জীৱনো তেনেকুৱা।

“কচুৰ পাতেৰ জল যেমনৰে

অ জীৱন টলমল টলমল কৰে।”

মানুহে জানে মানৱ জীৱন খন্তেকীয়া, তথাপিও তেওঁলোকে ধনলৈ আশা কৰে। কিন্তু ইমান কষ্ট কৰি অৰ্জা ধন জানো কাৰোবাৰ লগত যাব? মিছা মায়াৰ বান্ধোন। জীয়াই থকাৰ দিন কেইটাহে এক মায়াৰ ডোলেৰে বান্ধ খাই থাকে। মৰিলে কোনেও লগত নাযায়। ভাই ভতিজা, ধন, সম্পত্তি আদি জীয়াই থকা কালতহে আপোন। মৰাৰ পিছত সব পৰ সব অৰ্থহীন হৈ যায়।

“ভাই দেখুং ভতিজা দেখুংৰে

অ’ জীৱন সম্পদ কালৰ সাথী”

এই ধন সম্পদ ভাই ভতিজা সকলো মিছা। কোনেও লগত নাযায়। যাব কেৱল ভগৱান অৰ্থাৎ ভগৱানৰ বাহিৰে কোনো বন্ধু নাই।

“বৰ ঘৰেৰ বড় বাঁড়ীৰে

অ জীৱন সম্পদ কালৰ সাথী

মৰিবাৰ কালে কেউ যাবেনা

গোবিন্দ সাৱথি।”

গতিকৈ একমাত্র ভগৱানক বাহিৰে সকলো মিছা ।

এই ভক্তিমূলক আৰু দেহভক্তিমূলক গীতবোৰৰ বাহিৰেও এবিধ গীত আছে, এইবোৰ হল প্ৰেমমূলক গীত । মানৱ জীৱনৰ যৌৱনৰ অদ্যম কামনা বাসনা, বিবহ বেদনা ইহঁহি কাল্পনিক তেওঁলোকে গীত মাতৰ মাঞ্জেৰে প্ৰকাশ কৰিছে । হাতীৰ মাজত ম'হবৰীয়া নাৱৰীয়া আদি সাধাৰণ মানুহৰ জীৱনত ঘটি অহা কিছুমান ঘটনাকে লৈ স্তম্ভৰ বচনা কৌশলৰ দ্বাৰা তেওঁলোকৰ মনৰ ভাববোৰ প্ৰকাশ কৰিছে । এইবোৰ যদিও সাধাৰণ মানুহক লৈ বচনা কৰা তথাপিও ইয়াত যথেষ্ট সভ্যতা আৰু বাস্তৱতা লুকাই আছে । সাধাৰণ মানুহৰ মনত প্ৰেম ভাল পোৱা আদি অনুভূতিবোৰ নেথাকে বুলি ভাবিলে ভুল হ'ব । দৈনন্দিন জীৱনত ঘটি অহা বাস্তৱৰ নিষ্ঠুৰ আঘাটবোৰ, প্ৰেমৰ বিবহ বেদনাবোৰ তেওঁলোকে গীতৰ স্তৰেৰে স্তম্ভৰকৈ ফুটাই তুলিছে ।

যৌৱনৰ দুৱাৰ দলিত উপস্থিত হলে প্ৰত্যেকৰ মনত প্ৰেমৰ জোৱাৰ আহে । কোনোবাই সংযত হয় বৈৰ্য্যবে আৰু কোনোবাই অসংযত হৈ বৈৰ্য্যহীন হয় । কিন্তু বৈৰ্য্যহীন হৈ প্ৰেমত পৰিলেই যে ভুল কৰা হয় তাৰ কোনো অৰ্থ নাই । সকলোৰে মন যায় মৰম পাবলৈ বা নিজৰ মৰম চেনেহখিনি আন কাৰোবাক দিবলৈ ই যৌৱনৰ দাবী । প্ৰেমৰ লগত ধনী দুখীয়াৰ পাৰ্থক্য নাই । প্ৰেমে ধন দৌলত নিবিচাৰে, বিচাৰে মাথোন এখন মৰম ভবা সহানুভূতিশীল অন্তৰ । সেয়ে বিচাৰি যায় এখন মৰম ভবা অন্তৰ । যৌৱনক বান্ধি বধা সহজ নহয় । সেয়ে গাইছে ।

“আবকত কাল বাখিবা যৌৱন
নিজক বুজাইবাবে ।”

কোনো স্তৰ্ঠাম যুগকে কোনো এক শুভ মুহূৰ্ত্তত বিচাৰি পায় এখনি দবদী অন্তৰ, যত তেওঁ বহুত আশা কৰিছিল । কিন্তু সেই দবদী অন্তৰখন কেতিয়াবা শুচি যাব বুলি ভয় খাই গাইছে ।

“চাৰিয়া নাখাইচবে কন্যা

বুকে শেল দিয়া

তুই কন্যা চাৰিয়া গেইলে

মৰবে বুকে হানা দিয়া ।”

প্ৰিয়তমাইও তাইৰ ঘৰলৈ প্ৰিয়তমক যাবলৈ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছে, এইদৰে—

“আমাৰ বাড়ীত যাইও বন্ধুৰে

অ' বন্ধু বসতে দিব পিৰা,

খাইতে দিব পাণ চুপাৰি,

শালি ধানেৰ চিৰা ।”

কিন্তু তাইৰ প্ৰিয়তমে যাবলৈ ভয় কৰিছে । কিয়নো তাইৰ অভিভাৱকে সিহঁতৰ মাজত থকা গোপন প্ৰেমৰ কথা গম পায় । কিন্তু প্ৰিয়তমাই একো ভয় নাই বুলি কৈ কোনটো তাইৰ ঘৰ কৈছে—

“বন্ধু যাইও যাইও

যাইও সোণাৰ বন্ধু নাকৰেন ভয়

উচচা কলাৰ বাগান

সেই বাৰীচা হয় ।”

কিন্তু প্ৰিয়তমে সেই আশ্বাস বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই ।

“তুমি থাকিলে সহায়

আমি যাইতে পাবি

(পাছে) ভলুকা বাছেৰ দাঙে

কোমৰ ডাইজা যায় ।

সময় পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ প্ৰেমও পৰিবৰ্ত্তন হ'ল । মনে সজা প্ৰেমৰ কাৰেং বাস্তৱৰ নিষ্ঠুৰ আঘাটত চাবধাৰ হ'ব লগা হ'ল । প্ৰিয়তমে বিদেশলৈ যাব ওলোৱাত প্ৰিয়তমাই প্ৰেম বিহবল আকুল ভাৱেৰে অনুৰোধ কৰিছে—

“অ' বন্ধু কাজল ভোমোবাবে

কোন দিন আগিবেন বন্ধু কইয়া যানবে ।”

প্ৰিয়তমাব স্মৃতি স্বৰূপ কিবা এটি এবি যাবলৈ কৈছে যাক চাইয়ে তাই শোক পাতলাব পাবে—

“যদি বন্ধু যাবাব চান্

বাঙেৰ গানছা খইয়া যানবে

যদি বন্ধু যাবাব চান

হাতের আঙঠি খইয়া যানবে ।”

ইত্যাদি

আকৌ হাতীৰ মাহত বা ম'হবাখালৰ মাজতো
এই গীতৰ প্ৰভাৱ আছে। হাতীৰ মাহতক তেওঁৰ
প্ৰিয়াই স্মৃধিছে তেওঁৰ ঘৰ ক'ত, বিয়া কৰাইছেনে
নাই, গলে আকৌ আহিবনে নাই।

“তুম্বা গইলেন কি আসিবেন মোৰ মাহত বন্ধুৰে
হস্তীৰে চাবো হস্তিনাবো হস্তীৰ গলায় ধৰি
অ'বে সত্য কৰিয়া কওৰে মাহত ঘৰে কয়জন নাবী।”

মাহতো কম নহয়। সিও তৎক্ষণাৎ উত্তৰ দিছে—

“হস্তী চাবং হস্তী নাৰং হস্তীৰ গলায় ধৰি
অ'বে সত্য কৰিয়া কহিলং কন্যা বিয়া নাহি কৰি।”

মাহতৰ এই ফুচলনিত তাই ভোল গ'ল। কিন্তু এদিন
মাহতে তাইক এৰি গুচি গ'ল। দুখে তাইৰ জীৱনৰ
চিৰ সহচৰ হ'ল। পূৰ্বৰ কথাবোৰ স্মৰণ কৰি তাইৰ
মন বিবহত দেই পুৰি যাবলৈ ধৰিলে। নিজৰ ভুল
বুজিব পাৰিলে।

বুজিলে মাহতৰ চালাকি। পুৰুষে নাবীৰ অন্তৰ
নুবুজে বুলি বেজাৰ কৰিলে—

“আজি আউলাই লেন মোৰ মাহত বন্ধুৰে
হস্তীৰ পিঠিত চৰিয়া মাহত কিসেৰ বাতুল মাৰো
নাবীৰ বুকেৰ বেদনা পুৰুষে কি বুজোৰে।”

সঙ্গীহীন জীৱনৰ দুখ বেদনাবোৰ অসহ্য হৈ উঠিছে।
এই সঙ্গীহীনতাত তাই মাহতৰ কথা পাহৰিব পৰা
নাই। ঘনে ঘনে মাহতৰ ছবি তাইৰ মানস পটত
জিলিকি উঠিছে।

“কদম গাছেৰ ছায়া যেমন
মোৰ বন্ধুৰ মায়া তেমন।” ইত্যাদি।

উতনুৱা চফল ডেকাৰ আকৌ বিয়া কৰাবলৈ নেপাই
ঘৰত মনটো নবহে। সেয়ে বুঢ়ী মাকক কৈছে—

“মোৰ নৈদানী কোণ্টাই গেইল

ঘৰত নায় মনটো

আবো ভাবিয়া মৰং মনেৰ দুখতে

অ' মোৰ ঘৰত নাবয় মনটো।”

আজি কালি কুৰি শতিকাত পোছাক-পাতিৰ যি
আলোড়ন উঠিছে সিও এইবোৰ গীতত ঠাই পাইছে।
শৈলীয়েকে গিবীয়েকক নাইলন শাৰী আৰু টেবিলনৰ
ব্ৰাউজ আদি খুজিছে।

“এখান কথা কৰাৰ চাং

মুই কথা খানা কং

নাইলন শাৰী দিবেন মোক

কেনে কৰেণ চং

টেবিলন ব্ৰাউজ দিবেন মোক

কেনে কৰেণ চং।”

বেচেবা দুখীয়া গিবীয়েকে দিম দিম বুলি ফাঁকি দি
আছে। পিছত দিয়া আশা নেদেখি শৈলীয়েকে কৈছে

“শাৰী যদি নাদেন মোক

কথা আবনা কম

কথাতে মজাইছেন মোক

না কৰেণ আব বং।”

এইবিলাকৰ উপৰিও গিবীয়েক শৈলীয়েকৰ যুগ্ম
জীৱনৰ কিছুমান ঘটনাও ইয়াত স্মৃদ্যভাৱে ফুটি
উঠিছে। যুগ্ম জীৱনত গিবীয়েক শৈলীয়েকৰ মাজত
কাজিয়া পেচাল হয় আৰু তাৰ ফলত এৰা-এৰি,
ইংৰাজীত যাক Divorce কৰা বুলি কয় তেনে ঘটনাও
হয়। উদাহৰণস্বৰূপে গিবীয়েকে কিবা কাৰণত
শৈলীয়েকক মাৰিলে শৈলীয়েকে মনেৰ দুখতে চিৰদিনৰ
বাবে গিবীয়েকক এৰি গুচি যাবলৈ ওলাইছে। তাই
কৈছে যে ল'ৰা-ছোৱালী, ঘৰ-বাৰী সকলোবোৰ
খাকিল। তাই আৰু এই জীৱনত তাৰ ঘৰলৈ নাহে।

“মুইতো বহিবাৰ নাহং চাঙনা

যাম মুই বাপেৰ বাড়ী

দুই পাৰ মুচিয়া দিম তোৰ

বাপ্ দাদাৰ বাড়ী।

চাওঁৱা বৈল পাওঁৱা বৈল

আবো বৈল বাড়ী

এই জীৱনে আসিবাৰ নাহং

আৰ তোৰে বাড়ী।”

গাৱলীয়া ল'ৰা ছোৱালীবোৰৰ খেলৰ সময়ত গোৱা
গীতবোৰ মন কৰিবলগীয়া। কেইজনমান সৰু সৰু
ল'ৰা ছোৱালী লগ হৈ সিহঁতৰে এজন তিয়ঁহৰ মালিক
হব আন কেইজন গৰখীয়া ল'ৰা হব। তিয়ঁহৰ
মালিক জনে তিয়ঁহ কই থকা অৱস্থাত গৰখীয়াহঁতে
তিয়ঁহ খুজিবলৈ আহে কিন্তু মালিকজন কৃপণ বাবে

সিহঁতক নিদিয়া দেখি গোটেইবোৰ তিয়ঁহ চোব কৰি
নিয়ে আৰু মানিকে সিহঁতক বিচাৰি উলিয়ায় আৰু
তেতিয়া সিহঁতে খুব আনন্দ কৰে। গীতবোৰ—
গবখীয়া ল'ৰা

‘চিবকিতি মিৰকিতি বাঁহৰ শালা
বাজাই খুজিছে তিয়ঁহৰ জালা।’

মালিক —

এখন হে কইচুং। পাছত আইতি।
গবখীয়া ল'ৰা

চিবকিতি মিৰকিতি বাঁহৰ শালা
বাজাই খুজিছে তিয়ঁহৰ জালা।

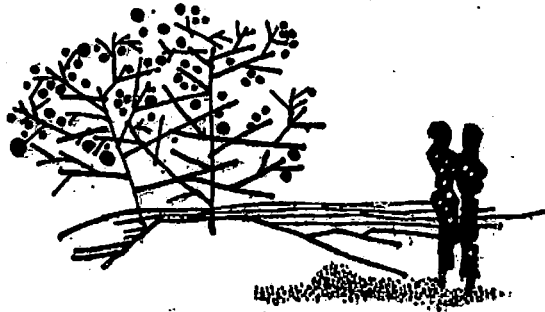
মালিক —ব' এখনহে পুলি হৈছে। পাছত আইতি
যা।.....ইত্যাদি।

পুহ মাহত ধনী দুখীয়া সকলোৰে ঘৰত এমুঠি ধান
থাকে। এই সময়তে গাৱলীয়া ল'ৰাবোৰে পুহ আৰু
আষাঢ় মাহৰ পূৰ্ণিমাত দল বান্ধি মাগন কৰিবলৈ
ওলায়। মাগনৰ সময়ত তেওঁলোকৰ এজন লগাই দিব,
বাকী বোৰে গান গাই যাব।

অবি অবি মহালক্ষ্মী চৰণী
ধান পুণ কড়ি পুণ
ধান নেদলি চতাল খুন,
চতাল খুন্দা যায়বে
ভৈচৰ শিং হেৰুৱা বেকা
তাতে পবিল মাছবোকা
মাছবোকাৰে বিতু তু
মুৰটো টিপলি ওলাল ঘিট।

এনেকৈয়ে গোৱালপৰীয়া লোকসকলে মাগন বা
তেওঁলোকৰ ভাষাত ‘অবমাগন’ সমাপ্ত কৰে। ঠিক
এই নিচিনা আৰু বহুতো ফকৰা যোজনা আদি
আছে।

কিন্তু সংসাৰ পৰিবৰ্ত্তনশীল। দিনৰ পিছত ৰাতি
আছেই। গতিশীল সমাজৰ হাঁহনি খাই খাই গোৱালপৰীয়া
ভাষাত বিভিন্ন ৰূপত পৰিবৰ্ত্তন নোহোৱাৰ কোনো
কাৰণ নাই। মূল গোৱালপৰীয়া ভাষা আজি কালৰ
সোঁতত নানা অংশ বিশেষত নানা ৰূপ ললে। ঠাই
বিশেষে মূল গোৱালপৰীয়া ভাষাত আন ভাষাৰ চাপ
নপৰাটো একো আচৰিত নহয়। সেই বাবেই আজি
গোৱালপৰীয়া ভাষা এটা উপ ভাষা বুলি মানুহে
ভাবে। কিন্তু দকৈ ভাৰি চালে দেখা যায় যে ই উপ
ভাষা নহয়েই বৰং এটা স্বতন্ত্ৰীয় আৰু স্বকীয়া ভাষাহে।
বহুতে ভবাৰ দৰে গোৱালপৰীয়া ভাষাটো বঙালী আৰু
অসমীয়াৰ মিশ্ৰ ভাষা নহয় নাইবা ই অসমীয়া ভাষাৰ গ্ৰাম্য
ৰূপো নহয়। কিছুমান ভাষাবিদৰ মতে গোৱালপৰীয়া
ভাষাটোৰ জন্ম বঙালী আৰু অসমীয়া ভাষাৰ জন্মৰ
আগতেই হয় কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশতঃ সেই ভাষাটোত
যথেষ্ট পৰিমাণৰ লিখিত সাহিত্যৰ সৃষ্টি নহল, বা যি
দুই এখন তামৰ বা শিলৰ ফলি বা সাঁচি পাতৰ পুথি
আছে সেয়াও দুখ লগাকৈ দুৰ্ব্বধ্য। ইয়াৰ ওপৰত ভাল
গৱেষণা পৰীক্ষা নিৰীক্ষা চলালে হয়তো বহুতো
সাহিত্য সম্পত্তি উদ্ধাৰ হ'ব।

কবি আৰু কাব্যৰ স্বৰূপ

কুমাৰী অন্ন দাস
প্ৰথম বাৰ্ষিক (কলা)

সাহিত্য জগতত কাব্য সাহিত্যই অতি প্ৰাচীন কালৰ পৰাই শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য ৰূপে এক বিশিষ্ট স্থান অধিকাৰ কৰি আহিছে। কাব্য বুলিলে তাৰ লগত সম্বন্ধ থাকিব কবিৰ; কিয়নো কবিয়েহে জন্ম দিয়ে কাব্যৰ। এই কাব্য আৰু কবিনো কি তাকে জুকিয়াই চাবলৈ সকলোৰে মনত নিশ্চয় প্ৰৱল ইচ্ছা হয়।

সাধাৰণ অৰ্থত কবলৈ গলে কবি প্ৰণীত বসযুক্ত বাক্য যিবোৰ সেইবোৰকে সাহিত্য বা কাব্য বুলিকোৱা হয়। কোনো এটা কথা বা কাহিনীক যদি সাধাৰণ বৰ্ণনাৰে প্ৰকাশ কৰা হয়, তেতিয়া কথা বা কাহিনীয়ে মানুহৰ মনত আনন্দৰ সৃষ্টি নকৰিবও পাৰে; কিন্তু সেইখিনি কথা বা কাহিনীকে যদি কবি প্ৰতিভাৰ দ্বাৰা বাস্তৱৰ লগত কল্পনাৰ বহণ লগাই শব্দ মাধুৰ্য্যৰে সজাই পৰাই প্ৰকাশ কৰা হয়, তেতিয়া সেই কাব্যাত্মক বৰ্ণনাই আমাৰ হৃদয়স্পৰ্শ কৰি মনত অনাবিল আনন্দৰ শিহৰণ তোলে। সেয়েহে একেটা অৰ্থই কোনো বচনা বিন্যাসত কাব্যহে উঠে আৰু কোনো বচনা বিন্যাসত সাধাৰণ কথা হৈয়ে থাকে।

আনহাতে আকৌ এইটোও ঠিক যে বাক্যত কেৱল শব্দৰ মাধুৰ্য্য আৰু অৰ্থৰ গাভীৰ্য্য বা উপদেবতা থাকিলেই কাব্য বা সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে। গতিকে কাব্য বা সাহিত্য হ'ব লাগিলে এনে এবিধ বাক্য হ'ব লাগিব, যি বাক্যত একেবাৰে পৰিলক্ষিত হ'ব শব্দৰ মাধুৰ্য্য, অৰ্থৰ গাভীৰ্য্য, বচনাৰ পৰিপাট্য, গুণৰ গোঁৱৰ, ভাবৰ অভিব্যঞ্জনা, ছন্দ লালিত্য বসৰ সমাৱেশ আৰু অলঙ্কাৰৰ স্বাক্ষৰ আদি। এইবোৰৰ অভাব ঘটিলে সিবিৰ বাক্যই প্ৰকৃত কাব্য আকাৰ ল'ব নোৱাৰে?

অৰ্থৰ ফাললৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে কাব্যকে সাহিত্য বুলি কোৱা হয়। কাব্য আৰু সাহিত্যৰ মাজত

বহুতো সমন্বয় আছে, সেয়ে সাহিত্য শব্দই কাব্যক বুজাব পাৰে। যদি বুৎপত্তিগত অৰ্থৰ ফাললৈ চোৱা যায়, তেতিয়া দেখা যায় যে মিলন বা সংহতিৰ ভাৱ য'ত আছে সেয়ে সাহিত্য। “সাহিত্যস্য ভাৱঃ সাহিত্য।” কাব্যত কবিয়ে সৰ্ব বিদ্যাৰ জ্ঞান সংগ্ৰহ কৰি কল্পিত বচনা বৈচিত্ৰৰ আন্তৰিক অনুভূতিৰ সহায়ত শব্দ আৰু অৰ্থৰ সুমধুৰ মিলন ঘটাই এক প্ৰাণস্পৰ্শী বচনাৰ সৃষ্টি কৰি কাব্যৰূপে প্ৰকাশ কৰে। এই কাব্যকে সাহিত্য বুলি অভিহিত কৰা হয়। কিয়নো কবিয়ে সৰ্ববিদ্যাৰ সহযোগৰ দ্বাৰাহে সেই প্ৰাণস্পৰ্শী বচনাৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। ধ্বনিকাৰেও কৈছে--

“বাচ্যানং বাচকাক্ষ যদৌচিত্যেন যোজনম্।

বসাদি বিষয়ে নৈতৎ কৰ্ম্মমুখ্যং মহাকবেঃ ॥”

অৰ্থাৎ “বাচ্যা অৰ্থ আৰু বাচক শব্দক, যথোচিত ৰূপে চমৎকাৰাত্মক বসাদি দ্যোতক ভাবে যোগ কৰা-টোৱে মহাকবিৰ মুখ্য কাৰ্য্য অৰ্থাৎ এনে সন্নিবেশ যত সেয়ে আচল কাব্য।”

চৌষষ্টি কলাৰ ভিতৰত কবিতাক ললিত বা সুকুমাৰ কলাত পেলোৱা হয়। ললিত কলা নিমজ, সি আমাৰ দৈনন্দিন ৰক্ষ জীৱনক জীপ দি নিমজ আৰু বসাল কৰি তোলে। কবিতাই মানৱ আত্মাক এক অজানিত অনাবিল আনন্দত আপুত কৰি তোলে। কবিতাই মানৱ আত্মাক ধাবিত কৰে, প্ৰেম আৰু শ্ৰেয় সত্য, শিৱ আৰু সুন্দৰৰ ওচৰলৈ। কবিয়ে চিন্তা, অনুভূতি আৰু কল্পনা প্ৰতিভাৰে ফুটাই তোলে ‘অস্তবৰ গুপ্ত বেদনাবোৰ,--আত্মাৰ গুপ্ত কাহিনীবোৰ, সৃষ্টিৰ বহস্যবোৰ।’ যেতিয়ালৈকে তেওঁলোকৰ এই জাগ্ৰত চেতনাক প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰে, তেতিয়ালৈকে তেওঁলোকৰ আত্মাই শান্তি নাপায়।

যেতিয়া বিষয়ৰ উপলব্ধি আৰু অনুভূতিৰ তাড়ণাত কবিৰ হৃদয় উমেলিত হৈ উঠে, তেতিয়া নিম্নৰ অজ্ঞানিতে কবিৰ অন্তৰ্ভূত আহি পৰে প্ৰকাশোপযোগী ছন্দ, অলঙ্কাৰ, শব্দ সম্ভাৰ আৰু তাৰ বিচিত্ৰ বিন্যাসবীতি যিবোৰৰ সমবেশত এক সুন্দৰ বৰ্ণনাৰ সৃষ্টি হয়। গতিকে বুজিব লাগিব যে কাব্য বা সাহিত্যৰ সৃষ্টিৰ মূলভেই আছে চৈতন্যলব্ধ, সৌন্দৰ্য্যপিয়ানী মানব আত্মা। প্ৰথমে জন্মে কবি আৰু কবিয়ে জন্ম দিয়ে কাব্যৰ। তেওঁলোকে নিম্নৰ শিল্প প্ৰতিভাৰে কঠোৰ সাধনা কৰি পাৰ্শ্বপাত্তো প্ৰাণ সম্ভাৰ কবিতালৈ সমৰ্থ হয়। সেয়েহে কবিসকলৰ হস্তস্পৰ্শত গঢ়ি উঠা প্ৰতিমাৰ কালৰ কৰুণ ধুমুহায়ে বিচ্ছিন্ন কবি দিবলৈ অপাৰগ।

কাব্যৰ পৰাই আকৌ সৃষ্টি হয় মহাকাব্যৰ। অৱশ্যে মহাকাব্যই জগতৰ কাব্য সমূহৰ পৰা এক বিশিষ্ট স্থানত অৱস্থিত হয়। তথাপি স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে মহাকাব্যকো জন্ম দিয়ে কবিয়েই। কিন্তু দুয়োটাৰ মাজত কিছু পাৰ্থক্য দেখা যায়। কাব্যত কবিৰ অন্তৰৰ পৰা উদ্ভূত হোৱা তাৰ ব্যঞ্জননা কোনো প্ৰকাৰেই প্ৰকাশ হ'ব পাৰে। মহাকাব্যত কিন্তু সেইটোৰ ব্যতিক্ৰম। মহাকাব্যৰ কবিতাসমূহত বিশ্বৰ সকলো সুৰ আৰম্ভ হ'ব লাগিব। মহাকাব্যত কবিৰ ধাৰণাই যদি মহৎ সত্যক আশ্ৰয় নকৰে, মহাকাব্যবো প্ৰকাশ হোৱা সম্ভৱ নহয়। কবিয়ে এই বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডৰ মহৎ সত্য আৰু বিচিত্ৰতা সমূহ মহাকাব্যৰ বুকুত জিলিকাই তুলিব পাবিলেহে সি মহা কাব্যৰ ৰূপ ল'ব পাৰে। জীৱনৰ পৰম শ্ৰেয়ভক্তি আৰু ধৰ্ম্মৰ বহস্যবোৰ, কবি মনীষীসকলে পৃথিবীত বিলাই দি গৈছে কাব্য আৰু মহাকাব্যৰ ৰোগেদি। কাব্যৰ ধ্বনিৰে মানব প্ৰাণক যিমান সহজে আকৃষ্ট কৰিব পাৰে, আন সাহিত্যই সেইদৰে আকৃষ্ট কৰিব নোৱাৰে। জগতৰ কবি মনীষী সকলেই স্বীকাৰ কৰি গৈছে যে একমাত্ৰ কাব্যইহে বিশ্ব সৌন্দৰ্য্যৰ সন্ধান দিব পাৰে। কাব্য হ'ল বিশ্ব সৌন্দৰ্য্যৰ সিংহ দুৱাৰ। কাব্যৰ মাধ্যমেৰেহে বিশ্বৰ প্ৰকৃত বহস্যৰ উৎখাটন কৰিব পাৰি।

এইখিনিতে ইয়াকো ক'ব লাগিব যে মানুহে কবি হ'ও বুলি হ'ব নোৱাৰে। সাহিত্য, মহাকাব্য বা কবিতা

বোলা বস্তুক ইচ্ছা কৰিলেই সাজিব নোৱাৰি। কবিতা কঠোৰ সাধনাৰ ফল স্বৰূপেহে এইবোৰ লাভ কৰিব পাৰি। কবিৰ জন্ম সম্পৰ্কত কোৱা হয়—“A Poet is born and not made.” সঁচাকৈয়ে কবিসকলে যেন জন্মৰ পৰাই কবিতা কল্পৰ পূজাৰী বুলি পৰিচিত হৈ আছে। কবি সকলৰ কবিতা প্ৰতিভা গুণ যে জন্মৰ ওপৰত অলপ হলেও নিৰ্ভৰ কৰে তাক আমি নুই কবিতা নোৱাৰো। আনহাতে এইটোও ঠিক যে জীৱনে জন্মৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ নিৰ্ভৰ নকৰে।

কঠোৰ সাধনাৰ দ্বাৰা মানুহে অসাধ্যকো সাধন কৰিব পাৰে। গতিকে যি জনে কঠোৰ সাধনা আৰু চেষ্টাৰ জৰ্জৰ নকৰে তেওঁ হয়তো জগতত কবি বুলি পৰিচিত দিব পাৰিব। এই প্ৰসঙ্গত ইটালীৰ মহাকবি দান্তেৰ কথা আশাৰ মানস পটত জিলিকি উঠে। এদিনৰ বাবে দান্তেই বিয়েট্ৰিচক দেখিছিল। মাত্ৰ সেই এদিনৰ প্ৰথম দৰ্শনতে তাইৰ ৰূপ তব্ধত মুগ্ধ হৈ ডেকা কবি দান্তেৰ প্ৰাণত জাগি উঠে প্ৰেমৰ উদ্ভাস আলোড়ন। তেতিয়াই তেওঁ প্ৰতিজ্ঞা কৰিছিল যে তেওঁ বিয়েট্ৰিচকলৈ এনে এটা লেখনীৰ জন্ম দিব যি লিখনীৰ বাবে জগতৰ প্ৰেমিক কবিসকলে তেওঁৰ ওচৰত পৰাজয় স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। সঁচাকৈ তেওঁৰ এই সাধনা আছিল কঠোৰ আৰু আচৰিত ধৰণৰ। সেই সাধনাৰ ফল স্বৰূপে তেওঁ প্ৰণয়ন কৰি উলিয়াইছিল জগত বিখ্যাত গ্ৰন্থ ‘ডিডানা ডা কমেডা’ বা ‘ডিডাইন কমেডি’। গতিকে এই কালৰ পৰা দৃঢ় ভাবে ক'ব পাৰি যে সাধনা আৰু যত্ন থাকিলে যৎকিঞ্চিৎ হলেও কৃতকাৰ্য্যতা নিশ্চয় লাভ কৰিব পাৰি।

কবি সকলৰ কাব্য হল এখন দাপোন, সেই দাপোনে জগতৰ সকলোবোৰ বিচিত্ৰতাই প্ৰতিবিম্বিত হয়। কবিয়ে শিল্প প্ৰতিভাৰ দ্বাৰা তীব্ৰ অনুভূতিৰ সহায়ত প্ৰকৃতিৰ উপকৰণৰ দ্বাৰা সেই দাপোন নিৰ্মাণ কৰে। গতিকে ক'ব লাগিব যে কাব্য প্ৰকৃতিৰ ৰূপ বস গঢ়, পৰশত পৰিপুষ্ট হোৱা এক অপূৰ্ণ সৃষ্টি ‘গৌৰৱে নভোমণ্ডল’ দেখাৰ দৰে প্ৰকৃতিৰ জতি সাধাৰণ বস্তুতো কবি সকলে বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ সমুদ পাত্ৰ, স্বৰ্গীয় পবিত্ৰতা অনুভৱ কৰে। কবিতা বা কাব্য আৰু কবিসকল সমাজৰ অমূল্য সম্পদ।

প্ৰতিশ্ৰুতি

শ্ৰীনিবন্ধন বায়ন
প্ৰথম বাৰ্ষিক, কলা

সঁচাকৈয়ে বীনাৰ নীৰৱতাত একপ্ৰকাৰ নিৰাশ হৈ পৰিছিলোঁ। তেওঁ জানো সদায় এনেদৰে নীৰৱ হৈয়ে থাকিব? এদিন মনৰ মাজত সঁচি খোৱা সকলো কথা প্ৰকাশ কৰাৰ পাচতো কিয় বাক বীনাই মোক সহজভাৱে বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা নাই! মই তেওঁক সকলো আশা দিলোঁ সহাবি দিলোঁ। তথাপি তেওঁ জানো মোক বিশ্বাস কৰিবলৈ টান পালে? আজিলৈ তেওঁৰ পৰা কোনো সহাবি নাপালোঁ। কোনো প্ৰত্যুত্তৰ নাপালোঁ। কি অদ্ভুত এই বীনা নামৰ ছোৱালীজনী। কি বহস্যময়ী এইজনী বাঙালী ছোৱালী। মই আশা কৰিছিলোঁ, বীনাই মোক সহাবি দিব। মোৰ ভাল পোৱাৰ মূল্য দিব। প্ৰথম বাৰ্ষিকত পঢ়ি থাকোতেই নাটকীয় ভাবে বীনাৰ লগত এদিন পৰিচয় হৈছিল। মই পঢ়ি থকা সৰু চহৰখনৰ কিছু নিলগত এখন সৰু গাওঁ। নাম আই'তগুৰি। এই আই'তগুৰি গাৱঁৰে সৰু পৰিয়াল এটিৰ এজনী মাথো ছোৱালী—বীনা। প্ৰথম চিনাকিৰে পৰা এইজনী বীনাই মোৰ অন্তৰৰ নিবিড় কোণত স্থান পাই আহিছে। বি,এ পাছ কৰিলো, তাৰ পাচত দুটা বছৰ নগাপাহাৰত এনফোৰ্চমেণ্ট অফিচত চাকৰি কৰিলোঁ। মাজৰ এই পাঁচটা বছৰ যেন পাঁচটা যুগ হৈ গ'ল। তথাপি বীনাৰ পৰা কোনো সহাবি নাপালোঁ।

বহুদিনৰ পৰা বহুত আশাৰে তেওঁৰ পৰা এখন চিঠি পোৱাৰ অপেক্ষাত আছিলোঁ। বীনাৰ চিঠি। তাত লিখা থাকিব ভাল পোৱাৰ কথা। আৰু হয়তো লিখা

থাকিব মই দিয়া প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণৰ আশ্বাস। মই ভাবিছিলোঁ বীনাই মোক কেতিয়াও নিৰাশ নকৰে।

এবা, বীনাই মোক নিৰাশ কৰা নাছিল। এদিন বীনাৰ পৰা চিঠি পালোঁ। পাঁচ বছৰৰ পিচত বীনাৰ চিঠি। তেওঁৰ ভাব ভাষাৰ যেন কোনো ব্যতিক্ৰম ঘটা নাই। কিন্তু বীনাই মোলৈ যি কথা লিখিব বুলি ভাবিছিলো, সেয়া লিখা নাই। এখন অতি চমু চিঠি। শুভাশুভ জনাই লিখা এখন অতি সাধাৰণ চিঠি। যি সময়ত মই বীনাৰ পৰা অন্য ধৰণৰ চিঠিৰ আশাত বৈ আছিলোঁ, তেনে সময়ত এই সৰু চিঠিখন মোৰ বাবে সাধাৰণ চিঠিত বাহিৰে আন একো হ'ব নোৱাৰে। অৱশ্যে মই আশা কৰা ধৰণৰ বিষয়েও যে একেবাৰে উল্লেখ কৰা নাছিল তেনে নহয়, বীনাই লিখিছিল যে এনেবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাৰ সমাধান চিঠিৰে কবিবলৈ অসুবিধা আছে। সেয়ে যেনে হলেও তেওঁলোকৰ ঘৰলৈ এবাৰ গৈ আহিব লাগে। বিয়াৰ নিৰ্চিনা এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাৰ সিদ্ধান্ত কৰাৰ আগতে তেওঁ হেনো মোক তেওঁৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ বিষয়ে কিছু কথা ক'ব খোজে।

জীৱন কাহিনী। বীনাৰ জীৱনৰ কাহিনী মোক শুনাৰ। কিন্তু কাহিনীৰ কি আৱশ্যক? যৌৱনে যৌৱনক যেতিয়া বুজি পায়, হিয়াই হিয়াক যেতিয়া চিনি পায়, তেতিয়া কাৰ জীৱনৰ কি কাহিনী তাক শুনাৰ কি আৱশ্যক? তথাপি আই'তগুৰি গাৱঁলৈ আহিলো। ওৰে বাটটোৱে চিন্তা কৰি আহিছোঁ। বীনাই কি ক'ব বাক। বীনাই'তৰ ঘৰলৈ গলো। ঘৰখনত আদৰ অভ্যৰ্থনা আগবঢ়েই আছে। নিশা সকলোৰে খোৱা লোৱাৰ পিচত বীনাই আবস্ত কৰিলে তেওঁৰ জীৱনৰ কাহিনী: “প্ৰণৱদা” আমাৰ জীৱনত কি হল, কি নহল, আমি কি পালো, কি হেৰুৱালো, হাঁহিলো নে কান্দিলো সেইবোৰ চাই চাই সময়ে বৈ নাথাকে। বৰ দুৰন্ত, বৰ দুৰ্দান্ত—সময়ৰ গতি। বৰ নিষ্ঠুৰ তাৰ আচোৰ। এদিন সৰু আছিলোঁ আজি ডাঙৰ হলো, কালি হয়তো বুঢ়ী হম।”

...এটা দীঘল হমুনিয়াহ কাটি বীনাই মোৰ মুখৰ ফালে চাই আকৌ আবস্ত কৰিলে: “তেতিয়া সৰু আছিলোঁ,

একো বুজা নাছিলো । এতিয়া ডাঙৰ হলো । সকলো কথা বুজা হলো । বুজা হবৰে পৰা নিবৰে বহুদিন বহুবাৰ কান্দিছিলো । কান্দি কান্দি ভাগৰি পৰিলো ।”

বিহাব আচলৈৰে মুখখন মটি আগতকৈ উজ্জ্বল হোৱাৰে গন্গদুৰ্গৈ কবলৈ ধৰিলে : “জানে প্ৰণৱদা, সমাজৰ প্ৰতি যুগা উপজিছে । সমাজৰ বৰ মানুহ বুলি যাক আমি ওখ আসন দিও সেইবোৰ সমাজৰ তেজপিয়া । বৰ ভয় লাগে এই তেজপিয়া জাতিটোক । পশুভকৈয়ো বৰ্ৰব । মাত্ৰ দুই এজন মানুহে সমাজ চলাইছে । সমাজ কাৰ কাৰণে জানে ? সমাজ ধনীৰ কাৰণেহে । আমাৰ দৰে দুৰ্ভগীয়াবোৰৰ কাৰণে নহয় । আমাৰ দৰে দুৰ্ভগীয়াবোৰৰ বাবে আছে সিহঁতৰ কৃত্ৰিম পুতৌ আৰু ভুৱাৰ চকুলো ; কিন্তু মই আজি আৰু এই সমাজক পুতৌ নিবিচাৰো, কৰুণা নিবিচাৰো ।

বীনাৰ কথাবোৰ শুনি মই আচৰিত নহৈ নোৱাৰিলো । ২২ বছৰীয়া বীনাই সমাজৰ একশ্ৰেণীৰ লোকৰ প্ৰতি বিযোগাৰ কৰিছে । গঁচটাকৈয়ে বীনাই সমাজক আমাতকৈ বেছি চিনি পাইছে নেকি ? কেনেকৈ ? কিয় ? তেওঁ ইমান কথা জনা হল ! সৰুৰে পৰাই বিজ্ঞানী ছোৱালীয়ে বেজিটকৈ কথা নকয়, কাৰো লগত হাই-কাছিয়া নকৰে, বেজিটকৈ নুকুৰে অথচ সেইজনী ছোৱালীয়ে আজি ইমানকৈ সমাজৰ বিষয়ে কটুকথা শুनावলৈ সাহস পালে । বীনাৰ বক্তৃতাদৰ্শী কথাৰ মই নীবৰ শ্ৰোতা মাথোন হৈ বুলো ।

কিছুপৰ নীবৰ হৈ বীনাই আকৌ আৰম্ভ কৰিলে, “আন দহজনী ছোৱালীৰ দৰে ময়ো এদিন চম্ভলা বাঙালী আনন্দমুখৰ আছিলো । যেতিয়া বুজিব পৰা হলো তেতিয়াৰপৰা ক্ৰমে ক্ৰমে মোৰ জীৱনৰ উজল বোলবোৰ মচা গ’ল । সকলো আশা আকাংক্ষা মৰহি গ’ল । নাহে নাহে বুজিলো মোৰ কাৰণে পৃথিৱীত আছে মাথো এটি উৰা জীৱন । সেইদিনাৰ পৰাই মনৰ সকলো উলাহ মাব গ’ল । সমাজৰ সাজত মই আজি অৱহেলিতা যুগাৰ পাত্ৰী । মোক লৈ সমাজৰ চুকে-কোণে ফুচুচুতীয়া গোপন আলোচনা চলে । এৰা, এৰন বাজহাড় নোহোৱা দুৰ্বল সমাজে নিৰ্জৰন কোঠাত বহি ফুচুচুতীয়া আলোচনা কৰাৰ বাহিৰে জানো আন উপায় আছে ? যিখন সমাজে আজি বাহিৰ বহুবেণু এটি স্মৰিচাৰ

কৰিব নোৱাৰিলে ; যিখন সমাজে এজনী ছোৱালীক কন্দাৰ বাহিৰে হাঁহাৰ অধিকাৰ দিব নোৱাৰিলে সেই খন জানো স্মৃষ্ণ সমাজ ।”

বটাব পৰা এখন তামোল মোটল আগবঢ়াই কৈছিল,— “মোৰ জন্ম অবৈধভাৱে হয়, মই জাবজ । মই কেৱল ‘মা’ বোলাৰ অধিকাৰহে পালোঁ । এইখন সমাজে মোক পিতা বোলাৰ অধিকাৰ দিব নোৱাৰিলে । দেশৰ নেতা বৰলোক, সমাজৰ গুৰি ধৰোঁতাই সমাজত ওখ আসন পায়, সন্মান পায় । এই সমাজৰ বৰলোক হনধৰকে যদি মই জন্মদাতা পিতা বুলি কওঁ বিশ্বাস কৰিব জানো ? নাই নকৰে । এখন সমাজে বিশ্বাস নকৰিলে আপুনি কেনেকৈ কৰিব ? কিন্তু সঁচা । সেই সমাজৰ গণ্যমান্য দেশৰ প্ৰবীন নেতা হনধৰেই মোৰ জন্মদাতা পিতা । ধোৱনৰ তাৰণাত বিবেকশূন্য হৈ নিজৰ আত্মীয়ৰ ভিতৰতে পশুত্ব আচৰণ কৰি এদিন মোক জন্ম দিলে । কিন্তু সেই কথা গোপন কৰি, বাইজক ভুৱা দি আজিও হনধৰে সমাজত উচ্চ আসন অধিকাৰ কৰি আছে । নিজৰ মানদণ্ড অটুট বাৰিছে । আৰু মই আৰু মাই সমাজৰ চকুত অৱহেলিত, দুশ্চৰিত্ৰ । চকুলোৰে বাট নেদেখা হৈ পৰিছোঁ ।

মই যেতিয়া বুজা হৈছিলো মায়ে মোক সকলো কথা বুজাই কৈছিল । আৰু সিহি দিনৰ পৰাই কেৱল কান্দিছোঁ । মোৰ কন্দাৰ সঙ্গী হৈছে মা । মাব মুখৰ পৰা শুনিছিলো হনধৰ ডাঙৰ পৰিয়ালৰ লৰা । উচ্চ শিক্ষিত নহয় যদিও দেশৰ কামৰ কাৰণে তেওঁক সকলোৱে মানে ; সন্মান কৰে । কিন্তু কোনেও নেজানে যে তেওঁ চৰিত্ৰহীন । কেৱল মাকেই নহয় গাৰ্ভৰ বহুতো ছোৱালীৰ জীৱনত কলঙ্কৰ কালিয়া সানিছিল । ডাঙৰ মানুহৰ ল’ৰা বুলিয়ে সকলো দোষৰ পৰা ক্ষমা পাই আহিছে ।” হঠাৎ বীনাৰ মনত হৈ পৰিল । মই বুজি নাপালো তেওঁ নিমাত কিয় হ’ল । ইমান পৰে মই এষাৰ কথাও কোৱা নাই । চকুহাল চকুপানীৰে চলচলীয়া হল । মোৰ মুখলৈ চাই তেওঁ তলমূৰ কৰিলে । তাৰ পাচত কলে, “মায়ে হেনো সকলো কথা বাইজক কৈছিল । গোপাই ধৰত বাইজৰ বিচাৰ বহিছিল । কিন্তু বাইজৰ মানুহে হনধৰক মাতি আনি এষাৰ কথাও সোধাৰ বাবে সাহস কৰিব নোৱাৰিলে । ফলত মই হলো জাবজ সন্তান ।

তাৰ পাচত হলধৰে আন ঠাইত বিয়া পাতি স্নেহে সংসাৰ কৰি আছে। মা আৰু মই দিনে বাতিয়ে চকুলো টুকিকৈ তাক পাতৰ ঘৰ পতাৰ কল্পনা কৰিছোঁ।

বীনাৰ মাতটো লাহে লাহে যেন কনি গৈছিল। বহুপৰ কথা কোৱাৰ বাবে হয়তো ডিঙিটো শুকাই গৈছে। এগিলাচ পানী খাই নতুন প্ৰাণ পোৱাৰ দৰে আকৌ স্নিগ্ধছিল “কওক, এইবোৰ শুনাৰ পাচত আপুনি মোক গ্ৰহণ কৰিব ? আপোনাৰ প্ৰতি মোৰ গভীৰ বিশ্বাস আছে। আপোনাক মই ভাল পাও সেয়ে সকলো কথা জনালোঁ। এতিয়া কওঁক আপুনি মোক হঁহাৰ সমল যোগাব পাৰিব ? মোৰ কলঙ্কময় জীৱনক ধুই পৰিষ্কাৰ কৰিব ?” বীনাৰ চকুৰে ধাৰাধাৰে চকুলো

বৰলৈ ধৰিলে।

বীনাক গাভুনা দিলো, কথা দিলো— “শুনা বীনা মই প্ৰতিশ্ৰুতি দিলোঁ, তোমাক মই গ্ৰহণ কৰিম। প্ৰথম চিনাকিৰ পৰাই তোমাক মই ভাল পাই আহিছোঁ। এতিয়াও পাওঁ। তোমাক লৈয়েই মই এখন স্নেহ সংসাৰ বচনা কৰিম। তুমি বিশ্বাস কৰা।” মোৰ কথাত বীনাই ব লাগি চাইছিল। কিন্তু উচুপনি বন্ধ হোৱা নাছিল।

পিচদিনা বীনাৰ পৰা বিদায় লৈ এই সমাজখনৰ কথাৰে ভাবিছোঁ। সঁচাকৈয়ে এই পুৰণা পঁয়ালগা এলাকুকলীয়া কলুষিত সমাজখন ভাঙি নতুনকৈ গঠন কৰিব পৰা নেযাব জানো ? আমাৰ এখন সমাজ লাগে, যিখন সমাজত সকলোৱে সমান অধিকাৰ পায়।

মৰহা স্মৃতি

কুমাৰী নিকপমা ৰাভা
প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী (কলা)

১৯৬৮ চনৰ আঠাইশ অক্টোবৰ। বাৰটো আছিল শনিবাৰ। সেইদিনা অকস্মাৎ ষটি যোৱা ঘটনাটো আজিও স্মৃতি পটত চিৰস্মৰণীয় ভাৱে জাগি আছে। সেই দিনটো যে কিমান বেদনাক্ৰিষ্ট আছিল অৱশ্যে ভুক্তভোগীৰ বাহিৰে অইনে হয়তো বিশ্বাস কৰিবলৈ টান পোৱাটো স্বাভাৱিক।

ৰাতি প্ৰায় চাৰে এঘাৰ বাজিছে। প্ৰকৃতি শুইছে। কোনো প্ৰাণীৰ মাতবোৰ নাই। এই গভীৰ প্ৰকৃতিৰ বুকুত মাত্ৰ কেইজনমান টোপনিগধুৰ মানুহৰ নাকৰ ঘৰ্ঘৰ্ঘ শব্দই প্ৰকৃতিৰ নীৰৱতাত যেন বাধা জন্মাইছে। কিন্তু এই নিলজ্জ চকুযুৰি আজি কিয় জাগি আছে। চিন্তামাৰ্গত বুৰ গৈ যিমানে টোপনি আনিবলৈ যত্ন কৰিছে সিমানে ব্যৰ্থ হৈ পৰিছে। বাহিবত ডবাপিটা বৰষুণ। লগে লগে বিজুলী চোৰেকাণ। ক্ষন্তেকৰ কাৰণে বিজুলীৰ পোহৰত গোটেই পৃথিবীখন উজ্জ্বল হৈ পৰিছে। লগে লগে আকৌ গগণ চাকি অন্ধকাৰ। প্ৰবল ধুমুহাই নিষ্ঠুৰ ভাৱে আক্ৰমণ কৰা ওচৰৰ তামোল আৰু কলপাতৰ কাতৰ শব্দৰ দ্বাৰাই মাথোন বুজিব পাৰি বাহিবৰ মুক্তি ভয়ঙ্কৰ। গোটেই দিনটোৱে কিবা

কিবা লাগি আছে। কেৱল মাত্ৰ এটি কথাই মনটোক উধাউল কৰি তুলিছে।

ঠিক আজিৰ নিচিনা এটি বছৰৰ শনিবাৰতেই শীতৰ কুৰ্ৰলীয়ে চাকি খোৱা ৰাতিপুৱা সময়ছোৱাত মোৰ জীৱনৰ আটাইতকৈ মৰমৰ আদৰৰ পুতুলাটোক হেৰুৱাই পেলাইছে। সেইদিনা হঠাতে মোৰ স্বপ্ন মদিৰ চকুদুটাত বিষাদৰ ধুমুহাই আগ জাননী দিছিল। কিবা যেন ভয়ঙ্কৰ স্বপ্ন সেইদিনা পূৰ্ণতি নিশা দেখিছিলোঁ। আনকি সাৰ পোৱাৰ পিছতো শৰীৰৰ নোমবোৰ ডাল-ডালকৈ থিয় হৈ থকা গম পাইছিলোঁ। ভয়ত মই কিংকৰ্ণব্যবিস্মৃত হৈ পৰিছিলোঁ। তেতিয়া মাথোন ভাৱিছিলোঁ অজান ভয়ৰ খলকনি অকাবণতে।

লাহেকৈ বিচনাৰ পৰা উঠি গৈ চুটকেচটো খুলিলোঁ। দুবছৰৰ মূৰত। এইয়া মোৰ প্ৰাণৰ বান্ধৱী প্ৰতিভাৰ বহুমূলীয়া মো সনা কোমল পবনৰ শেষ লিখনিখনি উলিয়াই চাবি পাঁচৰাৰ পঢ়ি চালোঁ। পঢ়ি উঠি মাথো উপলব্ধি কৰিলোঁ—মৰমী প্ৰতিভাই কেৱল মাত্ৰ ঈশ্বৰৰ প্ৰেমকে সাৱটি লৈ, মোৰ অনূ্য প্ৰেমক অৱহেলা কৰি অভিমানেৰে গুচি গল এক অজান দেশলৈ।

মন আকাশৰ গভীৰ কোণত বেদনাৰ স্বপ্নময় ঝঙ্কাৰ। আচহুৱা মনটো হঠাৎ পখিলা উবাদি উৰি গল স্পৰ্শৰ অতীতৰ বহস্যপূৰ্ণ কালকেইটালৈ। একালত ক্ষন্তেকীয়া সময় ছোৱাই আনন্দত আত্মহাৰা কৰি তুলিছিল মাথোন দুটি প্ৰাণীক। হাইস্কুলৰ ৪ৰ্থ কলিতেই আমাৰ দুয়োৰে প্ৰথম মিলন হয়। চিনাকীৰ পিছতেই হৈ পৰিছিল তাই মোৰ প্ৰাণৰ লগৰী। কথাতে কয়—‘মি মূলা ৰাঢ়ে তাৰ দুপাততে চিন।’ প্ৰতিভাৰ ক্ষেত্ৰতো সৰু কালৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, পঢ়া-শুনা, ভদ্ৰ ব্যৱহাৰ আদি সৎগুণেৰে বিভূষিতা প্ৰতিভাৰ ভবিষ্যৎ উজ্জল বুলি অনুমান কৰিয়েই কৰ পাৰি। সাধাৰণতে পঢ়া শুনাৰ ভাল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিক্ষকে মৰম কৰে। প্ৰতিভাও সেই মৰমৰ পৰা বঞ্চিত নাছিল। কিন্তু অইন ছোৱালীবোৰে অহঙ্কাৰী বুলি ভাবি মোকো তাইৰ লগ এবিটলৈ বাধা দিছিল। মই ভাবিছিলোঁ তাই অহঙ্কাৰী নহয়। লাজুক-ভাৰে আৰু তলমূৰে খোজ কঢ়া তাইৰ জন্মগত স্বভাৱ।

নাহে নাহে আমি দুয়ো অষ্টম কলি পালোটে। এই বছৰত প্ৰতিভাই আমাৰ শ্ৰেণীৰ প্ৰথম স্থানটো অধিকাৰ কৰিছিল। ইভা, গীতা, নীতা, বীতা আদি আমাৰ শ্ৰেণীৰ ছোৱালী আটাইবোৰেই মেখেলা চাদৰ পিন্ধিবলৈ আবন্ত কৰিছিল। প্ৰতিভা দেখিবলৈ অতি সুন্দৰী হৈ উঠিছিল। যেন সাইলাখ দেৱী মুক্তিহে। এদিন দুদিনকৈ প্ৰতিভা যোৱনৰ দুৱাৰ দলিত ভৰি দিছিলহি। ক'লা দীঘল চুলিটাবী চকুত হৰিণীৰ চাৱনি, ডালিম গুটীয়া বগা চিক্‌চিকীয়া দাঁত দুপাৰি বঙা পাতল চকুবিবে সৈতে চন্দ্ৰৰ নিচিনা উজল মুখখনি দেখিলেই প্ৰতিভালৈ মৰম জাগে। প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰাৰে পৰা ইভা, নীতা আদিয়ে তাইক দুচকুৰে দেখিব নোৱাৰিছিল। আনকি প্ৰতিভাই গম নোপোৱাকৈ তাইৰ চাদৰত চিয়াহী থু আদিও পেলাইছিল। প্ৰতিভাৰ এবিধ নোৱাৰা বান্ধবী বাবে মইয়ো হৈ পৰিছিলো সিহঁতৰ ঈৰ্ষাৰ পাত্ৰী। আমি দুয়ো এদল আৰু শ্ৰেণীৰ বাকীবোৰ ছোৱালী এদল হৈ পৰিছিল। আমাৰ দুয়োৰে কেতিয়াবা এজনী শ্ৰেণীত উপস্থিত থাকিব নোৱাৰিলেই সিহঁতে আনজনীক ঠাট্টা বিদ্ৰূপ কৰিছিল।

আমি দুয়ো একেলগে বঙীন ভবিষ্যতক লৈয়েই সবগৰ সপোন বচিছিলোঁ। দুয়োৰে মাজত ভবিষ্যতৰ সুন্দৰ কল্পনাৰ আলাপ আলোচনা প্ৰায়েই চলিছিল। একেলগে প্ৰৱেশিকা পাছ কৰি দুয়ো কলেজত পঢ়িম, বি-এ, এম-এ পাছ কৰি কলেজৰ অধ্যাপিকা হম। দুয়ো গল্প, কবিতা, প্ৰৱন্ধ আদি বচিম ইত্যাদি আমাৰ অলীক কল্পনা। মানুহে বহু আশা কৰে—ভবিষ্যতৰ সুন্দৰ, বঙীন, কল্পনা মনত আঁকে। কিন্তু সেই কল্পনা জানো সদায় বাস্তৱত পৰিণত হয়?

পঞ্চাশ বছৰ বয়সীয়া হৰেণ চৌধুৰীৰ একমাত্ৰ কন্যা প্ৰতিভা। চৌধুৰী আছিল নিম্ন মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ লোক। মাত্ৰ তিনিটি প্ৰাণীৰে এটি পৰিয়াল। কিমান সুখৰ সংসাৰ। অৱশ্যে চৌধুৰী আৰু বৈন্যীয়েকে মাজে সময়ে ভাবিছিল তেওঁলোকৰ একেটি মাথোন কন্যা সন্তান প্ৰতিভা। তায়ে যদি ল'ৰা হ'লহেঁতেন....! নিসন্দেহে কব পাৰি তেওঁলোক সুখী বুলি। কিন্তু বিচিত্ৰ সংসাৰত মানুহৰো জীৱনবোৰ বিচিত্ৰ। কোনোবাৰ কান্দোন আন কোনোবাৰ হাঁহি। সেয়ে কবিয়ে গাইছে,

“হাঁহি আৰু চকুলোৰে কৰুণ মিলন
এয়ে হয় মানৱ জীৱন।”

প্ৰতিভাৰ জীৱনলৈ আহি পৰিছিল টুঞ্জেডী। তাইৰ সুন্দৰ কল্পনাবোৰো যেন চুবুৰাৰ হৈ যাব। প্ৰতিভাৰ মাক মাজে সময়ে সৰু সুৰা শাৰীৰিক অসুখত ভুগিছিল। এইবাৰ ডাঙৰ অসুখে লগ পালে, সেয়া হৈছে বক্তচাপ। নাহে নাহে বেমাৰ বেছি হৈ আহিছিল। আকাশত ডাৱৰ আহি যেনেকৈ ঘোৰ অন্ধকাৰ নমাই আনে সেই দৰে প্ৰতিভাৰ জীৱনলৈও অন্ধকাৰ নমাৰ আগ জাননী দিছিল। এই বোগতে আক্ৰান্ত হৈ এদিন প্ৰতিভাৰ মাকৰ প্ৰাণ বায়ু ওলাই গল কোনোবা অজান ৰাজ্যলৈ। পশ্চিমাকাশত সূৰ্যাস্ত যোৱাৰ লগে লগে কাল সন্ধিয়া নামি অহাৰ দৰে মাকৰ মৃত্যুত প্ৰতিভা আৰু দেউতাক চৌধুৰীয়ে যেন দুচকুৰে ধুৱঁলী কুৱঁলী দেখিছিল।

সময় কালেকো বৈ নাথাকে। সময়ৰ সোত নৈৰ সোঁতৰ দৰে। মাকৰ মৃত্যুৰ পিছত প্ৰতিভাই পঢ়া বাদ দিয়াটোকে ঠিক কৰিছিল। কিন্তু দেউতাকৰ কথামতে তাই আকৌ স্কুললৈ যোৱা আবন্ত কৰিছিল। চৌধুৰীয়ে মাজে সময়ে ভাৱে প্ৰতিভাৰ বিয়াৰ কথা। তেওঁৰ চিন্তা কেনেকৈ প্ৰতিভাক এজন শিক্ষিত ডেকাৰ লগত গতাই তাইৰ জীৱনটো সুখী কৰি থৈ যাব পাৰে। চৌধুৰীৰ বয়স নিতৌ বেছি হৈ অহাৰ লগে লগে তেওঁৰ চিন্তা—গভীৰ হৈ পৰিছিল। চৌধুৰীয়ে হয়তো এদিন ভাবিছিল প্ৰতিভাই তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ সন্তান কাৰণে তাইক লোকৰ ঘৰত বিয়া নিদিয়। যিহেতু চৌধুৰীৰ সম্পত্তিৰ গৰাকী তায়েই। কিন্তু তেওঁৰ ভবামতে প্ৰতিভাক বিয়া কৰাই ঘৰ জোৱাই হবলৈ কোনো শিক্ষিত লোক আগবাঢ়ি অহা নাছিল।

নিয়মিত ভাবে প্ৰতিভাই স্কুললৈ আহিছিল। তাইৰ যোন স্বভাৱ আগতকৈ দুগুণে বৃদ্ধি পাইছিল। এই বছৰটো আছিল আমি প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাৰ ডেওনা পাৰ হোৱাৰ বছৰ। দশম কলিতো তাই প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰিছিল। ইমান কষ্টৰ মাজেৰে পঢ়িও তাই শ্ৰেণীত সদায় প্ৰথম স্থানটোকেই পাই আহিছে। আমি মহাসুখত পঢ়িও তৃতীয় স্থানটোকে পাৰ নোৱাৰিলোঁ।

আমাৰ ঘৰৰ পৰা প্ৰতিভাহঁতৰ ঘৰলৈ প্ৰায় পাঁচ মাইল দূৰ। তাইৰ লগত এদিন মোকো সিহঁতৰ ঘৰলৈ

লৈ গৈছিল। তাইৰ দেউতাকক দেখাৰ লগে লগে
 প্রতিভালৈ মোৰ স্নেহ বেছিহে বাঢ়িছিল। মানুহজনৰ
 চুলিবোৰ পকিছে। দাঁতো দুটা এটা সৰিছে। বয়স
 অনুমান উনষাটিনান হ'ব। ঘৰত মাত্ৰ তিনি জন মানুহ।
 এজনী ঘৰুৱা কাম-বন কৰিব পৰা প্ৰায় ন দহ বছৰীয়া
 ছোৱালী। তাই আছিল প্রতিভাহঁতৰে ওচৰ সঘনীয়
 মাহীয়েকৰ ছোৱালী। পিছদিনাখন স্কুললৈ অহাৰ সময়ত
 তাইৰ লগতে ঘৰলৈ গুচি আহিছিলোঁ। মা বাইদেউ-
 হঁতৰ আগত প্রতিভাৰ দুখৰ কাহিনীবোৰ কৈছিলোঁ।
 তাইৰ দুখত মাহঁতেও দুখ কৰিছিল। সেইদিনাৰ পৰা
 তাইলৈ মোৰ বেছিহে মনত পৰিব ধৰিছিল, বিশেষকৈ
 তাইৰ ভবিষ্যত জীৱনটোৰ কথা।

এইদৰে সময়বোৰ অতিবাহিত হৈছিল। দিনৰ
 পিছত দিন যায়, মাহ বছৰ বাগৰি যায় কিন্তু প্রতিভাৰ
 মুখত খোলা হাঁহি নাই। তাইৰ গভীৰ অন্তৰখনে সদায়
 চিন্তাতে মগ্ন। এইদৰে কেইদিনমান পাৰ হোৱাৰ পিছত
 প্রতিভা শ্ৰেণীলৈ অহা নাছিল। প্ৰায় দহ দিনমান
 পাৰ হৈ গৈছিল। তেতিয়া মাথোন অনুভৱ কৰিছিলোঁ
 মই যেন একেবাৰে অকলশৰীয়া। শিক্ষকে বুজোৱাত
 মোৰ মুঠেই মন নবহিছিল। বাবে বাবে তাইৰ কাষলৈ
 মোৰ মনটো উৰা মাৰিছিল। এইদৰে প্ৰায় দহ দিনমান
 পাৰ হৈ গ'ল। প্রতিভাহঁতৰ গাৱঁৰে ছোৱালী কেইজনী-
 মান আমাৰ হাইস্কুলত পঢ়ে। সিহঁতৰ ঘাৰাই প্রতিভাৰ
 খবৰ লৈছিলোঁ।

....এইয়া পোন্ধৰ দিনৰ মূৰত তাই মোটলৈ এখন
 চিঠি পঠাইছিল সিহঁতৰে গাৱঁৰ মীনাৰ হাতত। চিঠি
 খন এবাৰ পঢ়িয়েই বুজিব পাৰিছিলো তাইৰ দেউতাকৰ
 কেঞ্চাৰ হৈছে। ঘৰলৈ আহিও চিঠিখন বাবে বাবে
 পঢ়ি তাইৰ জীৱনৰ দুখৰ কথাবোৰ জুকিয়াই চাই বৰ
 বেয়া লাগিছিল। নিজৰ দুখৰ কাহিনীৰ বৰ্ণনাৰে
 চিঠিখন পূৰাইছে।

তাৰ পিছদিনা আছিল শনিবাৰ। সেইদিনা পুৱঁতি
 নিশাতে কিবা এটি বুজিব নোৱাৰা সপোন দেখিছিলোঁ।
 শনিবাৰে আমাৰ ৰাতিপুৱা স্কুল হয়। পুৱা চাবে ছয়-
 মান বজাত স্কুললৈ বাওনা হৈছিলোঁ। ৰাত্ৰাত কাকো
 লগ পোৱা নাই। অকলে অকলে গৈ স্কুল পাইছিলোঁ।
 সেইদিনা দেখোন জিবৰি কোঠাত কাৰো হাঁহি মাত নাই।
 লাহে লাহে লৰা-ছোৱালী আৰু শিক্ষকসকল আহি
 উপস্থিত হৈছিলহি। শিক্ষকসকলে দুজনমান লগ হৈ
 কোৱা শুনিছিলোঁ 'তেনেহলে আজি শোক সভাই
 পতা হ'ব।' কথাষাৰ শুনি ভাবিছিলো হয়তো ভাৰতৰ বা
 অসমৰে কোনো মন্ত্ৰী বা শিল্পী সাহিত্যিকৰ মৃত্যু
 হৈছে। গাৱঁৰ ছোৱালী মীনা আহি পোৱাত তাইৰ পৰাই
 প্রতিভাৰ খবৰ লওঁ বুলি ওচৰলৈ মাতিছিলোঁ। তাই
 কিন্তু সেইদিনা মোৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ সঙ্কোচ
 কৰিছিল। তাই জানে প্রতিভা আৰু মোৰ বন্ধুত্বৰ কথা।
 সেয়েহে চাটগৈ ভাবিছিল—মই যদি প্রতিভাৰ আগ জাননী
 পাওঁ তেতিয়া আৰু বৰ নোৱাৰিম। কিন্তু ওচৰলৈ মাতি
 আনি যেতিয়া প্রতিভাৰ কথা শুনিছিলোঁ তেতিয়া তাই লাহে
 লাহে কৰলৈ আঁৰলৈ কৰিছিল "বোৱা শুক্ৰবাৰৰ দিনা
 নিশা আঠ বজাত প্রতিভাৰ দেউতাকৰ মৃত্যু হয়।
 আকৌ শুনিছিলো দেউতাকৰ মৃত্যুৰ যত্নৰ সহা
 কৰিব নোৱাৰি প্রতিভায়ে সেই নিশাই আত্মহত্যা
 কৰে।....

মই একো মাতিব নোৱাৰা হৈ পৰিলোঁ। তেতিয়া
 মোৰ মনত তাহি উঠিছিল চন্দ্ৰকুমাৰ আগবৰানাদেৱৰ
 এফাঁকি কবিতা —

“ক'ব কোন কিবা হ'ল,
 চিন স্মৃতি পমি গ'ল,
 প্রকৃতিয়ে তেনেকৈয়ে ব'ল।”

.....শালিকীজনী নাচি নাচি মোৰ পিনে আগবাঢ়ি আহিল। অলপ যেন কিবা কলে। মই কিন্তু বুজি নাপালোঁ।।

.....এন্দুৰ, নিগনিবিলাকে যে আমাৰ ভড়ানটোত কিমান অনায়াস কৰিছে, পইতাচৰামখাই যে আমাৰ চাউল বিকাকত কিমান লাভি থয় তাক জানো ভাবি চাইছো।..... ?

পুষ্প আৰু প্ৰস্তুৰ

শ্ৰীৰামেন্দ্ৰ বাৰ্তা

প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণী কলা

মোৰ মনত প্ৰায়ে আনন্দ থাকে। সদায় মই আনন্দত থাকিয়েই ভাল পাওঁ। মই স্কুললৈ যাওঁতে, আহোঁতে বা কববালৈ যোৱাৰ ঠিক আগমুহূৰ্ত্তত এটা সঙ্গীতৰ কলি লৈ যামেই। আৰু সদায় আনন্দত দিনবোৰ অতিবাহিত কৰিব পাৰিম বুলি মোৰ বন্ধমূল ধাৰণা এটা হৈছিল। কিন্তু কথাটো সম্পূৰ্ণ সঁচা নহ'ল।....

আজি মোৰ উইলিয়ম শ্বেক্সপীৰ এটা কবিতালৈ সন্মত মনত পৰিছে। তাত কবিয়ে এটা সাধাৰণ চৰাইৰ বাবে কেনে দৰদী স্মৰ টানিছে ভাবিবলগীয়া কথা। 'ডি বৰিন বেডব্ৰেষ্ট ইন্ এ কেজ' কবিতাটোৰ নাম।

স্কুলত গবমৰ বন্ধ দিছিল। কিন্তু ওপৰ শ্ৰেণী দুটাৰ গবমৰ বন্ধতো পঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ কাৰণে স্কুললৈ যাবলগীয়া হৈছিল। কথাটো জুলাই মাহৰ শেষ সপ্তাহত। দিনটো খুব গবম। মই ছাটি নিনিয়া 'ভদ্ৰলোক' জনেও ছাটি নিবলৈ অভ্যাস কৰিছিলো--সেই দিনকেইটাত। স্কুল পাই কিতাপ আৰু ছাটিটো যথাস্থানত থৈ এজন লগ লৈ পাইপটোলৈ গলোঁ। খুব ভাল লাগিল মোৰ হাত ভৰি ধুই উঠি।

প্ৰথম পিৰিয়ডত লৈছিল গণিত। সেইদিনা চাবে গণিত বুজাইছিল। কিন্তু মই মোৰ মনটোক বাবে বাবে শ্বেক্সপীৰ বৰ্ডত থবলৈ চেষ্টা কৰিও নোৱাৰিলোঁ। ক্লান্তি চকু দুটা জাপ খাই আহিব খোজে। মই দুই নাওত দুই ভনি দিব লগাত পৰিলো। কিন্তু এটাও একচেতীয়া ব্যৱসায় নহল। এফালে নিদ্ৰা আনফালে অন্ধ। দুয়োটাৰ ভিতৰত এটা বুজাপৰাও কবিবৰ উপায় নাই।

তাৰ পাচত ললে ইংৰাজী এনালাইচিছ। দুটা পিৰিয়ড মোৰ এনেয়ে গ'ল।

তাৰ পাচত আমাৰ স্কুল ছুটি হ'ল। চাৰি বাজিছিল তেতিয়া। বেলিটো একেবাৰে পশ্চিমৰ ফালে হালি গৈছিল। স্কুলৰ কাষতে থকা এটা ঘৰত মোৰ এজন বন্ধু আছিল। তেওঁৰ তালৈ গ'লোঁ। তাত বহুত সময় বহিলোঁ। কিবা কিবি আলোচনা কৰি প্ৰায় পাঁচ মান বজাত মই বন্ধুৰ পৰা বিদায় লৈ ঘৰলৈ উভটিলোঁ। পলৰীয়া মেকুবীয়ে ঘৰমুৱা হৈ বাগ টনাৰ দৰে মোৰ ঘৰৰ পৰা নিয়া গীতৰ কলিটোও মোৰ মনলৈ আহিল।

মই গুণগুণাই খোজ কাঢ়িলো। বাচিব দুই এটা শিলে
মোক বাধা দিছিল।

এটা সময়ত ঘৰ আহি পালো। খুব ভাল লাগিল।
আমাক এজন শিক্ষকে কৈছিল, নিজৰ ঘৰখনৰ যদি বেব
ভাঙি শিয়ালে চকু লুটিব পৰা অৱস্থাও হয়, তথাপি
ভাল লাগে। সেইবাবেই ভাল লাগিল নেকি, ঠিক
নাছানো। গোটেই দিনটো বাহিৰত বন্ধু-বান্ধৱৰ লগত
থাকি ঘৰত সোমাইছোহি। গতিকে ভাল লগাটো একো
অস্বাভাবিক বুলি মই কব নোখোজো। মনত পৰিল
বেজবৰুৱাৰ 'বীণ বৰাগী' নৈ, মনত পৰিল পদ্মধৰ
চলিহাৰ 'স্বদেশ প্রেম'লৈ আৰু মনত পৰিল এফ
হাৰাৰ্ডৰ 'হ'ম চুইট্ হ'ম' কবিতালৈ।

মাই গাৱঁৰ এজনী তিবোতাৰ লগত কথা পাতি
আছিল। হঠাৎ মোৰ চকু বাহিৰত পাবি খোৱা চকিখনত
ধমকি ব'ল। কিবা এটা অনুভৱ কৰিলো। চকিখন
দেখি। কিন্তু প্ৰকাশ কৰা শক্তি মই নাপালো। কোনোও
কব নোৱাৰিলে মোৰ ঋণ উঠা বুলি। শালিকীজনীলৈ মই
চালো। ঠিক পশ্চিমৰ ঘৰৰ কাষতে আছে। গোমোঠা
মুখে কিতাপখিনি টেবুলত থলো। কাপোৰ সলালো।
শালিকীজনীৰ কাষেদি পাব হৈ গলো। আনদিনাৰ
দৰে মোক দেৱতা বুলি ভাবিছিল। পশ্চিমৰ ঘৰৰ বেবত
এডাল বাহ আউজি আছিল ঠিক মোৰ হাতখনে চুকি
পোৱাতে। মই নাহেঁতৈ হাতত তুলি লালো। তাৰ
পাচত কিছু কথা ভাবিলো হঠাৎ বৈ গলো। পইতা
চবাই, নিগনি বিলাক ? এইবোৰেওটো বহুতা অনাগ্য
কৰে। কিন্তু । মোৰ মনলৈ এচাটি বেলেগ বতাহ
বৈ আহিল। মই কিহৰ পৰা কি হৈছিলো কব
নোৱাৰে। শালিকীজনী নাচি নাচি মোৰ শিলে আগ
বাঢ়ি আহিল। অলপ যেন কিবা ক'লে। মই কিন্তু
বুজি নাপালো বা বুজিবলৈ চেষ্টাও নকৰিলো। চকু
মুদি দিলো। মই গম পালো মোৰ সকলো শক্তিয়েই
বাহুডাল ঘুৱাইছো। মোৰ চিকাৰত নিশ্চয় সফলতা
অৰ্জন কৰিছো।

শালিকীজনী বহুদূৰলৈ চিটিকি গল আৰু এটা
সময়ত ভাই স্থিৰ হৈ বৈ গ'ল। ভাই আঁকি নলবিলে।
ঠিক অলপ আগতে ভাই মাতিছিল। এতিয়া ভাই
নিৰ্ভীক নিশ্পত্তি। ভাই এতিয়া কেন্-কেনোৱা

নাই, তাইৰ চাৰি দিয়া ডেউকা দুখনো লৰা নাই
আৰু তাই আমাৰ বাহৰ ভাবডালত উঠি মতাও নাই।
মই তাইৰ সেই দৃশ্য দেখি কিতাপৰ পৰা মুখ
তুলি মিচিক-মাচাককৈ হাঁহি থকা নাই। ভাইটিয়ে আগৰ
দৰে কবিং বিচাৰি আনি আগত দলিলাবি দি হাঁহি
চাই থকা নাই। মইয়ে যেতিয়া তাত বান্ধিবলৈ চাউল
উলিয়াই সলাত জাবিবলৈ নওতে তাই জপিয়াই জপিয়াই
আগবাঢ়ি আহি ডলাত উঠি চাউল খোৱা নাই। তাই
আৰু এতিয়া এচকুৱাকৈ ওপৰলৈ চোৱা নাই। মুঠতে
তাই আগৰ দৰে সেইবোৰ একোকে কৰা নাই।

তাব পাচত মই শান্তি। চকিখনত শালিকীজনীৰ
গুৰিনি ভালকৈ মচি মই বহি পৰিলো। ঠিক মোৰ ঋণ
দানৰ ঋণতবি গৈছে। এনে সময়তে ভাইটিয়ে কববাৰ
পৰা কবিং ধৰি আনি শালিকীজনীক মাতিলে। কোনো
কালে তাইৰ সহাবি নাপাই চাবিও কালে ভালকৈ চালো।
মই নীৰৱে চিন্তা কৰিলো। কি বুলি কওঁ তাক। মই
নিজকে কি ৰূপত তেতিয়া ৰূপায়িত কৰিছিলো গম
পোৱা নাছিলো। জানো ভগ্ন পুত্ৰ হস্তা ৰংস আৰু
ভাত্ৰ বিধেয়ী দুৰ্য্যোধনৰ পাণবোৰ যোগ কৰিও মোৰ
বৰ্ত্তমান অৱস্থাৰ সন্মান হব নোৱাৰে। নিজকে বৰ
অপৰাধী যেন লাগিল।

শালিকীজনী আছিল ভাইটিৰ অতি মৰমৰ। প্ৰথমে
ভাইটিয়ে শালিকীজনীক আমাৰ গাৱঁৰে আনএটা
চুবুৰীৰ সন্নীয়া লৰা এজনৰ পৰা খুজি আনিছিল।
আনিৱেই সি মোক কৈছিল "বুৰুদা, এটা শালিকা
পোৱালি আনিলা। মই ডাঙৰ কৰিম। মাত লোৱাম।"

সেইদিনা তাৰ মাতত আছিল এক অপৰাজেয় স্বৰ।
ভাইটিয়ে শালিকীক পিচদিনা আদাদিয়াৰ বঙ্গোৱতত
শালিকীজনী পাইছিল। সঁচাকৈয়ে সি শালিকীজনীক
নিজহাতে কবিং ধৰি আনি খুৱাইছিল আৰু পিচত
খুটি ধাব পৰা কৰিছিল। মনত আছে এবাৰ ভোকত
শালিকীজনী কেনেকোলাই আছিল। মই কলো "ভু
তই শালিকীজনী ভোকত মাৰিব খুজিছ নেকি ?"

"মই দেখোন অখনিবে পৰা কাম কৰিয়েই আছোঁ।
মাক কলো কবিং ধৰিবলৈ যাও বুলি, যাৱ
নিদিলে।"

সঁচাকৈয় সি কাম কৰি আছিল। কিন্তু কোন পলকতযে কবিং ধৰি আনি খুৱালে কবই নোৱাৰিলোঁ।

অলপ ডাঙৰ হোৱাত দেউতাক এটা পিজৰা সাজিব খাটিলে। দেউতা কামৰ মানুহ। সময় নাই বুলি কয়। কিন্তু ভাইটিয়েও নেবানেপেৰাকৈ ধৰিলে। পিচদিনাও কলে দেউতাক। তাৰ পিচ দিনাও। কেইদিনমান পিচত ভাইটিয়ে পিজৰা এটা দেউতাৰ পৰা সঁচাকৈয়ে আদায় কৰিলে। ভাইটিৰ তেতিয়া গোবৰ অলপ বাঢ়িল। সি নিজৰ নিজৰ গুণো বখানিব ধৰিলে। মোক কয় দাদা শালিকীজনী ডাঙৰ হ'ব। ডাঙৰ হলে তাই মাতিব।”

লাহে লাহে শালিকীজনী ডাঙৰ হৈছিল। আৰু ঠিক সেইটো কাৰণতেই নেকি ভাইটিয়ে তাইক পিজৰাত ভালকৈয়ে আৱদ্ধ কৰিবলৈ তৎপৰ হৈছিল। মই কৈছিলোঁ “শালিকীজনী কিয় এবি নিদিয় ?

‘তাই যদি উৰি গুচি যায় ? মাতৃ জানো লব পাৰিব তাই, যদি উৰি গুচি যায় ?’

উত্তৰ মোৰ নাছিল। মাথো মই নীৰৱতাত ডুবগৈ আছিলো। যি নহওক তাই ডাঙৰ হোৱা বাবেই নিশ্চয় আৱদ্ধ কৰি বখাব দিহা হ'ল বাককৈয়ে। এৰা তাই যে ডাঙৰ হৈছে। এইদৰে নাৰাখিলে যে উৰি গুচি যাবগৈ। তেতিয়া তাই হ'ব মুক্ত। কিন্তু তাৰ মুক্তি যে আমি কামনা নকৰোঁ। তাই যে মাতিব নোৱাৰিব। তাই যে কিয় ডাঙৰ হ'ল।

...ঠিক তেনেতে দেউতাই এদিন এটা বুদ্ধি দিলে। দেউতাই পৰামৰ্শ দিলে শালিকীজনীৰ পাখী কাটি দিবলৈ, যাতে তাই উৰিব নোৱাৰে। প্ৰথমে ভাইটিয়ে সন্মত হোৱা নাছিল। কিন্তু পিচত কিবা এটা পৰিবেশত পৰি সন্তোষ মনে সন্মতি প্ৰদান কৰিলে। সন্মতিৰ পিচ দিনাই কাম হাছিল হ'ল। তাইৰ পাখী ছুটিকৈ কাটি দিলে। ডেউকা কেইখনত আচোৰ পৰা বাবে তাই আটাহ পাৰিছিল। তাইৰ এই আটাহ, মই ভাবোঁ কান্দিছিল। এই কান্দোনত মই অন্তৰৰ সতে সমবেদনা যাচিছিলোঁ। মোৰি বেয়া লাগিছিল। তেতিয়াৰ পৰা তাই মুক্তি পালে সঁচা কিন্তু সেই মুক্তি আছিল তাইৰ বাবে অৰ্থহীন। সাধাৰণ চাপৰ গছ এজোপাতেই কোনোমতে কেবাবাৰো চেষ্টা কৰিহে উঠে। উঠিয়েই কিন্তু সোনকালে নাগিব নোখোজে। তাই আৰু ওপৰলৈ

যাব খোজে, কিন্তু নোৱাৰে। যদি একেবাৰে মাটিত পৰি যায়। সেইবাবেই তাই আৰু ওপৰলৈ যাবলৈ হাবিয়াস নকৰে। কেতিয়াবা চেষ্টা কৰি পৰি গলে ভালটোলৈ নিবাস দৃষ্টিৰে অসহায়ভাবে চায়। কিবা ভাবে চাগে'। কাৰণ স্বাভাবিক দৃষ্টিৰ লগত তাইৰ সেই দৃষ্টিৰ যথেষ্ট অমিল দেখা যায়। কিবা যেন পাবলগা বস্তু নোপোৱাত হতাশ হৈছে। হয়তো নিজৰ দুৰ্বলতাখিনিৰ বাবে নিজক নিকে অপমান বোধ কৰে, গালি পাবে। তাৰ পিচতো কেতিয়াবা চেষ্টা কৰা দেখো, কেতিয়াবা সেই ঠাইলৈ আৰু দুনাই নাযায়।

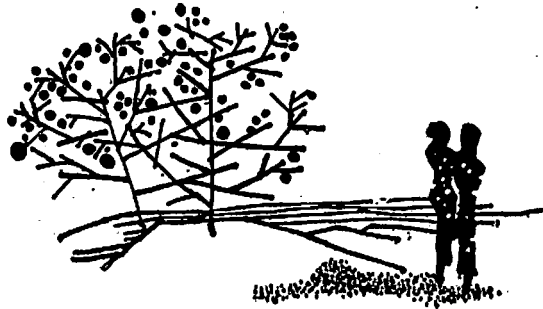
কেইসপ্তাহমান পিচত পাখী গজি উঠাত গোহালি-টোৰ মুখৰ ওপৰলৈ উঠি গৈ তাই গান গায় নে কবিতা আওৰায় কব নোৱাৰে'। কিন্তু ধৰি আকৌ পাখীবিলাক কাটি দিয়ে ভাইটিয়ে। তাই আকৌ হৈ পৰে পছু। ঠিক এনেকৈয়ে নিজৰ জীৱনটো ভাইটি আৰু মা দেউতাৰ বুদ্ধিৰ আগত সপি দি তাই হৈ পৰিল আমাৰ এটা অঙ্গ, মৰমৰ পখী।

কেতিয়াবা মা দেউতাই ভাইটিক কথাটো সোঁৱৰাই দিবলৈ পাহৰি যায়। অ'ত ত'ত জপিয়াই জপিয়াই পৰে। কিন্তু কেতিয়াবা কেতিয়াবা তাইৰ ব্যতিক্ৰমো নঘটা নহয়। কেতিয়াবা কেতিয়াবা তাই ভুল পথে চলিতা হৈ বাহিৰত পাৰি খোৱা চকি মেজ আদিত পৰে আৰু তেনেদৰেই হাগি থয়। এই নীতি পাচলৈ তাইৰ এটা অভ্যাসত পৰিণত হয়। তাই প্ৰায় চকি মেজ আদিত হাগিব ধৰিলে। মই মাক এই বিষয়ে কবলৈ ধৰিলো। কিন্তু মায়ে এই বিষয়ত বৰ বেচি সাবধান নোহোৱা যেন লাগিল। এই বিষয়টোৰ বাবে মাক এদিন ভালকৈয়ে কলোঁ। মাই ভাইটিক কথাটো কাণ চুৱালে। ভাইটিয়ে অৱশ্যে কথাটোত গুৰুত্ব দিয়া নাছিল। সি আগৰ দৰেই কাম কৰি গৈছিল। মই বাধ্য হৈ ভাইটিক কলোঁ কথাটো। অস্বুখ হৈছে বুলি জানিয়েই ডাঙৰেৰোগৰ ওপৰত গুৰুত্ব নিদি প্ৰেচ্‌ক্ৰিপচন লিখাৰ দৰে হল মোৰ প্ৰস্তাৱটো, ভাইটিয়ে শুনিলে; কিন্তু নুশুনিলে। এদিন কলো “উমু, শালিকীজনীয়ে চকি মেজত হাগি থয়। ভালকৈ বান্ধি থৰি। নহলে কেতিয়াবা কি হয় নাজানোঁ।” নিৰ্ভীক হৈ সি কথাখিনি শুনিছিল মাত্ৰ। সি কি ভাবিছিল মই কব নোৱাৰোঁ। অৱশ্যে মই জানিবলৈ

ইচ্ছা কৰা নাই বা চেষ্টাও কৰা নাই। তাৰ পাচতো
ডাইটিৰ ভাৱ চিন্তাত সাৱধনতাৰ লক্ষণ দেখা নাপালোঁ।
তাৰ পিচত আৰু কেইবাদিনো এই অভিনয় চলিল।
আজি মোৰ খং চৰিতাৰ্থ কৰিলোঁ। মোৰ ভাবিবলৈ
মন গল যে শালিকীজনী ডাইটিৰ বৰ মৰমৰ। তাইক
মাৰি মই একো লাভ কৰিব নোৱাৰোঁ। অৱশ্যে হগাৰ
পৰা বিবত হব। কিন্তু এন্দুৰ নিগনিবিলাকে যে আমাৰ
ভঁৰালটোত কিমান অন্যায় কৰিছে, পইতাচবামখাই
যে আমাৰ চাউলবিলাকত কিমান লাগি ধৰি থাকে
জানোঁ ভাবি চাইছোঁ ? সিহঁতৰ এটা মাৰিলেওতো
বহুত উপকাৰ কৰা হয়। এটা এন্দুৰ মাৰিলেইতো
বহুত ধান বৰ্ফা পৰে। কিন্তু এই কথা জানোঁ কেতিয়াবা
ভাবি চাইছোঁ বা কৰিছোঁ ? আনহাতে শালিকীজনী

বাচি থাকিলে ভবিষ্যতে মাত লোৱাৰ আশা আছিল।
মোৰ জানোঁ এইটো বেয়া কাম নহ'ল ?

খুব বেয়া লাগিল ভাবি ভাবি। মই আজি কি কৰিলোঁ।
মই যে সকলো শেষ কৰিলোঁ। শালিকীজনীৰ
প্ৰতি থকা প্ৰেমকণ মই সঁচা প্ৰেম বুলিব পাৰোঁ জানোঁ।
মোৰ আজি নিজকেই এজন বেলেগ ব্যক্তি যেন অনুমান
হ'ল। মই পৃথিবীত নাই নাই যেন লাগিল। ভাৱ হুৰ
মই মৰুভূমিৰে পূৰ্ণ কোনোবা এখন জগতত বাস
কৰিছোঁ। য'ত পানী নাই, ফুল নাই, সেউজীয়া বং য'ত
বিবল। শালিকীজনীৰ প্ৰতি অলপ মৰম, কিয় জানোঁ
মোৰ সেই মৰুদেশৰ ফুল ফুল লাগি গ'ল। আৰু
ভাবিলোঁ মোৰ সেই ফুলৰ চাৰিওফালে আছিল উদ্ভিদ
শিল, বালি আৰু মাটি।

.. .. সন্তানক জন্ম দি পেটৰ ভাত এমুঠি আৰু গাৰ কাপোৰ এডুখুৰি যিয়ে যোগান
ধৰিব নোৱাৰে সি পিতৃ নানৰ অযোগ্য

কঙ্কচ্যুত

কুমাৰী পৰমেশ্বৰী বড়ো
দ্বিতীয় বাৰ্ষিক কলা

তিবোতাজনীয়ে এইমাত্ৰ মোৰ সন্মুখেদি মোক
অতিক্ৰম কৰি তাৰাতাৰিকৈ ঘৰ অভিমুখে লৰ মাৰিলে।
তাইৰ পিঠিত এটি সৰু বোকোছা ; 'ঠিক এটি বঙা
লাউৰ সমান। বোকোছাটিতকৈ তাইৰ অন্তৰ্বেদনাৰ
বোকোছাটিয়েহে তাইক বেচি ভাগবন্দা কৰি তুলিছে।
ঘৰ গৈ পাইছে মাথোন। এনেতে এজাক লৰা
ছোৱালীয়ে মা মা বুলি তাইক বেচি ধৰিলে। এমুঠি
ভিক্ষাবে তাইৰ যে একোই নহয়। নিজেই খাব নে সেই
জাক লৰা ছোৱালীকে খুৱাব। তাৰ উপৰি নিজৰ
গিৰিয়েকতো আছেই। বেচেৰী মহা চিন্তাত পৰিল।

ওবে দিনটো ঘূৰি ঘূৰি শৰীৰ যে ক্লান্ত হৈ পৰিছে।
তাইৰ অৱশ শৰীৰে অকণ জিৰণি বিচাবে। জিৰণি
বিচাৰিলেও যে বেচেৰীয়ে জিৰণি নাপায়। এমুঠি
গোটাই, এসাজ খাই উঠিলেই আন এসাজলৈ তাইৰ
চিন্তা।

গিৰিয়েক বনমল—সিনো বাক কি কৰে? এবাহ
লৰা ছোৱালীৰ সৈতে নিজৰ যৈনীয়েকক সি এতিয়া
পোহপাল দিবলৈ অক্ষম হৈ পৰিছে। বাহিৰ ওলাবলৈ
সি লাজ কৰে। বিছনাত শুই শুই মাথোন বিগত দিনৰ
স্মৃতিবোৰকে স্মৰি স্মৰি ছমুনিয়াহ পেলাই থাকে।

তাৰ বাহিৰে দৈনন্দিন জীৱনত তেওঁৰ কবিলগীয়া
একোৱেই নাই।

দেখিলেই চকুবোৱা স্ননীতিজনীক যৌৱনৰ
কোনো এক দুৰ্বল মহুৰ্ত্তত বনমলে ভাল পাই পেলাই-
ছিল। আৰু এদিন স্ননীতিজনীকে জীৱনৰ সঙ্গিনী
কৰি লৈছিল। সংসাৰৰ দুখ দৈন্যৰ কথা চিন্তা কৰিবলৈ
সিহঁতৰ অবকাশেই নাছিল। কিন্তু তাৰ আজি আৰু
সেই দিন নাই। নগ্ন বাস্তবৰ পিনে চকু মেলি চাই এতিয়া
সি ভাবিছে প্ৰেম আৰু বিবাহ কি বস্তু। মানুহে জীৱনত
বহুতো বিচবাটো মানুহৰ ধৰ্ম্ম। কিন্তু বিচবা সকলোবোৰ
জানো পায়? কেতিয়াও নাপায়। বনমলে আগতে
বহুতো বিচাৰিছিল। তাৰ কল্পনাপিপাসু মনে বিচা-
ৰিছিল স্বখ, শান্তি, প্ৰেম, ঐশ্বৰ্য্য। এদিন স্ননীতিকো
বিচাৰিছিল। স্ননীতি তাৰ বাবে আছিল আকাশৰ
চন্দ্ৰমা। এই কথা একমাত্ৰ বনমলেহে জানিছিল।
আজি সি সংসাৰত একো নিবিচাবে। বিচাবে মাথো
এমুঠি অনু ; সংসাৰত জীয়াই থকাৰ অধিকাৰ। বনমলে
এইদৰে বহু কথাই ভাবে আৰু আজিও ভাবি ভাবি
কেতিয়া টোপনি গ'ল গমেই নাপালে। ইফালে
স্ননীতিয়ে গোটেই দিন ভিক্ষা কৰি গাটোৱা ধানখিনি
বানিবলৈ যো-জা কৰিলে।

পিছ দিনা জেঠ মাহ। ডাৱৰাবৃত আকাশ। ভানু
মতীয়ে নিজৰ কিৰণ ঢালি পৃথিবীক চোৱাৰ হেপাহ
কৰিও চাব পৰা নাই। ডাৱৰৰ ওৰণিখন অলপ আতৰাই
নিজৰ বাঁচালি তেজগোৱা মুখখনে এচালি হেঙুলি
পোহৰ লৈ বেকাকৈ হাঁহি মাৰি পঠিয়াইছে। পুৱতিৰ
লগে লগে তাই ঈশ্বৰক স্মৰণ কৰি ছিৰা-তাপলি মৰা
চাদৰখন মূৰত হৈ এপিনে ওলাই গ'ল। ইপিনে নগলে
যে এতিয়াই লৰা ছোৱালীজাকে পেটৰ পোৰণিত বন্ধা
নাপাই মাকৰ ওচৰতে বহি কান্দোনৰ বোল তুলিব।

ইফালে গিৰিয়েক বনমল চিন্তিত মনে বিছনাতে দুপৰ বেলেলৈকে শুই আছে। বৰ্ত্তমান সময় তেওঁৰ শোৱা সময়। শোৱাৰ বাহিৰে তেওঁৰ অন্য একো উপায় নাই আৰু বাহিৰ ওলাবলৈকো লাভ পায়। অকৰ্মণ্য লাভক জীৱনে শোৱা পাটিৰ বাহিৰে আন একো বস্তু চিনি নাপায়।

ল'ৰা ছোৱালীজাক টোপনিৰ পৰা সাৰ পাই উঠি অভ্যাসবশতঃ মাকক নিবিচাৰি ধৰণীৰ বুকুত পৰি থকা অসংখ্য ধূলিৰ সতে খেলাত লাগিছে। আটাইতকৈ সৰু ল'ৰাজনে মাকক বিচাবে যদিও বেচেৰা সিও জানে, মাকে ক'লে যায়, কিয় যায়। সৰু হলেও নিৰ্য্যাভনে তাক বহু শিকাইছে। বনমলে এবাৰ ল'ৰা ছোৱালী কেইটাৰ পিনে বিষন্ন বদনে মূৰ তুলি চাই পঠিয়ালে। সিহঁত যে নিৰ্য্যাভনৰ কৰাল গ্ৰাসত পৰি দেউতাকক একেবাৰে চিনি নাপায় সি তাক অনুভৱ কৰে। বেচেৰা-হঁতৰ যে মাকৰ বাহিৰে বৰ্ত্তমান এই সংসাবত কোনো নাই। বহু গভীৰ চিন্তা কৰি মূৰটো তললৈ নমাই থাকিল। অজানিতে তাৰ চকুলো বৈ আহিল। টোপা টোপে চকুলো সৰি তাৰ ফটা ছিটা কাপোৰ বোবত আশ্ৰয় ললে। কিন্তু কি হ'ব? চকুলোৱেতো অন্তৰৰ বেদনা, কঢ় বাস্তবৰ অভাৱ, নিৰ্য্যাভন তথা দাবিদ্বৰ কলৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিব নোৱাৰে। গভীৰ শোকত বাহিৰ ওলোৱা চকুলোৱে মানুহক উদ্ধাৰৰ পথ নেদেখুৱায়। ই মাথোন নিজৰ দুৰ্বলতাবহে পৰিচয় দিয়াৰ পাৰে। সি নিজকে এবাৰ বিজ্ঞাই চালে অন্য কৰ্মৰত সম-বয়সীয়া মানুহৰ সৈতে। ভাবি ব'ব লাভ পায়। কিন্তু লাভ পালেই জানো তাৰ কিবা প্ৰতিকাবৰ উপায় আছে? এতিয়া সি নিজৰ স্তম্ভ সোবোপা জীৱনটোক লৈ ভাবি চাইছে কি কবিলে ভাল হ'ব। বহুতো ভাবে কিন্তু তাৰ ভাবৰ সোঁত কোন পিনে বোৱাই দিব তাৰ পথ নেদেখে। আমেৰিকাৰ বৈজ্ঞানিকে যদি চম্ভৱ মানব বস্তুৰ অৰ্থে গবেষণা চলায় তেনেহলে বনমলেও আজি নিজক বৰ্ত্তমান সমাজত প্ৰতিস্থা কৰাৰ গবেষণা কৰিব নোৱাৰে কিয়? আমেৰিকাই যদি বিজ্ঞানৰ বলৰে শূণ্যত বাস কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিব পাৰে আমাৰ দেশৰ মানুহে দুভিত্তিক দূৰীকৰণৰ কথা কিয় চিন্তা কৰিব নোৱাৰে? কবিলেও যে উপায় নাই। বণমলে নিজকে পৰীক্ষা

কৰি চালে সেয়া তাৰ কিহৰ চকুলো। ইমান টান, সোবোপা, অনুভূতিহীন অন্তৰে যেন আজি কোমল, অনুভূতিশীল হৈ পৰিছে। সি বাৰে বাৰে বাহিৰলৈ মূৰ তুলি চাই পঠিয়াইছে।

বেলি ঠিক দুপৰ হৈছে। পাটিৰ পৰা উঠিবলৈ ইচ্ছা কৰে; কিন্তু নোৱাৰে। ল'ৰা ছোৱালীজাকে বাহিৰত হাই উৰুনি কৰি আছে। এতিয়া যে বাহিৰ ওলালে সিহঁতে তাৰ ওচৰত কিবা এটা গোচৰ দিব। গোচৰ পাব বাবেই সি উঠিব নোৱাৰে। কাৰণ লিখে তাৰ বিচাৰক হ'ব নোৱাৰে। তেতিয়া সন্তানে তাৰ ওপৰত প্ৰতিশোধৰ অগণি জ্বলাই ৰাখিব অন্তৰত। অৱশ্যে তাৰ বাবে আক্ষেপ কৰিবলগীয়া একো নাই তাৰ। এৰা, নিজে সন্তান জন্ম দি পেটৰ ভাত এমুঠি আৰু গাৰ কাপোৰ এডুখুৰি যিয়ে যোগান ধৰিব নোৱাৰে সি পিতৃ নামৰ অযোগ্য। সন্তানক স্নানক্ষা দিয়া স্কুল কলেজত পঢ়াই ডাঙৰ মানুহ কৰি গঢ়ি তোলাৰ কথাতো দূৰবে। সংসাবৰ এনেবোৰ মানুহ, মানুহ নামৰ অযোগ্য। যৌন জীৱন আৰম্ভ কৰিব পাৰে কিন্তু সেই জীৱনৰ পটভূমিত কি মহত্ব লুকাই আছে তাক চিনিব নোৱাৰে। আনকি চিনিবলৈকো চেষ্টা নকৰে।

বেলি হালি গ'ল। এতিয়াও আহি পোৱা নাই স্তনীতি। বাতি পুৰাৰ পৰা ঘূৰি এমুঠি ধান নাইবা চাউলও তাই কাৰোপৰা পোৱা নাই। যাৰ ঘৰত সোমায় সিয়ে কেতেৰা মাতেৰে নানা কটু কথা শুনায়। বেচেৰীয়ে ল'ৰাটোৱা পেটেৰে আৰু কিমান ফুৰিব? পেটৰ জ্বালাত ব'ব নোৱাৰা যেন হৈ পৰিছে। কিন্তু ব'ব নোৱাৰিলেই জানো তাইক কোনোবাই আদৰ কৰিব? কোনেও নকৰে। যদি আজি তাই ভিক্ষাৰ জোলাঙা নলৈ 'ভেনিটি বেগ' এটাৰে সৈতে ভাল সাজ পোছাক পিন্ধি ঘৰে ঘৰে কথাব ফুলজাবি মাৰি ফুৰিলেহেঁতেন তেনেহলে নিশ্চয় মানুহে তাইক চাহ খুৱাই আদৰ সন্মান কৰিলেহেঁতেন। কিন্তু হতভাগী স্তনীতিৰ ভাগ্যত সেয়া নঘটিল। ভগৱানে তাইক ভেনিটি বেগৰ সলনি ল'বলৈ দিছে ভিক্ষাৰ জোলাঙা। ভাল সাজ পোছাকৰ সলনি পৰিধান কৰিব দিছে মলিন ফটা কানি এডুখুৰি। সকলোৱে তাইক ঘৃণাৰ চকুৰে চায়। তাইক আজি সহানুভূতি দেখুৱাবলৈ কোনো নাই। তাই যে

সংসাৰৰ নগণ্য। ঘৃণনীয় হৈ পৰিছে। এই কথা তাই ভালদৰেই উপলব্ধি কৰিছে। তথাপিও যে উপায় নাই। তাইব লাঞ্ছনা প্ৰপীড়িত জীৱনে লাঞ্ছনা কি বস্তু তাক এদিন জানিছিল যদিও তাই আজি পাহৰি পেলাইছে। সেয়ে তাই আজি সমাজৰ অবহেলিত।

এঘৰৰ পৰা গালি শপনি খাই আতৰি আহি আন এঘৰত সোমাল। ধনী পৰিয়াল। স্ত্ৰনীতিয়ে ধান বাগিবৰ মনেৰে গৃহস্থৰ ওচৰত নিজৰ দুখৰ কথা বৰ্ণনা কৰিলে। খুজিলে কোনেও নিদিয়া বাবে তাই এতিয়া কাম কৰি হলেও এমুঠি পোৱাৰ আশাত উদ্যত হ'ল। নহলে যে তাই আজি শুদা হাতে ঘৰলৈ ঘূৰি গৈ লৰা ছোৱালীৰ ক্ষুধাতুৰ মান পৰা মুখবোৰ চাব নোৱাৰিব। বেলি প্ৰায় ডুবো ডুবো অৱস্থা। ধান বনা এতিয়াও শেষ হোৱা নাই। এনেয়ে দুৰ্বল শৰীৰ। তাই অবশ হৈ পৰিল। নোৱাৰে। তাই মাটিত বহি পৰিল। তথাপিও নিষ্ঠুৰ মহাজনে অকণো চকু নুঘুৱালে। চিন্তা কৰি নাচালে তাইৰ বিষয়ে এবাৰো। তাই মহাজনী বুঢ়ীক কৰুণ স্ত্ৰবে কলে, “মোক বিদায় দিয়া মা মই কালিৰ পৰা

একো খোৱা নাই। মোৰ লৰা ছোৱালী এজাক আছে। দিনটো লম্বোনতে গ'ল। বেচেৰাহতে বা মোলৈ কিমান বাট চাই আছে। মোক অনতিপলমে বিদায় দিয়া মা !!” তাইৰ কৰুণ মিনতিত পৰিয়েই কষ্টৰ বিনিময়ত প্ৰদান কৰিলে এমুঠি চাউল। বুঢ়ীক সেৱা কৰি স্ত্ৰনীতি ওলাই আহিল।

এতিয়া একাৰ হৈছে। নাহে নাহে জগত নিতাল হৈ আহিছে। বাস্তৱ দুয়োকাষে বননি। পৰ্বতৰ দুই শিলৰ মাজৰ এটি ঠেক বাস্তৱ। তাই অকলে চাউল মুঠিৰে সৈতে ঘৰ অভিমুখে তাৰাতাৰি কৈ খোজ লৈছে। নিজৰ কথা বাদ দি লৰা ছোৱালী জাকৰ বিষয় চিন্তা কৰি গৈ আছে। কিন্তু নিষ্ঠুৰ বিধাতাই তাইৰ এই স্ত্ৰখো সহ্য কৰিব নোৱাৰিলে। ঘৰ আহি দেখিলে এজাক মতা মাইকী মানুহে ঘৰ চোতাল ভৰি আছে। আৰু নিজৰ লৰা ছোৱালী কেইটি কান্দোনৰ বোল তুলিছে। তাই অৰাক অপলক দৃষ্টিৰে শিলাস্তম্ভৰ দৰে থিয় হৈ ব'ল।

তাইৰ কাণত এটি মাত্ৰ কথাই বাবে বাবে প্ৰতি-ধ্বনিত হ'ল “সেয়া বনমলে আত্মহত্যা কৰিলে...”।

গোপন ভিডি

শ্ৰীঅমলা বায়
প্রথম বাৰ্ষিক (কলা)

প্রিয় বিশ্ব,

মিপিৰ পাৰ্শ্বত মোৰ দুৰ্গমীৰটীয়া অন্তৰৰ
সাঁচটীয়া হেজাৰ মৰম আৰু অযুত ভাল পোৱা সন্নিৱৰ্ত
এপোল'ৰে স্বৰা ডাক পখিলাৰ হাতত প্ৰেৰণ কৰিলো।
পালে তোমাৰ সেই সৰল দৰদী অন্তৰেৰে গ্ৰহণ কৰিবা
নিশ্চয়। ভায়া, তুমি মই অতিবু। তুমি গাঁৱত আছা
বুলি আৰু মই চহৰত আছো বুলিয়েই আমি অন্য
আকাশ অন্য তৰা হৈ যোৱা নাই। তোমাৰ মূৰৰ
ওপৰৰ নীলা আকাশখন মোৰ মূৰৰ ওপৰৰ নীলা
আকাশ; তোমাৰ ভবিৰ তলৰ সেউজীয়া পৃথিৱীখনেই
মোৰো ভবিৰ তলৰ সেউজীয়া পৃথিৱী। মনত পৰেনে
ভায়া তাহানিৰ লৰা খেমালিবোৰ। সেইবোৰ অনেক কথা।
আজি হয়তো সাধু কথা হ'ল। মুঠতে তুমি মই দুটি
ভিনু দিশী কপৌ হলেও আমাৰ বন্ধুত্ব প্ৰীতিৰ এনাঙ্গৰি
ভাল আজীৱন কটকটীয়া হৈয়ে থাকিব। তুমি মই
হয়তো কোনো দিনেই জীৱি থাকিব নোৱাৰিম।

ভায়া, বৰ্তমান মোৰ শাৰীৰিক, মানসিক ইমান ভাল
নহয় যদিও চলি আছে। কোনোমতে। তোমাৰ ডাঙত
কৰ লাগিলে বজাৰ দৰত। পঢ়া-শুনাও মোটা মুঠি ভাবে
চলি আছে। ভাই বন্ধু, আত্মীয় স্বজনৰ পৰাও খা-খবৰ
চিঠিপত্ৰ পাই আছে। অহা পূজাৰ বন্ধত মাজনীয়ে
মাতিছে। তাইব যে কথা আমন্ত্ৰণ কৰিছে বুজিছা।
সেইবোৰ পিচত জনাম বাক।

আজিলৈ বাকীবোৰ খবৰ বাতৰি এৰিলো।
আজি তোমালৈ এটা বিশেষ খবৰ পঠালো। পিচে
তুমি একো ভয় নাখাৰ। খবৰটো ঠিক সংবাদ নহয়
দায়িত্বও নহয়। তুমি পাবিবা বুলিয়েই গুৰুত্ব দিয়া
হ'ল। তোমাৰ ওপৰত মোৰ অধিক বিশ্বাস আছে।

পিচে কথা হ'ল কামটো অত্যন্ত জৰুৰী, অধিক
গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু একেবাৰে গোপনীয়, চাবা যদি কেনে-
বাকৈ কোনোবাই গম পায় তেন্তে তোমাৰ একো নহলেও
মোৰ নাক যাব। মান সন্মান, সকলো যাব। তুমি
কথাটো জাহিৰ নকৰা বুলি মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস।

তোমাক আদেশ কৰাটো ঠিক নহয়; অনুৰোধ
কৰাটোও সমীচীন নহয় আৰু দাবী কৰাটোও উচিত
নহয়। সেয়ে তোমাক আদেশ অনুৰোধ আৰু দাবী
একো নকৰো; মাত্ৰ তুমি মোৰ সমস্যাটলৈ এবাৰ গমি
চাবা।

এতিয়া আচল কথাটো আহো। এইবেলি আমাৰ
মেহৰু কলেজৰ পৰা 'জহৰ জ্যোতি' নামৰ এখন আলো-
চনী উলিয়াবলৈ যো-জা কৰিছে। যোৱা কালি জাননী
পালো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপকৰ পৰা গল্প, কবিতা,
প্ৰবন্ধ, নাটক, উপন্যাস আদি বচনাপাতি লাগে। শুনি
অৱশ্যে মোৰ ভাল লাগিল। পিচে কি জানাইতো।
তোমাৰ বন্ধু বাহিৰা অভিজ্ঞতাত কিমান পকা। কেৱল
ভাট্টো চবাইব দৰে পঢ়াহে মুখস্থ কৰিছে; পৰীক্ষা
দিছে; পাছ কৰিছে; ডিগ্ৰী পাইছে বেচ ইমানেই।
জানিছো কিতো ? গল্প; চুটি গল্পৰ বিষয়ে সূত্ৰ
মহাসূত্ৰ পঢ়িছে। কবিতাৰ বিষয়ে ছন্দ অনঙ্কাৰ
বিচাৰ কৰিছে; প্ৰবন্ধ নাটকৰ বিষয়ে আলোচনা
গমালোচনা কৰিছে; কিন্তু সেই বুলি জানো লিখিব
পাবিছে ? বৰ পৰিতাপৰ কথা ভায়া। কেতিয়াবা
ভাবিলে আচৰিত যেন লাগে। পাঠ্যৰ বাহিৰে কোনো
কথাকেইতো কৰ নোৱাৰো। কথাটো মিছা যেন
লাগিলেও গঁচা; সিদিনা বয়সী দাদাৰ গৰু বিক্ৰী কৰা
বচিদৰখনকো ভালদৰে লিখিব নোৱাৰিলো। বিপিন

মাঠে ইমান সুরলা ভাষানে ধুনীয়াকৈ লিখিলে।
সিদিনা মোৰ খুন লাভ লাগিছিল।

কেতিয়াবা গল্প কবিতা প্ৰবন্ধ কিবা এটা লিখো
বুনি কাগজ কলম লৈ বহো। ভাষা আকাশ পাতাল;
কিন্তু শেষত আকাশৰ সীমা আৰু পাতালৰ আকাৰ
নোহোৱাৰ দৰেই হয়। আৰু তেতিয়া ভাবো তোমাৰ
কথা। তুমিতো যি ক্লাচ নাইনতেই স্কুল বাদ দিল।
আমাৰ দৰে সূত্ৰ মহাসূত্ৰ তুমি মুখস্থ কৰা নাই; গভীৰ
অধ্যয়নো কৰা নাই। তথাপি তুমি দেখোন সুন্দৰ
সুন্দৰ গল্প কবিতা লিখিব পাৰা। ভাবি আচৰিত।
কেনেকেনো তুমি ইমান সুরলা প্ৰাণল ভাষানে ধুনীয়া
গভীৰ দাৰ্শনিক ভাৱৰ গল্প কবিতা লিখিব পাৰা কোনে
বাক তোমাক সহাবি যোগায়। কিহে বাক তোমাক
প্ৰেৰণা যোগায়। যোৱা বেলি বিছ সংখ্যাত বচনা
লিখি তুমি প্ৰথম পুৰস্কাৰ পাল। ‘অসম বাণীত’ প্ৰকাশিত
তোমাৰ এখন চিঠি “সদৌ পৃথিবীৰ মানুহবোৰলৈ”
বুলি লিখা তোমাৰ কবিতাটোৱে বিশেষ সমাদৰ লাভ
কৰিছে। যোৱা বেলিৰ সদৌ অসম এছোচিয়েশ্যনত
তোমাৰ “লিখা গল্পৰ নাম” নামৰ গল্পটোৱে প্ৰথম
স্থান অধিকাৰ কৰিছে।

কোনে কি বুলি ভাবে কৰ নোৱাৰো। চেষ্টাৰ অসাধ্য
নাই। পিচে ‘A poet is born but not made’
কথাষাৰ সত্য। অৱশ্যে কথাষাৰ কেৱল কবিৰ ক্ষেত্ৰতেই
নহয় সকলো সাহিত্যিকৰ ক্ষেত্ৰতেই প্ৰযোজ্য। তোমাক
অশেষ ধন্যবাদ দেই।

আগতেই কৈছো তোমাক আদেশ, অনুৰোধ, দাবী
একো নকৰো। অকমান আমনি কৰাৰ বাবে ক্ষমাও
নিবিচাৰো। সেয়া তোমাৰ বন্ধুত্বৰ দাবী। মুঠতে মই
তোমাৰ পৰা এটা গল্প বিচাৰো। কবিতা দিবলৈ
ইচ্ছা নাই। বৰ্তমান যুগত আলোচনী, বাতৰি যতেই
নপঢ়ক কিয় কবিতাৰ সংখ্যাই সবহ। কোৱা বাহুল্য
বৰ্তমান যুগত বিশেষ কিবা কবিতা লিখা ধাউতি
আধুনিক সাহিত্যিক এচামৰ আকৌ বৰ বেচি হৈছে
অ’ সেই বুলি কবিতাক নুই কবিৰ নোৱাৰি; কবিতা
কুমাৰীক মই ভাল নেপাও বুলি ধৰি ললে তুল হব;
তুলেই নহয় অন্যায় হব; পিচে পেনপেনীয়া প্ৰেমৰ

কবিতাই মানুহৰ দুখ দুৰ্দ্দশাগ্ৰস্ত মনক আৰু কিবা
নৰ্মস্পৰ্শী কবি থকাৰদৰকাহে কৰে। সেয়ে, ভাবিছো
যদি কেতিয়াবা সাহিত্যিক হওঁ তেন্তে গল্পহে লিখিম
অ’ তুমি শুধিবা নাটক উপন্যাস লিখিছো কিয় ?
ক্রেডিট আছে। ধোং তাকে লিখেনে ? সেইবোৰত
কিবা ডেকা গাভৰুৰ পেনপেনীয়া প্ৰেমৰ কথাই বেচি।
আকৌ শুধিব পাৰা গল্পত জানো প্ৰেমৰ কথা নাই।
আছে পিচে গল্পত প্ৰেমৰ বিষয়ে অলপ বেলেগ ধৰণে
কব পাৰি। যিয়ে নহওক এইবোৰ কথা কৈও অস্ত নাই।
অ’ মই তোমাৰ পৰা এটা গল্প খুজি আজি আমাৰ
আলোচনীত প্ৰকাশ কৰিলেও তোমাৰ Credit নাই বুলি
নাভাবিবা। জ্ঞান তোমাৰ, সন্মান হে মোৰ।

তুমি হয়তো মোক কব পাৰা যে লোকৰ পৰা গল্প
কবিতা লিখি প্ৰকাশ কৰি নিজ সন্মান অৰ্জন কৰাতকৈ
নীৰৱে আনৰ গল্প কবিতা পাণ কৰাই শ্ৰেয়। কথাটো
হওঁতে মিছা নহয়। পিচে কেতিয়াবা জীৱনটোলৈ
ভাবি বেয়া লাগে। আমি পৃথিবীলৈ আহিছো, গৈছো।
পৃথিবীয়ে আমাক জন্ম দিলে; আহাৰ দিলে। পিচে,
আমি পৃথিবীক দিলো কি ? ভাল কামৰ আহি দেখুৱাব
নোৱাৰো গঁচ। পিচে কিতাপৰ বিদ্যা শিকিছো
যেতিয়া মনৰ দুখৰ কথা কিতাপতে লিখি থব নোৱাৰিম
জানো? সেয়ে, ভাবিছো নিজে নোৱাৰিলেও আনৰ পৰা
হলেও পৃথিবীক কৈ যাম-- বৰ্তমান দেখোন এনেকুৱা
এটা চখেই হৈছে। ককায়েকৰ গল্প কবিতা ভায়েক-
ভনীয়েকে নিজৰ নামত প্ৰকাশ কৰে। গিৰিয়েকৰ
বচনা বৈশীয়েকৰ নামত প্ৰকাশ কৰে। আৰু এনে
এক শ্ৰেণীৰ সাহিত্যিক আছে যি কেৱল আনৰ
লিখনি কিছু মূল্য দি নিজৰ নামত প্ৰকাশ কৰি
ডাঙৰ সাহিত্যিক বোলায়। ইয়াৰ ফলত কি হৈছে
নহৈছে তুমি মোতকৈ জানা বেচি। ভাবি চোৱা
এই যুগত কি হব ধৰা নাই। গতিকে এয়া জানো
অন্যায় ?

মুঠতে বুজিছা ভায়া স্বৰূপতে কব গলে মোৰ বৰ
বেয়া লাগে মানে লাজো লাগে। কহেজ আলোচনীৰ পাত
লুটিয়াই চালে অইন অইন লৰা-ছোৱালীৰ নামত গল্প,
কবিতা, প্ৰবন্ধ, বচনা, নাটক, উপন্যাস আদি আছে।

অধিক সংখ্যক লবাই নজনা, কোনেদিনে নাম নুশনা ; পঢ়াত বেয়া লবা ছোৱালীয়ে গভীৰ বচনা, সমালোচনা লিখে। নাম কৰে। বাঃ বাঃ পায়। সমাদৰ পায় ; কিন্তু সবহ সংখ্যক লবাব মাজতে খ্যাতি থকা , চিনাকী, মাতবোল থকা ; কথাবে জনপ্ৰিয়তা থকা অথচ মোব একোৱেই নাই। পঢ়াত ভাল ছাত্ৰ বুলি প্ৰফেচৰ সকলব মাজতো মোব স্থানম আছে। কিন্তু খেলা ধূলা ইত্যাদি বাহিৰা অভিজ্ঞতা মোব নাই। কেতিয়াবা কোনোৱা বন্ধুই কিবা সুধিলে মোব লাজ লাগে গঁচা ; কিন্তু আনক কেতিয়াও হীন ভাৱ নেদেখুৱাই ঠোৱতে কওঁ : এই বোবত লিখি কি হব নো ? এইবাৰ এলাইন আৰ্পাচৰ দৰে দীৰ্ঘল, আমাঙ্গানৰ দৰে বহল, এভাবেষ্টৰ দৰে সুউচ্চ আৰু প্ৰশান্তৰ দৰে গভীৰ ভাৱৰ আধুনিক সাহিত্যৰ সমালোচনা মূলক প্ৰবন্ধ ইংৰাজীভাষে লিখিব ধৰিছো। মোৰ কথা শুনি বন্ধুজন যায়। পিচ মুহূৰ্ত্ততে ভাবো আচলতে মই এইবোৰ লিখি গানৰ স্ববলিপিহে আঙুৰাইছো। বন্ধু-বান্ধৱীৰ আগত মই নিজকে লুকাই থওঁ। কাৰণ উপায় নাই। Selectionত থকা প্ৰতিটো পাঠ্যবেই Note মুখস্থ কৰি সমালোচনা কৰিব পাবো ; কিন্তু বন্ধু-বান্ধৱে চাব দিয়া নাইবা Magazine বাতৰিত দিয়া গল্প কবিতাৰ বিষয়ে কব দিলে মোৰ ফালে আধ্যা পাবে। এবাৰ College ৰ Debetinৰ বিষয় আছিল “বৰ্ত্তমান আধুনিক কবিতাৰ ধাৰা।” অংশ মোৰ আছিল। পিচে উপায় নেপাই যথা সময়ত কলেজলৈ নগলো। এইদৰেনো নিজকে কিমান দিন লুকাব। এদিন হয়তো ধৰা পৰিব লাগিব , তেতিয়া লাজত পৰিব লাগিব। আত্মমৰ্যদা হানি হব। লোকে হাঁহিব। নপতা ফুকন হবলৈ লাজ লাগে। তুমি কবা তেন্তে চেষ্টা নকৰা কিয় ? কৰো। কেতিয়াবা মাজ বাতিও কিবা ভাল ভাৱ আহিলে লেপটো জ্বলাই ধপহ, কৰি লিখি থওঁ। পিচদিনা অনেক চেষ্টা কৰি পুৰা কবিবলৈ যত্ন কৰো। মাজ বাতিৰ ভাৱবোৰে কিবা পৰ্কণ্ড কল্পবত ঠেকা খাই হৃদয় পাবত আহি ভাবে : জানোচা সাঁতুৰিব নোৱাৰিম একা। ফলত সেই বোবত বাদাম বেপাৰীয়ে বাদাম বান্ধি সৰু লবা ছোৱালীক বিনাই দিয়ে। তাৰে এটুকুৰা মই পালে কোনোবাৰি দেখে বুলি লবালবিকৈ পেনাই দিওঁ।

সিদিনা সম্পাদকে মোক ছোবকৈ ধৰিছে। এইবাৰ কিবা এটা দিবই লাগিব হেনো। মানে এইবাৰ Electionত তেখেতৰ হৈ বৰকৈ খাটিছিলোতো। সেই খাতিৰতে তেওঁ বিশেষ ভাবে জনাইছে। সিদিনা মিচেও কৈছে। তাই হেনো মোৰ পৰা কিবা এপদ আলোচনীত পঢ়িবলৈ বিচাবে। মইয়ো দিমবুলি কৈছো। গঁচাই ভাবিছো নিশ্চয় কিবা এটা দিম। পিচে দিমকি ? ভাবো কিবা কিবি বহুত। কাগজ কলম নলে সেই ভাৱ ভাষাবোৰ হৈ পৰে উকা। বাষ্টাত শিল ভাঙা বনুৱাৰ দৰে মইয়ো হৈ পৰো ভাবাক্ৰান্ত। কিবা এটা লিখো বুলি কেবা দিনো ভাবিলো। নোৱাৰিলো। অৱশেষত তোমাকে কিছু আমনি কৰো বুলি ভাবিলো। চাবা পিচে “ভাৱ কথা নহয় সিদ্ধি ; বাটত আছে কনা বিধি”ৰ দৰে নকৰিবা একা। সময়ত নাপালে কিন্তু মোব ভাল নালগিব। মানে খুব লাজত পৰিব লাগিবতো।

সদৌ শেষত চিঠিখন সামবো। পিচে, তুমি লিখি নপঠাবা তোমাৰ সেই “কাটি এটুকুৰা” নামৰ গল্পটি। তুমিও যে আৰু। কিনো কাটি এটুকুৰা। ধ্যেং আজি কালি তেনে গল্প লিখেনে কোনোবায়। তোমাৰ সেইটো গল্প পঢ়িলে মোৰ কিবা হাঁহি উঠি যায়। একোহোৱা নাই। বুজিছা। কিয় ? ভাল গভীৰ গভীৰ দাৰ্শনিক ধৰণৰ কোনেও বুজি নোপোৱা গল্প নিদিখা কিয় ? তোমাৰ শুকান ‘কাটি এটুকুৰা’ খাই কাৰ পেটৰ ভোক শুচিব নো ? লোৱাদ পাব বাক ?

—কাটি এটুকুৰা। তুমি লিখিছা :

এটুকুৰা শুকান কাটি।

এগৰাকী ভদ্ৰ মহিলা। এজনী মেকুৰী। এটা কুকুৰ। আৰু এজন ভিক্ষাৰী।

এদিন ভদ্ৰ মহিলা গৰাকীয়ে এজনী বান্ধৱীৰ নিমন্ত্ৰণ খাবলৈ গল। আচলতে মহিলা গৰাকীয়ে নিমন্ত্ৰণ খাবলৈ যোৱা নাই। আন এজনী বান্ধৱীৰ তালৈ বাওঁতে এনেদৰে এপাক সোমাই গল। জীয়েক চহা আৰু সৰুটো পুতেক প্ৰদীপো মাৰ্কাৰ লগতে গল।

ভদ্ৰ মহিলা গৰাকীৰ গিৰিয়েক উকিল। আন ফালে বান্ধৱীৰ গিৰিয়েকজন এজন সাধাৰণ কেবানী। অৱশ্যে উকিলনী আৰু কেবানীৰ পৰিবাৰৰ চিনাকী সৰুৰে পৰা। বান্ধৱী গৰাকীয়ে কেবা দিনো গৈছে

উকিলনী ইঁতব ঘবলৈ। বান্ধৱীয়ে উকিলনীয়ে নীক নিম-
স্থণ খাবলৈ কেবা দিনো মাতে আছে পিচে যাবহে পৰা
নাই। যাব পৰা নাই সময়ৰ অভাৱত এনে নহয় যোৱা
নাই ইচ্ছা আৰু অৱজ্ঞা কৰি। সেই দিনা হঠাৎ এনেয়ে
উকিলনীয়ে গৈ ওলাল বান্ধৱীৰ ভাবা ঘবত।

ভাল বেয়াৰ দুখৰ কথা বতৰা পাতি এবাৰ বান্ধৱী
গল পাকঘৰলৈ। বহুদিনৰ মূৰত বান্ধৱী গৰাকী আহিছে।
কিনো দিব। কিনো খাব। ইপিনে একোৱেই নাই।
ইফালে মাহৰো শেষ। তাৰোপৰি দহদিনৰ ছুটীলৈ
গিৰিয়েক গৈছে গাঁৱৰ ঘৰলৈ। সাধাৰণ কেবাগী
এজনৰ ঘৈণীয়েক। আছেই বা কিটো। বহুত কিবা
কিবি ভাবি অৱশেষত বান্ধৱীক অভ্যর্থনা কৰিবলৈ
শুকান কটি দুখন মানকে বনালে।

....পাকঘৰত বান্ধৱীৰ লৰা-ছোৱালী তিনিটাই
কটিৰ কাৰণে দৰবা-দৰবি কৰা ভদ্ৰমহিলাই আঁতৰব
পৰাই চাই আছিল। ভদ্ৰ মহিলা গৰাকীয়ে হয়তো
ভাবিছিল : 'ইহঁত বৰ খকুৱা। ভাল বস্ত্ৰ ক'ত খাব
পায়, শুকান কটিৰ বাবেই ইহঁতৰ কাজিয়া।

কিছু সময়ৰ পাচত শুকান কটি আৰু বঙা চাহ
বান্ধৱীয়ে ভদ্ৰমহিলা গৰাকীলৈ আগবঢ়ালে। ভদ্ৰমহিলা
গৰাকীয়ে নানা আজুহাত দেখুৱাই চাহ নেখাও বুলি

কলে; কিন্তু লৰা-ছোৱালী হালক হলে দিয়া হ'ল।
এখন কটিকে ভগাই দিও বুলি ভদ্ৰমহিলা গৰাকীয়ে
বাকীবোৰ ফিৰাই দিলে। পুতেকে কটিখন ভাগিবলৈ
নিদিয়ৈ। গোটেইখনকেই তাক লাগে। তথাপি ভদ্ৰ
মহিলা গৰাকীয়ে কটিখন ভাঙি এটুকুৰা জীয়েকক
আৰু এটুকুৰা তাক দিলে। লৰাটোৰ খং উঠি কটি-
টুকুৰা মজিয়ালৈ দলি মাৰি দিলে।

ওচৰতে চাই থকা মেকুৰীজনীয়ে তৎক্ষণাত কটি
টুকুৰা চোতাললৈ গৈ গ'ল; কিন্তু চোতালত খোপ দি
থকা কুকুৰটোৱে কটিটুকুৰা মেকুৰী জনীৰ পৰা কাঢ়ি
লৈ বাটলৈ লৈ যাব ধবোতেই পদলীতে ভিষ্কাৰ বাবে
বৈ থকা ভিষ্কাৰীজনে হাতত থকা লাখুটি ডালেৰে
কুকুৰটোক কোবাই কটি টুকুৰা লৈ গৈ নিজে খালে।
'এইটোনো গল্প হব পাৰেনে? ইমান সহজ, ইমান
সবল, এইবোৰ গল্পই আজিৰ যুগত কাৰো মগজত
গভীৰ ভাবে বেখা পাত কৰিব নোৱাৰে। যিয়ে নহওঁক
তুমি অনতি পলমে মোৰ বাবে গল্পটো লিখি পঠাৰা।
যাতে পঢ়ি কোনেও একো বুজি নাপায়। দাত ভঙা
শব্দবোৰ বাৰ মইয়ে দিম।

প্ৰীতিৰে ইতি—
তোৰ 'বন্ধু'।

নিকপায়

শ্রীনবীন বড়ো
২য় বাধিক কলা

ঘবর পৰা চহবলৈ আহিয়েই স্নবভিলৈ গল্প এটি লিখি পঠিয়াম বুলি কথা দি আহিছিলো। কথাষাৰ খুব সহজ ভাবেই কৈ আহিলো যদিও গল্প লিখাটো মোৰ বাবে সিমান উজু হৈ থকা নাই। আজি কিছুদিন ধৰি দিনটোৰ পৰিশ্রমৰ পিছত যেতিয়াই অকণমান আজৰি পাইছো তেতিয়াই গল্প এটা লিখাৰ কথা ভাবিছো আজিও তাকেই ভাবিছো।

তেতিয়া আবেলি চাবে চাবি বাজিছে। দিনটোৰ কৰ্মপৰ্ক শেষ কৰি বাৰান্দাৰ একোণত চকি এখন লৈ বহি পৰিছোঁ। মোৰ লক্ষ্য বান্ধনী ঘবৰ আগফালৰ চালখনত; কিয়নো সেয়া আমাৰ থকা ঘবৰ সন্মুখত অবস্থিত। এই সময়ৰ ভিতৰতে এটা ঘটনা ঘটি গ'ল। ঘটনাটো প্ৰথমে আনন্দৰে আবস্ত হৈ শেষত শোকাবহ পৰিণতিৰে পৰিসমাপ্তি ঘটিল।

চিৰিক! চিৰিক! চিৰিক !!!

শেষৰ শব্দটো তীব্ৰভাবে ওলাই অহা হেতুকে মই সচেতন হলো। দেখিলোঁ যে বান্ধনী ঘবৰ দক্ষিণ ফালৰ চালৰ শেষৰ কোণৰ পৰা এজোৰ ঘনচিৰিকা মাটিত চুপুচকৈ পৰিছে। লগে লগে দুয়োটাই চিঞৰ-বাখৰ কৰি এক ঋণ্ডুৱা আবস্ত কৰি দিলে। দুয়োটাই ঠেঙেৰে জোঁট লগাই দিলে। ঠোটেৰে আচুৰি মতা ঘনচিৰিকা-টোৱে মাইকীজনীক শাস্তি দিলে। সিহঁতৰ ঋণ্ডু বুকুখন দেখি মই বেচ আনন্দ পালোঁ। সেই মুহূৰ্তলৈকে সিহঁতৰ ঋণ্ডুৱা হৈয়েই থাকিল যেতিয়ালৈকে বোন্দা মেকুৰীটো আহি উপস্থিত হোৱা নাছিল।

সম্ভৱ বোন্দাই সিহঁতৰ চিঞৰ-বাখৰ শুনি সেই পিনেই ঢাপলি মেলি আহি সিহঁত দুয়োটাৰে কাজিয়া লগা দৃশ্যটো চাই আছিল। শেষত স্ত্ৰযোগ পাই সিহঁতৰ ওপৰত জপিয়াই পৰিল। ততালিকে মাইকীজনীয়ে তাৰ পৰা উৰি চালৰ মুখত পৰিল। আৰু মতাটো? একে ছাৱতে বোন্দাই তাক ধৰিবলৈ স্ত্ৰবিধা পালে; কাৰণ মতাটোৱে তাইক পেলাই থৈ উৰি যাব বিচাৰোতে আগতে তাকেহে বোন্দাই লগ পালে। বোন্দাৰ মুখত মতা ঘনচিৰিকাটো দেখি মোৰ বুকুখন চিৰিংকৈ উঠিল। বোন্দাই মোৰ ফালে বীৰত্বশূচক দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰি মোৰ আগেৰে পাৰ হৈ বাৰীৰ পশ্চিম দিশলৈ ঢাপলি মেলিলে। হঠাতে দেখিলো বান্ধনী লৰাটোৱে হাতত এডাল ফৰ্মুতি লৈ মোৰ ওচৰলৈ অহা। আনপিনে মাইকীজনীয়ে চিঞৰত মহাশূন্যৰ বুকুত ক্ৰন্দন ধ্বনি তুলি দিছে। তাইৰ গগণ ফলা চিঞৰত আকৌ তিনিটামান ঘনচিৰিকা আহি চিঞৰৰ মাদ্ৰা বঢ়াই দিলে। এই উশৃঙ্খল শব্দৰ ধ্বনিক ভেদ কৰি অহা আৰু এটা বাক্য শুনিবলৈ পালোঁ। “এতিয়াই এই ফৰ্মুতিৰে দুয়োৰে ভবলীলা শেষ কৰিছিলোহেঁতেন। ইহঁতৰ ইমান অতপালি হৈছে।” ক্ষন্তেক সময়ৰ পিছত সকলোবোৰ দৃশ্যকণ নাইকীয়া হ'ল আৰু লগতে নোহোৱা হ'ল শব্দধ্বনি তাই নিশ্চয় নিজৰ ভাগ্যক ধিয়াই দিগবলয়ত উৰা মাৰিছিল।

সকলোবোৰ শাঁত পৰিলেও মোৰ মন শাঁত পৰা নাছিল। চৰাইজনীৰ হিয়াভগা কৰণ কান্দোনত মোৰ অন্তৰ একেৰাৰে বেজাৰেৰে ঢাক খাই পৰিল। মই দৰ্শক ৰূপে এই সকলোবোৰ দৃশ্য চাই থাকিলো। প্ৰতিকাৰৰ কোনো উপায় মোৰ দ্বাৰা ভবা নহল। প্ৰকৃতিৰ নিষ্ঠুৰ বৰ্ৰবতাৰ দৃশ্যকে চাই আকৌ ভাগ সাগৰত বুৰ মাৰিলোঁ।

ভগৱানৰ স্ত্ৰন্দৰ সৃষ্টিত কিয় এনে বৰ্ৰবতাৰ কৰা কৌশল পৰিদৃশ্যমান। বৰ্ৰমান এই বৰ্ৰবতাক বোৰ কবিতা পৰা কোনো শক্তি এই পৃথিৱীত নাই নেকি? আমি হিংসাৰ ভাব এৰিব নোৱাৰিম নেকি? ভাবি পাৰ নেপালো।

দূৰত এটি গান শুনি মোৰ মনে সেইপিনেই গতি
কবিলে। গানটো সম্ভৱ কেইজনমান ডেকা-গাভৰুৱে
সমবেত হৈ গাইছিল। সেই গানৰ প্ৰথম কাকি মোৰ
কাণত এতিয়াও বাজি আছে।

হিংসাৰ চিক্‌নিক্

চোকা ভৰোৱাল

তাক পিটি গৈছে আমি

নাওলৰ ফাল.....।

গানটো ইমান শ্ৰুতিমধুৰ হৈছিল যেন গানটো
শুনিয়েই থাকিম। গানটোৱে মোক আকৌ ভৰাই
তুলিলে। এক শ্ৰেণীৰ লোকে হিংসাৰ প্ৰতীকবোৰ
ধ্বংস কৰিব ওলাইছে? হিংসাৰ প্ৰবৃত্তি এৰি অহিংসাৰ
পথত অগ্ৰসৰ হবলৈ আহবান জনাইছে। আমি তেন্তে
আশা কৰিব পাৰো যে ক্ষুদ্ৰ জীৱৰ সতে মহান মানৱ

জীৱনৰ সম্বন্ধ উন্নতিৰ পথলৈ আহিব।

কিন্তু এয়া মই অলপ আগতে কি কাণ্ড দেখিলোঁ ?
জীৱ শ্ৰেষ্ঠ মানুহ হৈ বোন্দাৰ মুখৰ পৰা ঘনচিৰিকা
চবাইটোক বন্ধা কৰিব নোৱাৰিলো। নোৱাৰা নহয় ;
মই কোনো চেষ্টাই নকৰিলোঁ। অলপ আগতে বান্ধনি
লনাটোৱে সিহঁতৰ ভৱলীলা শেষ কৰাৰ কথা ভাবিছিল।
মোৰ ভাবৰ খেলি মেলি লাগি গ'ল। মই সচেতন হোৱা
হেঁতেন ঘন চিৰিকাৰ জীৱনটো হয়তো বন্ধা পবিল
হেঁতেন। আৰু এনেওতো হব পাৰে চবাইটোৰ সেই
মুহূৰ্ত্তত মৃত্যু অনিবাৰ্য্য আৰু সেয়েই কোনো এক
নিষ্ঠুৰতাপিনিক মোৰ নিজৰে নিষ্ঠুৰতা যেন লাগিল।
যদিও, মৃত্যুত আমাৰ হাত নাই এনে এষাৰ কথাৰে
নিজক আশ্বস্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলো। এনে পৰি-
স্থিতিত স্বৰভিলৈ আজিও গল্প লিখিব নোৱাৰিম।

চাকৰ

[একাঙ্কিকা নাট]

শ্ৰীঅমৃত চন্দ্ৰ কলিতা
প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয়

চৰিত্ৰ পৰিচয়—

বমেশ দস্ত	নতুন উকীল।
বিপুল	বমেশৰ সৰু ভাই।
জীৱন বৰা	বমেশৰ বন্ধু।
দীপক	বিপুলৰ বন্ধু।
ধনেশ্বৰ	চাকৰ
	ভিক্কাৰী।

[দস্তৰ ঘৰৰ সন্নিৱেশ। আধুনিক ধৰণে সজোৱা।
বাহিৰত চাইকেলৰ বেল শুনা যায়। আৰু কাপোৰ উঠাব
লগে লগে বিপুলক চোলাব বুটাম মাৰি মাৰি অহা
দেখা যায়।]

বিপুল—(বাহিৰলৈ চাই) অ' দীপক নেকি ? আহ
ভিতৰলৈ আহ।

দীপক—আবে, তই ওলোৱাই নাই দেখোন। বল বল
দেবি হৈ যাব। সিহঁতে আকৌ বাট চাই
খাৰিব নহয়।

বিপুল—বহচোন। অনপ ধীবে ধীবে.....(দীপক বহে)

দীপক—জান বিপুল। ফিল্মখন বৰ Appealing হৈছে।
আধুনিক যুগৰ মনৰ খোঁৱাকি যোগাব পৰা
এটা যে ডেন্স আছে, বুইছ মানে....

বিপুল—মানে ? (ব্যঙ্গ কৰি)

দীপক—মানে যুৱ প্ৰাণ হৰি নিয়া Very Charmsful....
বুইছ। Actually হিন্দী ফিল্মৰ বাহাদুৰী সেই
খিনিতে। যাওক না পইছা।

বিপুল—মোৰ কিন্তু এইবোৰ ভাল নেলাগে দেই।
দেখাত আৰি আকৰ্ষিত হওঁ গঁচা ; কিন্তু অনপ
চিত্তা কবিনেই দেখা যায় সেইবোৰ অবাস্তৱ।
আচলতে মালিকবোৰে ব্যৱসায়ী বুদ্ধিৰে
কিছুমান অল্পদূৰ দৃশ্যৰ সৃষ্টি কৰে। দেখাত
আদৰ্শমূলক দুই এটা কথা যোগ দিয়ে গঁচা
কিন্তু নক্সা.....(হাতেৰে টকাৰ ইঙ্গিত)

দীপক—বিয়েই হওক, তই এটা কথা স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব
যে হিন্দী ফিল্মত Cent percent interest
পোৱা যায়। হিন্দী গীতৰ 'মিউজিক'ৰ কি
বাহাব। মোক পাগল কৰি দিয়ে ভাই।

বিপুল—ভাব মানে তই অসমীয়া গীত মুঠেই ভাল
নেপাৱ নেকি ?

দীপক—খেং। অসমীয়া তই কি বল পাৰি। যিহে পুৰণি
কলীয়া সা-বে-গা-মা টানিব।

বিপুল—মই এইসৰ বুদ্ধি নেপাওঁ। তইতৰ লগত পৰি
চাওঁহে আচলতে মনত একো নেলাগে। মানে
বাইজৰ লগত নমবিলেও চকু মুদি দিও।

দীপক—আবে তোৰ দিল বৰ কঠিন নেকি অ' ?

বিপুল—নাছানো।

দীপক—খালি খালি। তই আমাৰ ইচ্ছাত খেদালি বুইছো।

হেৰ কলেজ ষ্টুডেন্ট হৈ হিন্দী ফিল্মৰ টেট
লব পৰা হোৱা নাই বুলি আৰ্জিহে বুজিলো।

এই শুন তই যদি 'চচ্চা' ধেম শিকিব খোজ,
তেন্তে হিন্দী ফিল্ম তোৰ বেট ম'ডেল।

বিপুল—অ'ই লাহে লাহে ক—শুনিব।

দীপক—(চমকি) হাঁ দেউতাব আছে নেকি ?

বিপুল—দেউতা নাই। ধনেকা আছে নহয়।

দীপক—(আচৰিত) ধনেকা ? কোন ধনেকা ?

বিপুল—আমাব ধনেকা ; তই দেখা নাই কোনোদিন ?

দীপক—(ভাবি) ব....। মই থিক ধৰিব পৰা নাই।

বিপুল—কিয় ! সেই যে প্ৰায় বুঢ়া যেন দেখিব খোজে

মানুহ জন। এখন হাত কোঙা, এটা চকু....

দীপক—অ'....চাকৰটো ! তাকেই কোৱা নাই কিয় ?

বিপুল—চাকৰ মানে ?

দীপক—কি তেন্তে ? কাৰ কথা কৈছ ? সেইজন

চাকৰ নহয় জানো ?

বিপুল—নামত চাকৰ যদিও সি আমাব অভিভাৱক।

দীপক—অভিভাৱক। গাৰ্জেন ? ছিঃ (ঘৃণা ভাৱত)

বিপুল—নাক কোছাই দিলি যে।

দীপক—মানে তহঁতে ইজ্জত খেদাবি বুজিছো। আবে

চাকৰ চাকৰেই। তাক অভিভাৱক বুলিবলৈ

লাজ নেলাগিল। তহঁতৰ দৰে ষ্টেণ্ডাৰ্ড থকা

মানুহৰ ল'ৰাই তেনে কথা কলে আত্মসন্মান

যোৱা কথা।

বিপুল—(নম্ৰতাৰে) ভুল কৰিলি দীপক। তই ভাবিছ

চাকৰৰ আত্মসন্মান নাই।

দীপক—যুক্তিৰ দৰকাৰ নাই।

বিপুল—আমাব দেউতা চৰকাৰৰ ডাঙৰ চাকৰ, জানা ?

বিশেষজ্ঞ, টকা বেছি পায়। নিজা এম্বিচেডৰ

আছে, আৰু.....

দীপক—থ, থ তই দেখিছো 'ফিলোচফাৰ' হৰি। সোন-

কালে ওলা, এই বাজে কথাবোৰ চোবাই লাভ

নাই। আমাব মা দেউতাই এই কথা শুনিলে

সৰ্বনাশ কৰিব। Particularly চাকৰক অভি-

ভাৱক বুলি কোৱা শুনিলে একেবাৰে বাস্তৱ

Close (ঠিয় হৈ) ব'ল।

বিপুল—সন্মান পাবলৈ হলে সন্মান কৰিব জানিব

লাগে দীপক।

দীপক—মই কৈছোঁ তই সোনকালে ওলা।

বিপুল—(গম্ভীৰ স্বৰে) মই নেযাওঁ যা....

দীপক—কাৰণ ?

বিপুল—'গাৰ্জেন'ৰ পাগিচন নাই।

দীপক—তাৰ মানে ?

বিপুল—একেবাৰে সহজ ভাষাত ধনেকাই হিন্দী
চিনেমা চাব নিদিয়।

দীপক—(খং উঠে) আৰু তই বুৰ্জকৰ দৰে চাকৰ
এজনৰ কথাৰে মানি চুক ভেকুলি হৈ থাকিব।

বিপুল—তাৰ বাহিৰে মোৰ উপায় নাই।

দীপক—All right (যাব খোজে)

বিপুল—তই এটা কথা শুনিবি ?

দীপক—No need তই যে এতিয়াও ইমান 'লো
মাইণ্ডেদ' হৈ আছ কল্পনাই কৰা নাছিলোঁ।

আৰু তহঁতৰ ঘৰখন.....

বিপুল—ঠিক আছে। শুন। ধনেকা আমাব দেউতাব
সমবয়সীয়া। ককা দেউতাই হেনো তাক কৰবাব
পৰা আনিছিল। চাকৰ হিচাবে আছিল যদিও
দুয়োজনৰ আন্তৰিক মিল আছিল। এবাৰ
দেউতাই ১৫ হেজাৰ টকা লৈ বেঙ্কলৈ যোৱাৰ
পথত ডকাইতৰ হাতত পৰে। দেউতাক স্নি-
শ্চিত মৃত্যুমুখৰ পৰা বক্ষা কৰে এই ধনেকাই
আৰু পোন্ধৰ হেজাৰ টকা বচাবলৈ গৈ নিজৰ
হাত এখন চিৰদিনৰ বাবে হেৰুৱালে।

দীপক—চাকৰৰ সেইটো কৰ্তব্য।

বিপুল—মাক এবাৰ নিশ্চিত মৃত্যুৰ পৰা বচাবলৈ গৈ
তাৰ চকু এটা চিৰদিনৰ বাবে নষ্ট কৰিছে।

দীপক—চাকৰৰ সেইটো ধৰ্ম।

বিপুল—তাৰোপৰি নিজৰ জীৱন তুচ্ছ কৰিও ভৰ
বাৰিষা নদীৰ বুকুত জাপ দি বমেশ দাদাক
বচাইছিল।

দীপক—অ' তাত কি হ'ল। সেই বুলি তোৰ উচ্চ
পদমৰ্যাদা থকা দেউতাৰ আৰু দাদায়েৰা
থাকোতে তোৰ অভিভাৱক হব এজন চাকৰ।
দূৰ—।

বিপুল—নহয় ভাই। মা মৰাৰ সময়ত দাদা আৰু মোক
ধনেকাৰ হাতত গটাই দি গৈছে। আনকি
দেউতাইয়ো ধনেকাক নিজৰ ভাইৰ দৰে মৰম
কৰে। দাদা বৰ্তমান ডাঙৰ উকিলেই হল—
অথচ কোনো দিনে ধনেকাক টান কথা এষাৰ
কোৱা শুনা নাই। এতিয়া দেউতাব অনুপস্থিতিত

ধনেকা আমাৰ পৰিচালক। মাফ কৰিবি ভাই
চাকৰ হলেও সি আমাৰ আপোন বিয়ে—আমাৰ
বাবে মৃত্যুকো ভয় নকৰে।

দীপক—(বিবৰ্জিতবে) All right তেস্তে তই নেযাবি ?

বিপুল—এবা (ধনে সোমাই আহে)

দীপক—(ধনেৰ ফালে কটাক দৃষ্টি কৰি) Thank you
(প্ৰস্থান)

ধনে—এওঁ কোন বোপা ?

বিপুল—মোবেই বন্ধু ধনেকা। দীপক দত্ত। একেলগে
কলেজত পঢ়ো।

ধনে—এনেটক কিয় গুচি গল ? চাহ তামোল....

বিপুল—নাখায় বোলে। চিনেমা চাবৰ বাবে তাৰাতাবি
গ'ল।

ধনে—তুমিয়োতো চাহ খোৱা নাই। যোৱা ভিতৰলৈ।

(বিপুল যায়। বাহিবত শুনা যায় ভিক্কা পামনে ?

বাহিবত দেহু বিচাবৰ গীত শুনা যায়। ধনে

মনোযোগেৰে শুনি ভিক্কাৰীক ভিতৰলৈ মাতে)

আহ আহ ইয়ালৈ আহ।

(বিপুল আকৌ সোমাই আহে)

বিপুল—বব ধুনীয়া গীত। এইবোৰ গীত শুনিলে

যোৱা ভাল লাগে ধনেকা। (গীত চলি থাকে)

ধনে—দেহু বিচাৰৰ গীত শুনিলে শুনি থাকিবৰ মন

যায়, পিছে এইবোৰ গীত আজি-কালি নুশুনাই

হলোঁ। আমাৰ পুৰণিকলীয়া মন জুবোৱা

গীত-মাতবোৰ ক্ৰমে নোহোৱা হৈ যাব ধৰিছে

বোপা।

বিপুল—(অলপ আগুৱাই গৈ) অ' ভিক্কাৰী, ভিতৰলৈ

আহ। (গীত বন্ধ কৰি ভিক্কাৰী আহি দুৱাৰ

মুখত থিয় হয়) কোনো ভয় নাই। বহ তাতেই।

এটা ধুনীয়াটকৈ গীত গা। তোক পইচা দিয়।

ভয় নকৰিবি। (মাটিত জোঁলোঙা ধৈ খঞ্জুৰীৰে

গীত আৰম্ভ কৰে).....

(গীতৰ শেষত ভিক্কাৰী ঠিয় হয়। বিপুলে

এটকা উলিয়াই)

বিপুল—ধনেকা এটকাই দিওঁনে।

ধনে—দিয়া।

ভিক্কাৰী—বোপা (টকা লৈ) জীৱনত একেলগে এটকা
আজিয়েই পালোঁ। ভগৱানে আপোনাক আৰু ধন
দিয়ক। (ধনে খব লাগি চাই থাকে) এও
কোন ? (ধনেৰ প্ৰতি)

ধনে—তোমাৰ দৰেই এজন—

বিপুল—নহয় ককাই।

ভিক্কাৰী—(নমস্কাৰ কৰি) দয়াময় দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ
(প্ৰস্থান)

ধনে—বোপা। হেজাৰ হলেও মই চাকৰ। বেলেগৰ
আগত মোক ককাই বুলিবলৈ লাজ নোপোৱা
জানো ?

বিপুল—ওঁহো ! তোক মই ককাই বুলিবলৈহে ভাল
পাওঁ। (ধনেৰ আনন্দত মন নাচি উঠে।
বাহিবত জোঁতাৰ শব্দ শুনি দুয়ো চায়। লগে
লগে বমেশ দত্ত আৰু জীৱন বৰা সোমাই
আহে। ধনে বমেশৰ ফালে আগ বাঢ়ি যায়)

ধনে—(বঃমনে) এঃ বোপা দেখোন। ইয়া বহুত দিন
মই দেখাই নাই নহয় (মৰম কৰি গাত হাত
বুলাব খোজে) বহা। বোহা বোপা ! বিপুল
বোপা (ভিতৰলৈ যাবলৈ ইঙ্গিত কৰে)

বমেশ—(অস্বস্তি বোধ কৰি) ছিঃ গাত ধৰিছা কিয় ?
অ' বহক বহা। (বিপুল যায়। ধনে চোফা
জোঁকাৰি দিয়ে) দুয়ো বহে।

জীৱন—আপোনাৰ দেউতা ক'ত ?

বমেশ—বৰ্তমান ডিফ্ৰগড়ত।

জীৱন—আৰু (ঘনেনলৈ)

বমেশ—Servant

জীৱন—Servant কিন্তু আপোনাৰ প্ৰতি যি behavi-
our (বমেশে লাজ পায়)।

ধনে—বোপা ! ভালে আছা নহয়

বমেশ—তই ভিতৰলৈ যা (ধনে যায়) বুজিছে বহা।
মই আৰু দেউতা নথকা বাবে ই বৰ বাঢ়ি
গৈছে।

জীৱন—মই অলপ লাভেই পালোঁ। কাৰণ চাকৰ
এজনে আপোনালোকৰ চোফাতো বহে।
That means.....

বমেশ—কি কবিব কওকচোন । মানে ইহঁতে মোন
সন্মান লাঘব কবিছে ।

জীৱন—তাবোপৰি এইবোৰে আপোনাৰ ব্যক্তিত্বতো
চেকা লগাব পাবে ।

বমেশ— I shall turned him cut. নহলে অন্য উপায়
নাই সিঃ ববা । ঘৰখনত থাকিব পৰা হলে
অন্য কথা আছিল ।

জীৱন—আনাবো Servant আছে । কিন্তু চোফাত বহা
দূৰৰ কথা আমাৰ সন্মুখত থিয় হৈ কথা নকয়,
কব নোৱাৰে ।

বমেশ—বিপুল— ।

জীৱন—যি হওক ! ইহতক কোনো পধ্যে লাই দিয়া
উচিত নহয় । (বিপুল আহে)

বিপুল—মোক মাতিছে দাদা ।

বমেশ—ধনে কত গ'ল অ' ?

বিপুল—ভিতৰতে আছে পাক ঘৰত ।

বমেশ—তাক তই চোফাত বহিব দিছিলি কিয় ।

(জীৱনে চিগাৰেট জলাই)

বিপুল—মই একো বুজা নাই । ম-ই

বমেশ—ইডিয়ট, ভিক্ষাবী জন ইয়ালৈ কিয় আহিছিল ?

বিপুল—বৰ ভাল গীত গোৱা বাঁবে ময়ে মাতিছিলো ।

আৰু.....

বমেশ—কলেজত পঢ়ি এতিয়াও কেচুৱা হৈয়ে আছা ।

জীৱন—অঁ তুমি কোন 'ইয়েবত' পঢ়া ?

বিপুল— P. U. Class ত (জীৱনে অৱজ্ঞাবে চাই)

জীৱন—শুনা তোমাৰ দদায়েবা এতিয়া উকীল । তোমাৰ

দেউতাবা এজন ডাঙৰ চৰকাৰী কৰ্মচাৰী ।

দত্ত মোৰ সহপাঠীয়ে নহয় but also my

Colleague অৰ্থাৎ একেলগে ওকালতি কৰো ।

গতিকে চাকৰ তাকৰৰ যেই সেই ব্যৱহাৰ

দেখিলে মই বেয়া পাওঁ ।

বিপুল—চাকৰ হলেও ধনেকা কিন্তু....

বমেশ— Shut up. Nonsense.

বিপুল—(ভয় খাই) দাদা !

বমেশ— Get out. (ধনে বটাত তামোল লৈ আহে)

বিপুল—দাদা (বিপুল বিমৰ্ষ হয়)

ধনে—বোপা (বটা মেজত থৈ) কি হ'ল বিপুল বোপা ।

জীৱন—ভদ্ৰলোকৰ ঘৰত চাকৰ থাকিলে ভদ্ৰতা
শিকিব লাগে । এইখন এখন Aristocrate
family । ইয়াত যেই সেই মানুহ অহা,
যতে ততে বহা শোভা নেপায় । মিঃ দত্তৰ
আত্ম সন্মানত আঘাট লগা মানে আমাৰো ।

ধনে—(একো নুবুজি) মই একো বুজা নাই বোপা ।

বমেশ—বোপা নহয় গৰু ; চাব' Please excuse me
Bora তামোল খাওক ।

বিপুল—(দুখ মনে) তই যা ধনেকা (ধনে যায়) দাদা ।
বান্ধনী ছোৱালী জনী নাই । চাহ ময়ে আনো ।

জীৱন—নাই চাহ নেলাগে 'বাদাৰ' (ঘড়ী চাই) দত্ত
আপুনিতো জানেই মই যথাসময়ত উপস্থিত
হব নোৱাৰিলে বাইজে বেয়া পাব । মই উঠো ।

বমেশ—ববা ! আপুনি উঠিলেই দেখোন । Wit a bit,
একাপ চাহ ।

জীৱন— Excuse me Dutta সময় বৰ তাকৰ ।
তাবোপৰি বন্ধু এজনৰ লগত মোৰ এটা
Engagement আছে । (প্ৰস্থান)

বমেশ— 'Good bye' (ভীষণ খঙত ইফাল সিফাল
কৰি) ধিক মোৰ Aristocracy ! এটা সাধাৰণ
কথাই মোৰ সন্মানত আঘাট কৰিলে । (বিপুলক)
ক' তই তাক চোফাত বহিবলৈ দিছিলি কিয় ?

বিপুল—(অবাক হৈ) দেউতাইয়ো তাক কোনো দিনে
বাধা কৰা নাই দাদা ; আনকি....

বমেশ— Shut up. চাকৰ চাকৰেই । সি অন্য
হব নোৱাৰে । সময় বদলি গৈছে । আগতে যি
কৰিছিলোঁ এতিয়া আৰু কবিব নোৱাৰোঁ । মই
এতিয়া উকীল । সি চাকৰ এজন হৈ মোৰ লগত
একে শাৰীতে বহিব ই অসম্ভৱ—হব নোৱাৰে ।
দেউতাৰ বীতি-নীতি চিৰদিন থাকিব নোৱাৰে ।
হয় সি চাকৰৰ দৰে আচৰণ কৰিব লাগিব,
নহয় আজিয়েই ঘৰৰ পৰা বাহিৰ হব লাগিব ।

বিপুল—দাদা ! আপুনি কৈছে কি ? ধনেকাক ঘৰৰ পৰা
বাহিৰ কৰি দিব । দেউতাই

বমেশ—দেউতাৰ কথা থ । আজি মই যি লাজ পাইছো
দেউতাই তাক নুবুজিব । মই তাক আজিয়েই
খেদি দিম ।

বিপুল—(ভয় ধাই) দাদা !

বমেশ—চুপ ! কথা নকবি ! দদায়েবাব অপমানত তোৰ
আঘাট লগা নাই ? (ধনে সোঁমাই আহে)

ধনে—কি হ'ল বোপা !

বমেশ—Nonsense ! তোৰ কাৰণে আজি মোৰ মুখ
উলিয়াব নোৱাৰা অৱস্থা । দন্তই মোক যি
অপমান সূচক ইঙ্গিত দি গ'ল তাক মই জীৱনত
পাবিব নোৱাৰো ।

ধনে—(একো বুজিব নোৱাৰি) কি হ'ল বোপা ! মই
একো বুজা নাই ।

বমেশ—মই কোন জান ?

ধনে—মোৰ মবমব ডাঙৰ বোপা বমেশ ।

বমেশ—কিন্তু মনত বাখিবি মই এতিয়া ওকালতি কৰোঁ ।
সেই দিন এতিয়া নাই ।

ধনে—জানো বাপা ! জানো ! তুমি

বমেশ—তই আমাৰ পৰিয়ালৰ বিষয় জান ?

ধনে—এটা অকামিলা পৰিয়াল ।

বমেশ—কোনে দিছে তোক এই অধিকাৰ ?

বিপুল—দাদা তাক এইবোৰ....

বমেশ—বাহিব হৈ যা মুৰ্খ । কলেজত পঢ়ি এতিয়াও
সি পানীকেচুৱা হৈয়ে আছে । মান ইজ্জত
এতিয়াও বুজা হোৱা নাই ।

ধনে (দুখ মনে) কিন্তু মোৰ অপবাধ ? মই একো বুজা
নাই ।

বমেশ—নুবুজিবিতো ; বাপেৰে নাৰিকলৰ মূল্য কি
বুজিব ?

ধনে—এইবোৰ কৈছা কি বোপা ?

বমেশ—শুন । তই যদি এইখন ঘৰত থাকিব খোজ তেন্তে
চাকৰৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ শিকি লবি ।
অতীতৰ সামান্য এটা কথাৰে ঋণটি ধৰি
তই আমাৰ সমানে সমানে চলিব নোৱাৰ ।
যদি অসহ্য হয় ওলাই যাবি । অন্যথাই তোক
মই কুকুৰৰ দৰে বেদি দিম । মনত বাখিবি
তই চাকৰ ।

বিপুল—(ওচৰ চাপি মিনতিৰে) ধনেকাক বেদি নিদিব
দাদা । সি আমাৰ অতি আপোন । ধনেকা
আমাৰ --

বমেশ—(চৰ মাৰি) মোক উপদেশ দিব আহিছ গৰু !
মুখে মুখে তৰ্ক কৰিব শিকিছ ?

ধনে—(বিপুলক সাৱতি ধৰি) বমেশ বোপা, তুমি পাগল
হৈছা নেকি ? বিপুল বোপাক মাৰিছা কিয় ?

বমেশ—(খঙত অস্থিৰ হৈ) কি ? তোৰ ইমান সাহস !
মোক তই পাগল সজাইছ । Stupid ! তই
মোৰ সন্মুখত থিয় হৈ সমানে সমানে তৰ্ক
কৰিছ ?

ধনে—(সাহসেৰে) উচিত কথাই কৈছো । তুমি ঘৰ-
খনত হাহাঁকাৰ লগাইছা কিয় ?

বমেশ—(চৰমাৰি) বাহিব হৈ যা কুত্তা । বাহিব হ মোৰ
ঘৰৰ পৰা । তই লাই পাই বাঢ়ি গৈছা । তই
আজিয়েই মোৰ ঘৰৰ পৰা আতৰ হব লাগিব ।
এতিয়াই—এই মুহূৰ্ত্তে (বেগাই প্ৰস্থান)

ধনে—(শোক বেজাৰত অভিভূত হৈ পৰে । বিপুলে
সাৱটি ধৰে । বিপুলো দুখত অস্থিৰ হৈ উঠে ।
ক্ষণেক পাচতে ধনে প্ৰকৃতিষ্ট হবলৈ চেষ্টা
কৰে । মুখত এটি অস্বাভাৱিক বং ভাহি উঠে ।
বিপুলক এবি দি কিছু আগুৱাই যায় ।) এৰা
মই কুকুৰ । মই চাকৰ....মই মই (বমেশৰ
কথাখিনি প্ৰতিধ্বনি হয়.....'তই চাকৰ....তোক
এই ঘৰৰ পৰা বাহিব কৰি দিম এতিয়াই
এই মুহূৰ্ত্তে) এৰা এৰা....মই বাহিব হৈ যাম....
মই এই মুহূৰ্ত্তে বাহিব হৈ যাম । মই তোমা-
লোকৰ কোনো নহয় । কিন্তু কিয় ? মই আজি
পছু কিয় ? কাৰ কাৰণে ?? কাৰ কাৰণে?...
(উজাৱল হৈ উঠে)

বিপুল—ধনেকা । ধনেকা তই এনে কৰিছ কিয় ?

ধনে—নাই —নাই —মোক নুচুৰা । তোমালোক ডাঙৰ
মানুহৰ জাত । মোক নুচুৰা মোক নুচুৰা....
(হক্‌হকাই কালে)

বিপুল—ধনেকা । তই কান্দিছ ধনেকা । নেকান্দিবি
নেকান্দিবি ।

(ঠোকাঠুকি মাত)

ধনে—এৰা নেকাদো ! মই আৰু কোনো দিন নেকাদো
মই এই ঘৰৰ পৰা আঁতৰি যাম । চিৰদিনৰ

বাবে, মই আতৰি যাম। মই -চাকৰ-
...মই কুকুৰ.....মই.....পক্ষু । (মঞ্চ কঁপি
উঠে।) আকাশৰ পিনে চাই থাকে। বিপুলে
হাতত ধৰি থাকে) মই দেউতাবাক মৃত্যু মুখৰ
পৰা বচোৱা নাই.... মই বমেশৰ বাবে জীৱন
মৰণ আওকাণ কৰা নাই....মই মাৰব বাবে
চিৰদিনৰ বাবে পক্ষু হোৱা নাই .. কোন জানা ?
জানা ?

বিপুল—ধনেকা....ধনেকা....(চিঞৰি উঠে)

ধনে—ধনেশ্বৰে কাৰোবাবে পৃথিৱীত চকুপানী পেলোৱা
নাই....কাৰো বাবে। সি কোনো দিন ত্যাগ
কৰা নাই হাঃ হাঃ হাঃ

বিপুল--(আতঙ্কত) তোৰ কি হ'ল ধনেকা....।

ধনে—আঁতৰি যোৱা,...আতৰি যোৱা....মোক নুচুৰা....
মোৰ বাবে তোমাৰ সন্মান যাৰ হাঃ হাঃ হাঃ ।
তোমাৰ মা দেউতাবাক বক্ষা কৰিছিল এজন
চাকৰে, হাঃ হাঃ হাঃ বমেশক বচাইছিল এজন
চাকৰে হাঃ হাঃ হাঃ ।

বিপুল—(সাবিটি ধৰে কিন্তু বলিয়াৰ দৰে চিঞৰি বিপুলৰ
হাতৰ পৰা ওলাই যায়)

ধনে—এবি দে....এবি দে। মই তোমালোকৰ কোনো
নহয়, মই.....মই....সক মানুহ, মই চাকৰ,
হাঃ....হাঃ.... মই কুকুৰ হাঃ হাঃ হাঃ ।

মঞ্চত এটি ভয় লগা পৰিবেশৰ সৃষ্টি হয়।
ধনেৰ আট্টহাস্য বাঢ়ি যায়। ক্ৰমে একাৰ হৈ
আহে।)

---আঁৰ কাপোৰ---

পারবে জীবনী
সপোন স্বপ্নবী
পারবে সবার বচো মই.....

দ্বৈতীয়

যুব ছাত্র-শক্তির অস্থিৰতা :

যুব ছাত্র-শক্তি মহান শক্তি। এই শক্তি যেই সেই কাৰ্য্যতেই প্ৰয়োগ কৰি অপব্যয় কৰা উচিত নহয়। এনে কিছুমান কাৰ্য্য কৰা দেখা যায় যিবোলাক কৰি সফল পোৱা নাযায় বৰং বিশৃঙ্খলাবহে সৃষ্টি হোৱা দেখা যায়। সমস্যাবহুল সমাজত হয়তো ছাত্রৰ কৰ্তব্য বৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত বৰ্তমান ছাত্র-ছাত্রী সকল একত্ৰিত হৈ সৎসাহসেৰে আগবাঢ়ি আহি বিষয়বস্তুৰ গভীৰ আলোচনা কৰি সৎ পথেৰে গতি কৰাতো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। নিয়মানুবৰ্ত্তিতাব কথা পাহৰি নগৈ মুষ্টিমেয় লোকৰ নেতৃত্বত সকলো ক্ষেত্ৰতেই আগ বাঢ়ি নগৈ যুক্তি আৰু বিবেচনাৰ দ্বাৰা আগ বাঢ়ি সামূহিক কাম সামধা কৰিলে নিশ্চয় যুব ছাত্র-শক্তি অথলৈ নাযাব। চাক্ষুষ দৃষ্টিৰে দিগবলয় ঢুকি পোৱা টান—ই অতি বহল; কিন্তু জিজ্ঞাসু মনৰে বিশালতালৈ দৃষ্টি বান্ধি শৃঙ্খলাৰে আজিৰ যুবক যুবতীয়ে প্ৰগতিশীল জাতি বা দেশৰ লগত সমানে সমানে ফেৰ মাৰি আগবাঢ়িবৰ সময় হ'ল।

শিক্ষা আৰু শিক্ষিত নিবনুৱা :

আজি আমাৰ দেশত প্ৰচলিত শিক্ষাব্যৱস্থা আৰু ইয়াৰ কাৰ্য্যকাৰীতা সম্বন্ধে সমাজৰ চিন্তাশীল ব্যক্তি সকলৰ মনত সন্দেহ ঘনীভূত হোৱা দেখা গৈছে। মনুষ্যত্ব বিকাশৰ বাবে বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়লৈ যোৱা হয়। প্ৰকৃত শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ গৈ কিতাপৰ পাঠ কেইটামান মুখস্থ কৰি পৰীক্ষা পাছ কৰি এটি উপাধি লৈ অফিচে অফিচে চাকৰী বিচৰাই হ'ল আমাৰ কাম। এই শিক্ষাই শাৰীৰিক শ্ৰমমৰ্যাদাৰ দিশটোক একোতেই সহায় নকৰিলে।

স্বাধীন দেশৰ নাগৰিক হিচাপে দেশৰ শিক্ষিত নতুন পুৰুষৰ কৰ্তব্য বহুত। আজি দেশত বহুত সমস্যা। বাজনীতি সমস্যা, খাদ্য সমস্যা, নিবনুৱা সমস্যা, জনসংখ্যা বৃদ্ধি সমস্যা, ভাষা সমস্যা আদিয়ে জুমুৰি দি এক বিভ্ৰান্তিকৰ পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰিছে। সকলোৱে এই সমস্যাবোৰৰ বিষয়ে চিন্তা কৰিছে; কিন্তু কোনোটাটোৱেই সমাধানৰ পথত আগবাঢ়িব পৰা নাই। কিন্তু এনেবোৰ সমস্যাৰ সমাধান আমাক কোনে দিব? যাদু-মন্ত্ৰেৰে সমস্যা সমাধান কৰিব পৰা নেযায়। সেয়ে ইয়াৰ বাবে নতুন পুৰুষ সজাগ হব লাগিব। শিক্ষা লাভ কৰি পোনে পোনেই চাকৰিৰ বাবে ঘূৰিলে নিবনুৱা সমস্যাৰ সম্পূৰ্ণ সমাধান হোৱাটো এই আৰ্থিক দৈন্যৰে ভৰা দেশখনত সম্ভৱ নহয়। আমি ভাবো, শিক্ষিত লোকৰ কিছু সংখ্যকেও পিতৃ পুৰুষসকলে জীৱিকা নিৰ্বাহৰ বাবে কৰি অহা ব্যৱস্থাবিলাক উন্নত পদ্ধতিৰে কৰি নিজৰ জীৱিকা উপাৰ্জন কৰিব লাগিব। উন্নত প্ৰণালীত সিঁবোৰ কৰিবলৈ ললে আন দুই চাৰিকো সিঁবোৰত নিয়োগ কৰিব পৰা যায়। এনে উৎসাহী শিক্ষিত লোকসকলক চৰকাৰে সহায় কৰাটো একান্ত

কৰ্ত্তব্য। শিক্ষাৰ ব'দকাচলিত বহি সমস্যা সমস্যা বুলি বাউচি জুৰিলেই নিবনুৱা সমস্যাৰ সমাধান হ'ব নোৱাৰে। বজুতা বা কাগজে পত্ৰে কলেই নহ'ব, হাতে-কামে ধৰিব পাবিলে শ্ৰমবিমুক্ত বুলি শিক্ষিত নতুন পুৰুষৰ ওপৰত যি অভিযোগ তৰা হয় তাক খণ্ডন কৰিব পৰা হ'ব। শ্ৰমৰ মৰ্য্যদা বুজিবৰ হ'ল।

জাতীয় চৰিত্ৰ :

এখন সমাজ বা এটা জাতি হিচাবে যি দিবলৈ হলে কিছুমান জাতীয় বৈশিষ্ট্যক জীয়াই বৰাটো প্ৰয়োজন। আমাৰ প্ৰত্যেক জাতিৰে নিজা নিজা বৈশিষ্ট্যমূলক বিভিন্ন কলা-কৃষ্টিৰ সংস্কৃতি আছে। আজি বহুত ক্ষেত্ৰত জাতীয় চৰিত্ৰৰ ওপৰত পশ্চিমীয়া প্ৰভাৱ পৰা দেখা যায়। যি কোনো দেশ বা যি কোনো জাতিৰে নিজক পাহৰাটো উচিত নহ'ব। উদাহৰণস্বৰূপে আজি যদি বিহতলীত কোনো অসমীয়াই চুঙা পেণ্ট পিন্ধি বিহনাচে, মিনিষ্টাৰ্ট শাৰী পিন্ধি বিহতলীৰ নাচনী হয়, ই কোনো দিনে শোভা নাপায়। সেইদৰে খন্দৰ গামোছা পিন্ধি যদি বনডেন্স দিব যায় তেতিয়াহলে নাচৰ ৰূপ নোহোৱা হ'ব। যি দেশৰ যি দস্তৰ। আনৰ অনুসৰণ কৰাটো ভাল কিন্তু সেই বুলি নিজৰটো বাদ দিয়া উচিত নহয় আনৰ ভানধিনিহে গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। আজি সেই কথা চিন্তা কৰিবৰ হ'ল।

সাহিত্য :

সাহিত্য হ'ল সমাজ বা এটা জাতিৰ প্ৰতিচ্ছবি। প্ৰকৃত সাহিত্যত সমাজৰ প্ৰকৃত ৰূপ দেখিবলৈ পোৱা যায়। কিন্তু সাহিত্যৰ মান নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে উপযুক্ত সমালোচনাই। অধ্যাপক হেমন্ত শৰ্ম্মাই কৈছে “সমালোচনা হ'ল বণুৱা ঘোৰাৰ লেকাম। গতিকে সুস্থ সমালোচনা নহলে প্ৰসিদ্ধ সাহিত্যৰ সৃষ্টি নিশ্চয় হ'ব নোৱাৰে।”

কেৱল মানুহৰ জীৱনৰ কথা লিখি বা সমাজৰ হেজাৰ বিজাৰ দোষ ক্ৰটিৰ কথা লিখি সাহিত্য ৰচনা কৰিলেই পূৰ্ণাঙ্গ সাহিত্য হ'ব বুলি আমি বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰো। সেয়ে দেশৰ অ'ত ত'ত পৰি থকা চিহ্ন স্মৃতি ধনুৱা সংস্কৃতি আদিৰ কথা বুটলি আনি সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰ চহকী কৰাৰ আজি সময় হ'ল।

আজি কুৰি শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ কবিতা, গল্প আদিয়ে ১৯ শ শতিকাৰ গল্প কবিতাৰ যি ধাৰা আছিল তাক সলনি কৰি এটি নতুন গতি পথেৰে আগ বাঢ়িছে। ই সঁচাকৈয়ে অসমীয়া সাহিত্যৰ এটি শুভ লক্ষণ।

মূল্য বৃদ্ধিৰ সমস্যা :

আজি দিনক দিনে বিভিন্ন বাৰতীয় বস্তুৰ মূল্য বৃদ্ধি হৈছে। এইদৰে বস্তুৰ মূল্য বৃদ্ধি কিয় হবলৈ পালে? জন সংখ্যা বাঢ়িছে? উৎপন্ন কমিছে? নিজ দেশত বস্তু নাই?

এই মূল্য বৃদ্ধিৰ সমস্যাটো অকল চৰকাৰে সমাধান কৰিব পাবিব বুলি কোৱাতো উচিত নহ'ব। ইয়াৰ বাবে লাগিব বিভিন্ন ধৰণৰ শিল্পজাত উদ্যোগ। কৃষি সাহায্যৰ মূল্য সমন্বয়মূলক ভাবে নিৰ্ণয় কৰি আৰু কৃষিজীৱি লোকক কৃষিজাত শস্য উৎপন্ন কৰিবলৈ অধিক সা সুবিধাও দিব লাগিব। তেনে সুবিধা দিলেও নিবন্ধৰ কেতিয়াও সকলে সেই সুযোগ গ্ৰহণ কৰিবলৈ অসমৰ্থ। সেয়ে শস্যভূমি প্ৰস্তুতি কৰি নতুন পুৰুষে এই ক্ষেত্ৰত কাৰ্য্যকৰী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

বাংলা দেশৰ ভগনীয়া সমস্যা :

বৰ্ত্তমান বাংলা দেশৰ গৃহকলনৰ জুইৰ ফিৰিঙটি গোটেই বিশ্বতেই চিটিকি পৰাৰ উপক্ৰম হৈছে। এইখিনিতেই মনলৈ আহে ইজৰাইলৰ যুদ্ধ আৰু ভিয়েটনামৰ যুদ্ধৰ কথা। আজি ভাব হয় এই যুদ্ধ সমূহে হয়তো ঐ মহা-সমৰৰ প্ৰস্তাৱনা মাত্ৰ।

ভাবতে বাংলা দেশৰ লাখ লাখ ভগনীয়াক ঠাই দিছে, ধাবলৈ দি সহায় কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে নিজৰ সহস্ৰ সমস্যাক কাটি কৰি থৈ। ই ভাবতৰ বাবে জটিলতাব কথা। তথাপি আশ্ৰয় দি মানবীয়তাৰ যি ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে, ইয়াৰ সাৰ্থকতাৰ কেতিয়া কোনে কিমান মূল্য দিব?

আনি আজি তৃতীয় মহাসমব নিবিচাৰো, বিশ্ব ধ্বংস নিবিচাৰো। আমাক লাগে পৰম্পৰে পৰম্পৰ মাজত বুজাবুজিৰ ভাৱ আৰু শান্তি প্ৰগতিৰ পথ।

কলেজৰ উন্নতিকৰণ :

১৯৬৪ চনত ৰাইজৰ অশেষ চেষ্টা, দান, পৰিশ্ৰমৰ ফলত জনজাতিপূৰ্ণ অঞ্চল বকোত জৱাহৰলাল নেহৰু কলেজ স্থাপন হয়। ১৯৬৯ চনৰ এক চেষ্টাৰ পৰা অসম চৰকাৰৰ ঘাটি মঞ্জুৰী পাইছে যদিও বৰ্ত্তমানে কলেজ খনৰ সৰ্ব্বাঙ্গীন উন্নতিকৰণৰ বাবে যত্নপৰ হ'ব লগা হৈছে।

বৰ্ত্তমান কলেজখনত কেইটিমান সীমাবদ্ধ বিষয়ৰ বাহিৰে অইনবিষয় নাই। বিভিন্ন বিধৰ বিষয় অধ্যয়ন কৰিব পৰাকৈ অতি সোনকালে কৰ্ত্তৃপক্ষই কেইটিমান বিষয় খোলাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে--বিশেষকৈ এডুকেচন(Education), লজিক (Logic) আদি। আনহাতে এনে পিচ পৰা অঞ্চলৰ ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ শিক্ষাৰ প্ৰসাৰতাৰ (বিজ্ঞান যুগত) বাবে বিজ্ঞান শাখা খোলাবো অধিক প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। আৰু লগতে বিভিন্ন বিষয়ত অনাৰ্চ ক্লাচ খোলাবো ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

ক্লাচ নথকা সময়খিনি নাইবা জিৰণি সময়খিনি কটাবৰ বাবে উপযুক্ত পঢ়া কোঠা (Reading Room) বা জিৰণি কোঠাৰ (Common Room) অভাৱ প্ৰত্যেক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অনুভৱ কৰে। শেষত ছাত্ৰ সকলে কলেজৰ বাৱন্দা পাৰ্টক' আদিত বহিবলৈ বা ঘূৰি ফুৰিবলৈ বাধ্য হয়। ছোৱালীৰ কাৰণে জিৰণি কোঠা আছে যদিও সি সৰু আৰু কোঠাত আৱশ্যকীয় সা সজুলিৰ অভাৱ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে দাবী জনায় যে কৰ্ত্তৃপক্ষই যাতে অতি সোনকালে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উপযুক্ত জিৰণি কোঠা খোলাৰ ব্যৱস্থা কৰে। কলেজ এখনৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী নিবাসৰ নিতান্তই প্ৰয়োজন। আমাৰ ছাত্ৰাবাস আছে; ই এতিয়াও পূৰ্ণতা লাভ কৰিব পৰা নাই। আনহাতে ছাত্ৰী নিবাস এটিও হৈ উঠা নাই। কৰ্ত্তৃপক্ষই ভাড়াতীয়া ঘৰতহে ছাত্ৰী নিবাস কৰি দিছে। অতি সোনকালে পূৰ্ণ ছাত্ৰা বাস আৰু ছাত্ৰীবাস নিৰ্মাণ কৰিব বুলি কৰ্ত্তৃপক্ষৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰা হ'ল। আৰু লগতে ছাত্ৰবাসৰ কাষত অধ্যাপকৰ আবাস এটা গঢ়ি তুলি ছাত্ৰ আৰু শিক্ষকৰ সম্পৰ্কটো গঢ় কৰি তোলাত কৰ্ত্তৃপক্ষই সঁহাৰি দিব বুলি আশা কৰিছো।

শৰীৰৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ বাবে কলেজত দুই এটা খেলাৰ সজুলিৰ বাহিৰে অধিক নাই। বিভিন্ন খেলৰ সজুলি আনি আৰু কলেজৰ খেল পথাৰখন কৰ্ত্তৃপক্ষই খেলা খেলিবৰ বাবে উন্নত কৰি দিব বুলি আশা ৰাখিলোঁ।

সঙ্গীতপ্ৰেমী সকলৰ বাবে দুই এপদ গানগোৱা সা-সৰঞ্জাম আছে যদিও নাট্যমোদী বা কনামোদী ছাত্ৰ ছাত্ৰীয়ে এখন ৰঙ্গমঞ্চৰ কথা বাককৈয়ে অনুভৱ কৰিছে। সেয়েহে এই বিষয়ত কৰ্ত্তৃপক্ষৰ দৃষ্টি গোচৰ নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰিলো।

কলেজ পুথি ভঁৰালত বহুতো কিতাপ থাকিলেও বহুত বিষয়ৰ ৰেফাৰেন্স (Reference) কিতাপৰ অভাৱ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা শিক্ষা দান ক্ষেত্ৰত অধ্যাপকসকলে অনুভৱ কৰি আহিছে। আনকি লাইব্ৰেৰী কোঠাত ভালদৰে বহি মেলি পঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰা হোৱা নাই। কৰ্ত্তৃপক্ষই এইবোৰ অভাৱ দূৰ কৰিবৰ যত্ন কৰাৰ লগতে বিভিন্ন ধৰণৰ বাতৰি কাকত, আলোচনী আদি যথাস্থানত যোগান ধৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিব বুলি আশা কৰিলো।

বজাৰৰ পৰা বহু নিলগত (ওচৰত কোনো ভাল দোকান পোহাৰ নাই) আৰু পুৰা ১০ বজাৰ পৰা আবেলি ৩-১৫ মিনিট লৈকে ক্লাচ কৰাৰ পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপকসকলে অনুভৱ কৰে এখন কেণ্টিনৰ। আশা কৰিছো কৰ্ত্তৃপক্ষই কেণ্টিন খোলাৰ ব্যৱস্থা কৰিব।

বৰ্ত্তমান আমাৰ কলেজখনে ঘাটি মঞ্জুৰী পাইছে। ইয়াত ১৯৭১ চনৰ পৰা প্ৰাগ বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণীৰ চুড়ান্ত পৰীক্ষা লোৱাৰ অনুমোদন গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে দিছে। এইখিনিতে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৰ্ত্তৃপক্ষক আমাৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। আনহাতে এই কলেজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে বি, এ মহলাৰ ১ম খণ্ড আৰু ২য় খণ্ডৰ

চূড়ান্ত পৰীক্ষাবোৰ আন কলেজত গৈ দিব লাগে। এই বছৰৰ পৰা যাতে আমাৰ কলেজতে ১ম খণ্ড আৰু ২য় খণ্ডৰ (বি,এ মহলাৰ) শেষ পৰীক্ষা লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰে তাৰ বাবে বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষৰ তীব্ৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলে।

নৱনিৰ্মিত কলেজখনৰ আভ্যন্তৰীণ অভাৱ-অভিযোগবোৰত কৰ্তৃপক্ষই চোকা দৃষ্টি ৰাখি আৰু লগতে প্ৰত্যেক ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অধ্যাপকসকলেও সহায় সহযোগ আগবঢ়াই কলেজখন প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়ি যোৱাত বিশেষ অৰিহণা ৰোগাৰ বুলি আশা ৰাখিলে। আৰু লগতে জৱাহৰলাল নেহৰু কলেজখনক অসম চৰকাৰ শিক্ষা বিভাগে যথেষ্ট পৰিমাণৰ অৰ্থ সঞ্চুবী দি অনুমত অঞ্চলৰ কলেজখনৰ ছাত্ৰাৱাস আৰু ছাত্ৰীবাগৰ লগতে কলেজ ভৱনৰ নিৰ্মাণৰ কাম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ সুবিধা দিয়াৰ নগে নগে কলেজখন দোপত দোপে উন্নতিৰ পথত আগবাঢ়ি যোৱাৰ পথ সুগম কৰিব।

কৃতজ্ঞতা :

‘দন্যবাদ’ বুলি কৈ কবাবাক কিবা কাম কৰি দিয়াৰ বাবে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰাতো উজু কথা। প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যা; ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ আলোৱাত যিসকলে একাণপতীয়াতকৈ লাগি সহায়-সহানুভূতি আৰু সং উপদেশ আগবঢ়ালে সেই সকলৰ নাম নোলোৱাকৈ থাকিব নোৱাৰিলো আৰু নোৱাৰিম। অধ্যক্ষ যতীন চন্দ্ৰ নাগ দেৱৰ বহু-মূলীয়া উপদেশ, অধ্যাপক বসন্ত কুমাৰ দত্ত, অধ্যাপক শৰৎ চন্দ্ৰ তালুকদাৰ আৰু অধ্যাপক মদন চন্দ্ৰ কাকতি চাবৰ বিভিন্ন দিশত অশেষ সহায় আৰু হিতোপদেশৰ কথা এই সম্পাদকৰ মনত চিৰদিন বহে। এইখিনিতে অধ্যাপক কামিনী মোহন শৰ্মা আৰু অধ্যাপক ধৰ্মকান্ত বৰুৱা দেৱৰ শলাগ লওঁ।

আলোচনীখন প্ৰকাশ পোৱাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা বন্ধু বান্ধৱী—পীতাম্বৰ, নৃপেন, মহেশ, নৱেশ্বৰ, বিপিন, নিৰঞ্জন, পৰমেশ্বৰী, মনচুৰ, বিজয়া, নীলিমা, অনু আৰু অশুনাৰ শলাগ লৈছোঁ। অফিচকৰ্মী কনক চন্দ্ৰ দাস আৰু বাধাচৰণ মেধিৰ লগতে উমেশ আৰু সোণালৈ মোৰ হিয়া ভৰা মৰম ৰাখিলোঁ।

আৰু শলাগ লৈছো বেটুপাতৰ শিল্পী অজিত কুমাৰ বাতাক।

আৰু শেষত যিসকল লিখক-লিখিকাই তেওঁলোকৰ মূল্যবান লিখনী পঠাই এই সম্পাদকক এনে দায়িত্বৰ পৰা মুক্ত কৰিলে, যিসকল মহান ব্যক্তিয়ে আমালৈ আশীষ বানী পঠালে, যিসকল অধ্যাপক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পাবোক্ষ আৰু প্ৰত্যক্ষ ভাবে উৎসাহ যোগালে আৰু লক্ষ্মীপ্ৰিণ্টিং প্ৰেছৰ যিসকল লোকে অশেষ শ্ৰম আৰু কষ্ট স্বীকাৰ কৰি ছপা কলত ছপা কৰি উলিয়ালে তেওঁলোকলৈ এই চ’বাব লিখকৰ অশেষ দন্যবাদ আৰু শলাগৰ শব্দই আগবঢ়ালে।

আমাৰ কথা :

বতৰ উকলিল। ফলৰ সোৱাদ নাইকিয়া হ’ল। বতৰৰ ফল বতৰত দিব নোৱাৰাৰ বাবে দুখীত। এই ভাবে এইখিনি সোধৰ পৰা খুব কম সংখ্যক কলেজ আলোচনীৰ সম্পাদকেহে বেহাই পায়।

আলোচনীখনৰ সম্পাদকৰ পদত নিযুক্ত কৰাৰ নগে নগে মনটো চিৰি কৰি উঠিছিল আৰু বুকু কলধৰ কলধৰ কৰিছিল। বৰ দায়িত্বৰ কাম। তাতে আলোচনীখন প্ৰথম বছৰৰ প্ৰথম সংখ্যা। মনলৈ আহিছিল বহুদিন আগতে আলোচনী এখনৰ সম্পাদকে লিখা কথা “এই এখন স্থলৰ ভাবে সম্পাদনা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ বাধ্যতাসমূহৰ সন্মুখীন হোৱা অসুবিধাসমূহ হ’ল .. লিখকসকলে একেৰাৰে মুখামুখি সময়ত প্ৰৱন্ধবোৰ দিবলৈ বিচাৰে আৰু পৰিণামত সম্পাদকৰ কাৰ্য্য সম্ভৱ হৈ নুঠে।” আমাৰ ক্ষেত্ৰটো ইয়াৰ অন্তৰ্গত। ব্যতিক্ৰম নহল। দুই তিনিবাৰ লিখনি বিচাৰি জাননী দিয়াৰ সত্বেও লিখনী নেপাই বহুতৰ পৰা ব্যক্তিগত ভাবে প্ৰতিশ্ৰুতি দিও লিখনি-খুজি আনিছিলো। আলোচনী খনৰ কলেবৰ বৃদ্ধি কৰিব নোৱাৰাৰ ফলত বহুতো বৈ গ’ল। তেওঁলোক যেন নিৰাশ নহৱ। এই খিনিতে এটা কথা কও আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে লিখিবলৈ অভ্যাস নকৰে। লিখনী অটপত হব পাৰে, কিন্তু

সদায় ঘহি থাকিলে শিলো ক্ষয় যায়। ফলত চৰ্চাৰ অভাৱত উপযুক্ত কবিতা গল্প প্ৰবন্ধ পাতি আদি পাবলৈ সম্ভৱ হোৱা নাছিল। বহুত পাইও এনে লিখনি ছপাব নোৱাৰিলো। এতিয়া “দূৰ সিহে বৰ সাহিত্যিক ডাল ওলাইছে” বুলি একো নকলেহে বন্ধা। সি যি কি নহওক আজিৰ যুৱ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ভবিষ্যতে সাহিত্যৰ বেদিত চাকি এগটি জ্ঞানবলৈ সাহস কৰি ওলাই নাহে কিয় ?

প্ৰথম সংখ্যা ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ বাবে প্ৰাক্তন ছাত্ৰৰ পৰা লিখনি বিচাৰি চিঠি পত্ৰ লিখিছিলোঁ। শ্ৰীঅনিল কুমাৰ নাথৰ বাহিৰে কাবো পৰা সঁহাৰি নোপালো। আৰু ভাবিছিলো বহুতো নতুন শিতান কবিতা বুলি যেনে প্ৰশ্নোত্তৰ, সম্পাদকলৈ চিঠি পত্ৰ, কোনো মহৎ লোকৰ লগত সাক্ষাৎকাৰ ইত্যাদি। বহুতো অসুবিধা হেতু সকলো-বোৰ হৈ নুঠিল। ইয়াৰ উত্তৰোত্তৰ সকলে এইবোৰ শিতান কৰি আলোচনীখনৰ সৌষ্ঠৱ বঢ়াব বুলি আশা ব’ল।

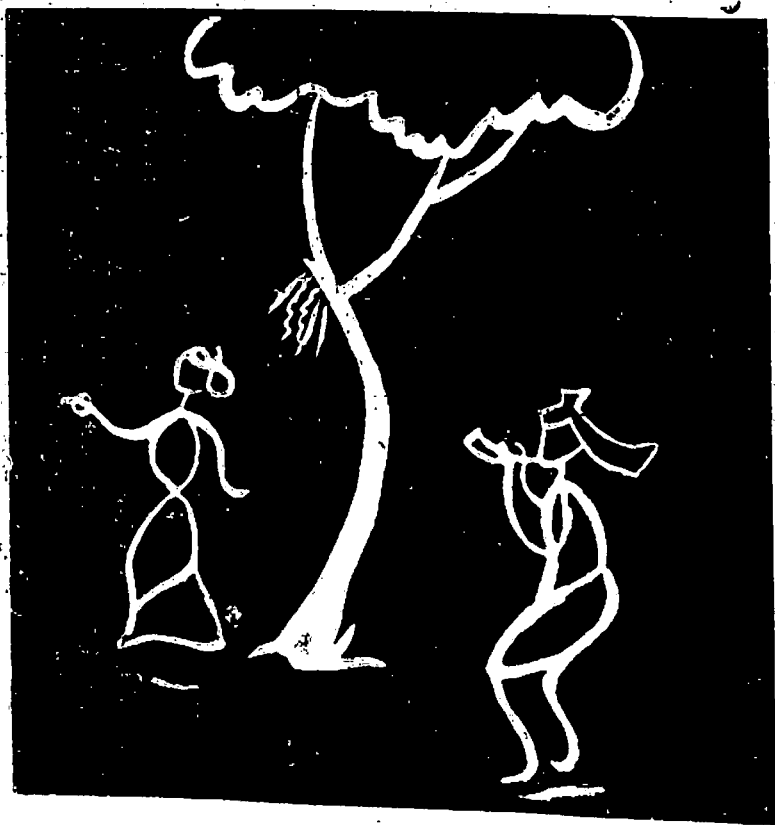
ডুলৰ পৰা হাত সাৰিব নোৱাৰি। প্ৰথম সংখ্যা ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ সম্পাদনা কৰাত যদি কিবা ডুল হৈ গল তাত মোৰ দোষ নাই। দোষ মোৰ অনভিজ্ঞতা আৰু অজ্ঞানতাৰ। কোনোবাই যদি ঠাইয়ে ঠাইয়ে ‘বেয়া হৈছে’ বুলি বিদ্ৰূপ কৰি কয় তেতিয়া একো কৈফিয়ৎ দিব নোৱাৰো। কাৰণ মোৰ ফালৰ পৰা চেষ্টাৰ মই কিঞ্চিতো কৰি কৰা নাছিলো। বন্ধু বান্ধৱী আৰু পঢ়ুৱৈ বাইজে ক্ষমা কৰিব এয়ে আশা। আৰু যদি পূৰ্বৰ প্ৰতিশ্ৰুতি বন্ধা কৰিব পৰা নাই ক্ষমা কৰিব চাগেও। প্ৰথম সংখ্যা জৱাহৰ জ্যোতিত কিবা নতুনত্ব দিব পাবিলোনে নাই তাৰ বিচাৰ আপোনা লোকে কৰিব।

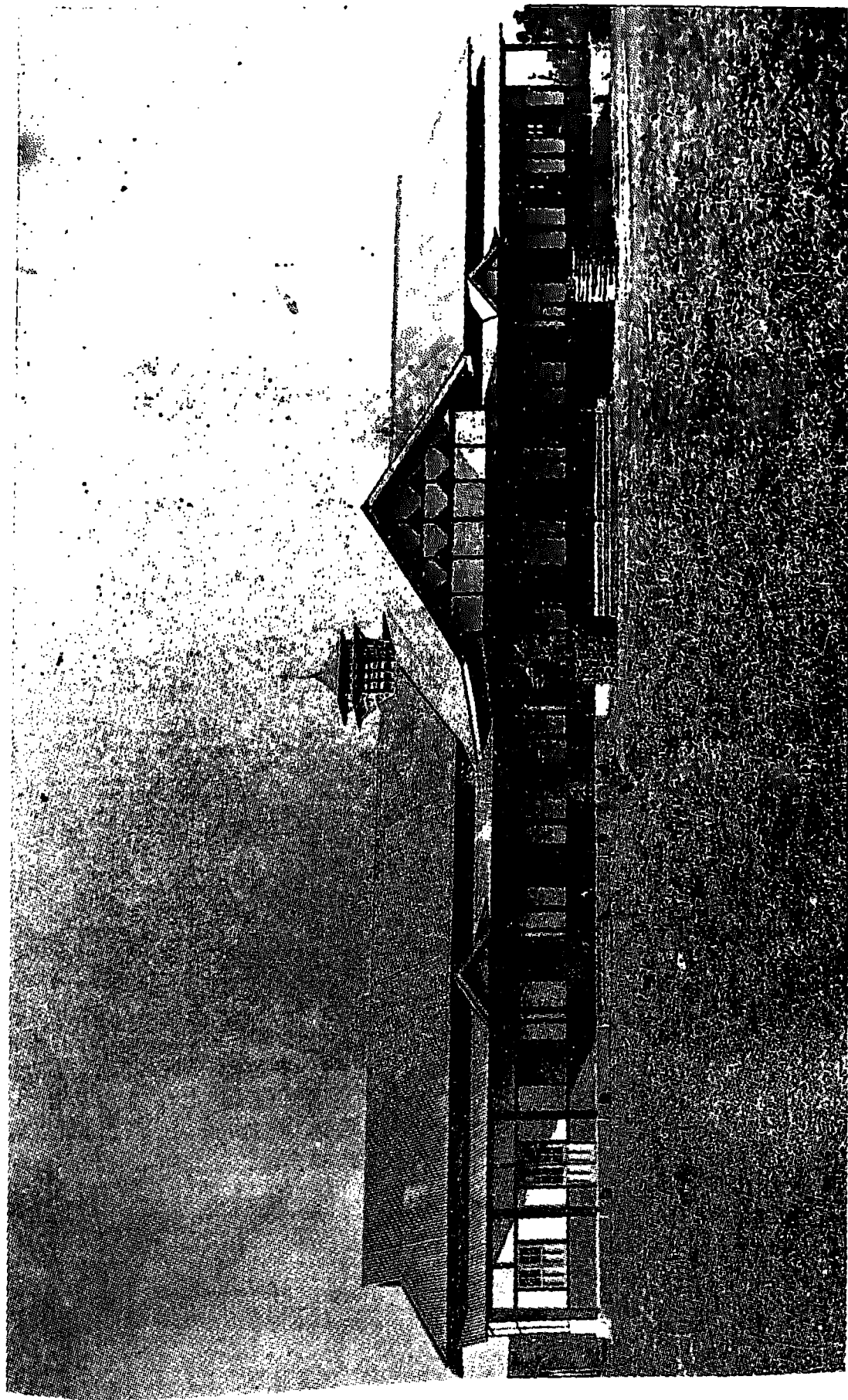
যি সকল বন্ধু বান্ধৱীয়ে ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ৰ সম্পাদনা কৰিবৰ সুবিধা দি দুই আঘাৰ মুকলি কৈ কথা কবলৈ সন্মোগ দিলে সেই বন্ধু বান্ধৱীসকলক মই পাহৰিব নোৱাৰো। আৰু শেষত সকলোকে প্ৰণিপাত কৰি ভয়ে ভয়ে বঙে বঙে চ’ৰাৰ সামৰণি মাৰি ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ক আপোনালোকৰ হাতত তুলি দিলো।

চিৰ চেনেহী ভাষা জননীৰ বেদি পোহৰ কৰক এই ‘জৱাহৰ জ্যোতি’য়ে। জৱাহৰলাল নেহৰু কলেজ গৌৰৱেৰে উপচি পৰক। ‘জৱাহৰ জ্যোতি’ দীৰ্ঘায়ু হ’ক। কামনা মোৰ সদায় আছে আৰু থাকিব।

জৱাহৰলাল নেহৰু কলেজ
ছাত্ৰাবাস, বৰকো
১৮।১০।৭১ ইং

প্ৰীতিৰে—
শ্ৰীজ্ঞান শঙ্কৰ খাখলাৰী
সম্পাদক
জৱাহৰ জ্যোতি।

Our College Building (now Hostel)

ENGLISH SECTION

Contents

Jawaharlal Nehru College. Its Brief History :	1	Shri Jatindra Chandra Nath.
Education and Employment :	4	Prof. Sarat Chandra Talukdar.
The Dogs :	6	Prof. Kamini Mohan Sarma.
Secretarial Report :	9	
List of the Members of the Teaching Staff	14	

Jawaharlal Nehru College : Its Brief History

Shri Jatindra Chandra Nath, M.A.

Principal,

Jawaharlal Nehru College,

Boko

Boko is situated almost midway between Gauhati and Goalpara and may be said to be a meeting place of our districts, viz. Kamrup, Goalpara, Garo Hills and K. & J Hills. The entire area on the south bank of the Brahmaputra from Chhaygaon to Dudhnai is inhabited by tribal and other backward people. Though rich in forest resources, this region is educationally and economically most backward. To remove imbalances and also to bring the light of higher education to the doors of the poor and backward section of our society, the people of this area under the inspiring leadership of Shri Probin Kumar Choudhury, then M.L.A. and now Minister for Transport, Assam established this college at Boko in 1964 and named it after our beloved leader Jawaharlal Nehru to commemorate his hallowed memory as well as to inspire the coming generations with the ideals of National Unity and solidarity, international peace and understanding, freedom and liberty, democracy, socialism, secularism, scientific outlook--ideals dear to the great leader.

The college started functioning from August 3, 1964 in the premises of the local High School as a night College with the Pre-University class in Arts. Later 100 Bighas of Govt. land on the northern side of N.H. 37 was acquired and an Assam type building was constructed at a cost of 55,000.00 (fifty five thousand rupees) approximately. The classes were shifted to the new building from August 13, 1967.

Affiliation and courses of studies :

The college was first affiliated to G.U. in 1964 upto P.U. standard in Arts. Subsequently this affiliation was renewed with permission to open the degree classes till 1967 when the first Degree affiliation in Arts was granted. Since 1967 the college has been receiving renewal of temporary Degree affiliation every year. The college provides instruction in English, Alternative English, Assamese M.I.L. Alternative Assamese, Assamese Second Language, Economics, Political Science, and History in both P.U. and T.D.C. courses.

Accommodation :

The college was housed till 3rd of August '71 in an Assam type building measuring 140' x 27'. As this building was not sufficient to accommodate the classes, the Office and the library, temporary thatched houses were constructed for holding some of the classes. The college authorities, however, prepared a comprehensive plan and estimate of an R.C.C. building at a cost of Rs. 4,00,000/- (Rupees four lacs) and undertook construction of a portion of this building at a cost of Rs. 81,000/-. This portion of the building with a floor area 4,788 sqft. was completed in July '71 and the classes were shifted to it from the old building on 4.8.71 when the new building was ceremonially opened by Shri Probin Kumar Choudhuri, Transport Minister, Assam. The old building is now vacated for the use as Boy's Hostel.

Enrolment :

The college started functioning with 60 students on roll in the P.U. Class. The rise in enrolment over the years is shown below.

Session	Male	Female	Total
1964-65	59	1	60
1965-66	88	3	91
1966-67	118	4	122
1967-68	126	2	128
1968-69	73	3	76
1969-70	121	11	132
1970-71	126	13	139
1971-72	175	26	201

College Library :

The college library has 2259 volumes of books and subscribes 12 journals both English and Assamese. Separate common rooms to boys and girls have been provided.

Students and Youth welfare activities :

The students have been provided with limited facilities in indoor and outdoor games. There is a students' Union to provide the students a platform to develop their talents in various fields of sports, games and other cultural activities. A students' welfare advisory Board is formed with Prof. S. C. Talukdar, Prof. D. Das and Prof. M. Kakoty to help and advise the Principal in matters relating to the welfare of the students in general and of the tribal students in particular. This Board since its formation in 1970 has been functioning well and working for the upliftment of the backward students. College & University Examination results.

The college holds three examinations in each session for internal assessment of the proficiency of the students and the students are promoted to higher class or sent up for the University examinations, as the case may be, on the combined results of the periodical examinations and Test and Annual Examinations. The University Examination results have been very satisfactory since inception of the college. The following is the detailed results of pass since 1965.

Year		Appeared	Passed.
1965	P.U.	34	15
1966	P.U.	34	12
1967	P.U.	56	6
1968	P.U.	49	8
	B.A.	8	5 (One secured distinction)
1969	P.U.	32	21
	B.A.	6	5
1970	P.U.	69	31
	B.A.	12	7
1971	P.U.	88	41
	B.A.	14	5

Extra Curricular activities :

Compulsory N.C.C. training was introduced since 1967. But this year in accordance with the Govt. of India's decision to abolish compulsory N.C.C. training, it is now discontinued. However, we propose to introduce compulsory social service among the students.

Government grants :

Upto 1970-71 the college has received from the State Govt.—Non-recurring building grant of ; Rs. 1,19,000/- of which Rs. 68,000/- is for construction of college building and Rs. 51,000/- for construction of Hostels. The college has also received Rs. 10,000/- as non-recurring grant for purchase of text books and Rs. 5,000/- for construction of Girls' Common Room.

The college has upto now received no grant worth its name from the U.G.C. Only a test book grant of Rs. 4,500/- was received from the U.G.C. in 1970. The college received an ad-hoc-recurring grant of Rs. 1,000/- since July 1, 1966 from the Govt. of Assam. The College has been brought under the Deficit grant in aid from September 1, 1969.

Governing Body :

The college was managed by an ad-hoc-Governing Body of thirty members till Nov. 13, 1967. Since Nov. 13, 1967 it has been under the management of a Governing Body constituted in accordance with the Assam Aided Colleges Management Rules, 1955. The following are the present members of the College G.B.

1. Shri Probin Kumar Choudhuri,
Transport Minister, Assam.
President.
2. Sri Achyut Kanta Adhikary, B.A.
Secretary.

3. Shri Jatindra Chandra Nath, M.A.
Principal & Jt. Secy.
4. Shri Janardan Sarma Govt. Nominees.
5. Shri Katiram Rabha
6. Shri Krishna Kanta Sarma, B.A.
Headmaster, Nagarbera High
School. Educationist.
7. Shri Purna Chandra
Adhikary, B.A., B.T. Univ. Nominees.
8. Shri Priya Charan Kalita,
B.A., B.T.
9. Prof. S. C. Talukdar,
M.A. Representatives of
the Teaching
Staff.
10. Prof. M. C. Kakoty,
M.A. Co-opted.
members.
11. Dr. S. R. Marak
12. Smt. Prafulla Bala Das

Conclusion :

It has been the endeavour of the authorities of the college to make it an idea college worth its name. The main hurdle in its rapid expansion is the paucity of funds. It is mainly due to the inability of the local people to contribute liberally on account of their adjacent poverty and partly to the comparatively low enrolment of students. There is a strong demand from the students and their guardians for introduction of new subjects and Honours in degree classes and also for opening of Science subjects in the college. The college authorities have given due consideration to these just demands and are exploring ways and means for their fulfilment.

One of the happy features of the college is a high sense of discipline and cordial relation maintained by the staff and the students. Because of the close co-operation of the teachers and the taught, and, also of the staff and other employees and the authorities, the college can legitimately be proud of its records of clean administration.

EDUCATION AND EMPLOYMENT

Prof. Sarat Chandra Talukdar, M.A.

**Head of the Department
of Economics.**

Education precisely means some sorts of training which makes a man fit to live as a good citizen. The term is however used rather loosely just to mean a means for the removal of human ignorance. It is more apparently a vehicle which carries a man from the midst of darkness (ignorance) to the world of light (wisdom). Taking this view in point, we very often intermingle education with that of wisdom. Education, however, true to its meaning may be understood as a specialisation. The present trend of college and University education is meant to impart such type of education which makes the recipients neither specialised nor helps them in acquiring real wisdom. The concept of education in ancient time sharply differs to that of the present in this context. It was dedicated mainly to the thirst of knowledge and wisdom. The present school and college education system does not help the students to develop their mental faculties. It is more or less a mechanised system of education.

The purpose of education is to provide suitable and adequate opportunities for the fullest development of child's potentialities. The development of potentialities enables a child to meet satisfactorily the varied situations of the environments which has a direct relevance to the problems of life. Education is regarded as a social process. It has a relevance to the current political scene, social history of the nation and the national ideals. The social behaviour and characteristic of people are more important factors in determining the types of education in a country.

Contrary to this idea, the concepts and types of education in our country are imported from the European countries. It is extremely difficult to say what is good educational procedures without reference to a particular society.

Education and employment are very often interlocked in the present days as flower and fragrance. Education has been treated as a

passport for the white collar jobs and the utility of education has been limited only to that extent. The term education has lost its true meaning and glamour the moment the recipient has earned it just to procure a job. On the other hand, the moment the recipient by any reason fails to secure a job, education loses its meaning in true sense of the term. It is of course an underlying fact that education helps in developing the physical and mental faculties of an individual.

The unemployment problem of India has reached its high dimension even after the completion of three consecutive five year plans under the National Govt. The explosive growth of unemployment rampant throughout the country in general and among the educated in particular has eroded the economy of the developing country. Unemployment in an underdeveloped country can conveniently be eliminated through the proper policy of education and employment. Education and employment are the two sides of the same blade. The policy of one cannot be formulated without the reference of the other. It is, therefore, observed that the education policy of the country is not prepared on the basis of the employment opportunities. The unhealthy growth of schools and colleges has again been deteriorating the employment position of the country. The educational system has little relevance to the nature of the employment opportunities created in the plan periods.

The enormous growth of population of India has over-crowded the agricultural sector with the result that the marginal productivity of labour has been steadily declining. To divert the incessant flow of labour to this industry,

industrial development of the country invokes attention of the Govt. with the development of the industries apart from utilising the waste resources of the country, employment avenues to absorb surplus labour of agricultural sector will be created. The education system of the country simultaneously will have to be reoriented to suit the need for the industrial development. The system should be based on the employment orientation. The present college and University education (general) do not help much in the productive scheme, and this has thrown hundreds of youths out of employment. The revival of cottage industries and necessary education to that extent may ease the present situation to some extent.

Officially the Govt. has given emphasis upon the multipurpose education with a view to train the faculties of the taughts in which they are best suited. But that scheme has inadequately proved ineffective in the impractical plan of the Govt. There is no want of the plans, schemes, systems, policies and the like of education. But what is lacking is a proper blending and harmony between the ideology and action, proposals in the papers and works in the fields, theory and practice. Until and unless an environment is created for the taughts to practise the theory they learn they would ever remain dependent for their livelihood. If they are not taught to use their hands to take their breads themselves and it is stopped to produce some clerks by a process of hot-spots bourgeois system of education, education always will produce some job-hankering educated to over-load the back-breaking burden of unemployment problem of the nation and education of the younger generation will always be hectic.

THE DOGS

Prof. Kamini Mohan Sarma, M.A.
Head of the Department
of English.

In an autumn sunday evening I was accidentally invited by Violet, a nun of the main Cathedral at Tura. Violet was so a gentle, sober nun ; nay, she was a virgin who had already enjoyed 25 springs of her life and yet a charming young girl with her wild eyes, reddish seek and peculiarly sweet voice. When I first visited the Cathedral unconsciously my eyes had been starring at Violet....she seemed to me to be hollier than Jesus and the Bible even. And due to her attraction perhaps I was the regular Church-goer. I went to the Church not to pray to the Almighty but to say something of my love to her ; not to listen to the holliest sarmons but to listen to the prettiest voice of Violet. I was wildly lovin her as my mother, as my sister, as my friend, as my everybody. I am also one of the most unfortunate orphans of the world and like some of the fortunate orphans I was maintained and educated by the Christian mission at Lumding. At my first glance to Violet I found something in her that I was not getting so long. I wished, I should, like a mischivious offended boy, embrace her and kiss her ; kiss her and ask her, Why ? Why had you been playing a hide and seek game with me so long ? With an encouraged and exalted spirit I often step-

ped hurriedly to the Cathedral where in I might find my Violet-my Cathedral where in my mother, sister, brother and everybody had been reckoning me impatiently ; but when I entered the Cathedral I found Violet with a pure white dress unfolding only her blue wild eyes and the red face, my knees convulsed, my lips dried, my eyes dazzled and tongue became inactive ; and after performing the usual functions like a machine, I came back from the Cathedral with a repentance of defeat. Many a days, in the same manner, I used to go to the Cathedral with a gallant optimistic mind and came back like a defeated solder. For, what could I do ? It was beyond my courage to dare to ask her to come aside-so that I could make her read my feelings. I could not tell her, either, frankly in the midst of so many people that I loved her.....I meant no crime, no sin to her ; yet, my fear was, if I could not complete my sentence and had to stop after saying 'I love you.....'; then what the other people would think about me ?

I had not to struggle more. Good God I ultimately she could understand perhaps my love to her. And may be, just to seal the love forever, she invited me. I received her

invitation card at 6 P.M. and at 7 P.M. I hurriedly set out to my so longed Pilgrimage -to the Cathedral where in, perhaps, my Cathedral-Violet had been eagerly waiting. That was an autumn moonlit night. The entire holly atmosphere was so serene, so silent. I stealthily opened the iron-gate of the compound, entered happazardly into, closed the gate behind with trembling hands and was approaching towards Violet's quarter with the feeling of hope and fear of an unpractised thief. Oh my God ! how unbearably my heart was beating I felt my breath would stop sometimes. Almost unconsciously I reached quarter No. 3, knocked at the door.....As soon as the door opened I saw Violet standing almost half naked with a passionate smile in her face. "Come in my dearest" she said. I entered the room and thrown myself on the lone bed. I was taking my breath happazardly. Violet closed the door and hooked it from inside. Perhaps she noticed the heaves of my heart, she said "young man, are you tired ?" I was shocked at her voice and gazzed at her. Instead of waiting for my reply she laughed foolishly and brought out a bottle of wine and a glass and kept on the table. She used to pour wine into the glass, mixed water keeping her back to me and went on saying unnecessarily "you see, I feel too lonely here. Other Nuns are here, but they are all so dull-donot like to make a jest even. In day time, I feel O.K. But particularly at night-at the dead dull nights I feel the room a desert and myself in the purgatory. So I invited you. You have to spend the night here." Perhaps she had been saying something more, but I did not hear. Rather I was angry—I was hating her. I did not wish her to be wildly sexy ; I wished to see in her the images of my mother, my sister, my friend. She put forward the glass of wine towards me. I refused to take and

asked her to excuse me. She asked, "Don't you take Jesus blood being a Christian ?" I bluntly replied, 'I don't like to take my brother's blood". She said, "you a foolish chap. My dear, All right ; I should not mind if you won't take" she came closer, leaned against me and kissed me passionately. I asked her lovingly, 'Violet, why don't you get married?" She laughed loudly that shocked me and said "Marriage, marriage is a legal prostitution. I don't like anything-legal ; I like to die in illegal....". I was angry perhaps. I roared like a thunder 'then why are you behaving me like a sexy Pros ?' She bursted out with anger" shut up stupid, who are you to criticize my character ? Coward, get out of my room. Get out, I say, this instant". I had not the nurve to be in her room and came out of the room like an obedient boy....

On the next afternoon, when I came back from office, my servant gave me a letter and said that that was given by a lady. I could not recognise the handwritings. Hurriedly unfolded the envelope and read....

My dear Wilson,

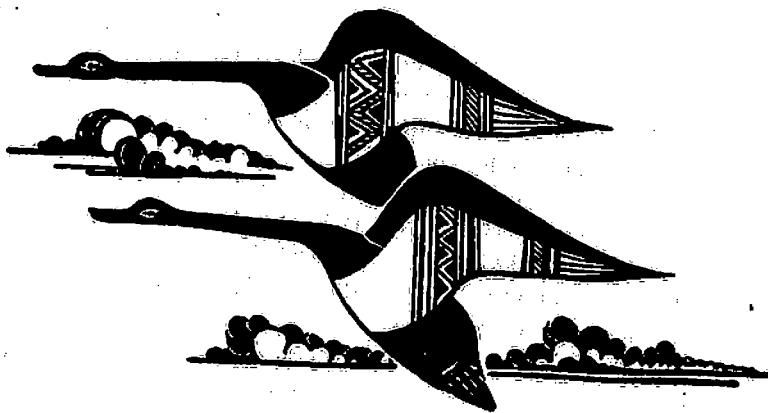
I am really regretting for the last night's event. I know you love me too much and it is also known to me that if I would have requested you, you would have married me. But I did not like to destroy your life. I was born only to sacrifice myself for other people's happiness. So I have sacrificed my that bit of happiness for your future.

You see, I was born in a Hindu family and was educated in a Christian Mission. I lost my father in 1950 when I was only five. My father was an overseer at Dibrugarh who died accidentally in the great flood of 1950. In the same year I lost my mother. I was taken

by my grand-mother to her home at Tinsukia. But after six months, she also left me for ever. And by the grace of Sir Hilton, the father of the Mission at Tinsukia I was admitted into that Mission. I intended to be either a school-mistress or a nurse. But luck betrayed me. Hilton exploited my everything-my youth,, my chastity, my mission of life. Sir Hilton gave me a helpless orphan, shelter without which perhaps I would have to die ; in return, I had to give him the most valuable thing of my womanhood. You should know that I had a girl by Hilton. She is with her father now. I cannot tolerate and excuse that old brute. So I came here to Tura.

I feel it to be my obligation to let you know everything about me. So hoped, you should not be unnecessarily weak for me. You see, I am a mother of a child and a dedicated Nun ; but God knows what I am, please don't come again to the Church. If you believe in God and Jesus, that's enough for you ; don't believe these ceremonial luxuries and musked roughs and faithless dogs

I could not complete the letter. My Tom, my faithful dog-Tom was barking out side so bitterly. And so I had to go out of my room, leaving the letter on the table, to see if somebody had come.....

Secretarial Reports :

REPORT OF THE GENERAL SECRETARY, J.N.C.S.U.S.

I deem it a great privilege to offer my heartiest thanks and deep sense of gratitude to my student friends of Jawaharlal Nehru College Boko who elected me their General Secretary of the students' Union for the session 1970-71 and thereby gave me an opportunity to serve them to the best of my ability. I am fortunate enough in the sense that my student friends have decided to bring out the First Issue of College Magazine 'JAHAWAR JYOTI' in the current session which will provide me a golden chance to extend my love and respects and also heartiest thanks and gratitude to my brethren collectively for their help and kind co-operation rendered from time to time in discharging my responsibilities as their general Secretary. I doubt how far I could mitigate the multifarious problems encountered by my brethren with the limited means provided by the college authority and for this I beg apology to my friends. Needless to emphasise that with the limited source of income of the infant college, the authority left no stone unturned to provide better amenities to the students. The meagre income of the Union fund also stands on the way of developing the extra-curricular activities of the students to the fullest extent. It is at this point, I cannot but express

my heartfelt joys for the arduous venture and united zeal or my brethren shown in collecting funds by instituting a 'Theatrical Show' in aid of the Union Society. I have every reason to believe that my student friends will stand unitedly for the cause of the general interest and will render every possible help in flourishing the college speedily.

As in previous years, this year also the college week festival was observed with great enthusiasm. The festival took its start with the hoisting of the college flag by the honourable Principal Shri J. C. Nath. I feel proud to mention here that a large number of students took part in all the sport and cultural events of the festival. No less enthusiasm was seen among the girl students in making the festival attractive.

A keen contest prevailed in all the items thrown for competition and this made the competition interesting and enjoyable. A number of one act plays in cultural section was thrown for competition. The Prize Distribution ceremony of the festival was witnessed by a huge gathering in a beautifully decorated pandal in the college campus. The Chief Minister, Sri M. M. Choudhury graced the occasion as a chief Guest while Sri P.K. Choudhuri, Transport Minister of Assam and President of the College

G.B. presided over the meeting. Many distinguished Educationists, Politicians and Journalists were present in the function.

Dear friends, a period of 7 years in the history of an educational institution is not enough to be equipped with all the amenities. Yet I must point out the greatest achievement of the institution attained within this short span of time. The college has been brought under deficit grant since 1st September, 1969 in spite of some deficiencies of requirements to qualify for the deficit grant. I, for myself and on behalf of the students of this institution offer our heartiest thanks to the college authorities for their untiring zeal and efforts to bring the college under deficit grant in general and to Sri P. K. Choudhuri, President of the G.B. in particular for this great achievement. Friends, the role of the students of an infant institution is in no way less important than the authorities in augmenting the development of the college. I, therefore, appeal to my respected teachers and dear student friends to exert all their energies and to stand behind the authority to help develop the institution speedily.

Lastly, I would like to offer my heartfelt gratitudes to our beloved Principal, Sri J. C. Nath who is a source of great inspiration and advice in all different activities. I also extend my heartiest gratitude to Prof. S. C. Talukdar, Vice President of the Union society who is a guiding spirit of the Society. I shall be failing in my duty if I do not offer my thanks to the Secretaries of different section and also the union society who helped and advised me in carrying out my heavy responsibilities.

Thanking you all,

Mahesh Rabha,
General Secretary,
J.N.C.S.U.S., Boko.

REPORT ON THE MUSIC AND CULTURAL SECTION

I consider it my proud privilege to place the annual report of the music & cultural section of the Jawaharlal Nehru College student's Union society for the session 1970-71 before my student friends who offered me the chance of serving them as their music & cultural secretary.

On the resignation of the first secretary, I took over the charge of this section and devoted my time and energy for the betterment and fullest development of the talents of my student friends. The music section was not well equipped with the instruments which hastened me to procure the necessary instruments for the fullest development of the section with the limited fund. It was my earnest effort to cultivate the seeds of music & culture among my brethren by providing ample opportunities to develop their faculties in this section. During my tenure, two functions were held in connection with the 'Freshmen social' and 'College Week'. One full-fledged play was also staged which was co-acted by the boys and girls of the college for the first time in the history of the college. Apart from this, my student friends showed great enthusiasm and interest in music of varied categories by participating in a large numbers in the college week festival.

Before concluding my report, I extend my thanks to my brethren in general and gratitude to those who helped me throughout the session in carrying out my duties in particular.

Lastly I must offer my sincere gratitude to our beloved Principal and Prof. in charge of the section for the valuable guidance.

Thanks,
Pitambar Thakuria,
Secretary, Music & Culture.
J.N. College Students' Union Society : Boko.

REPORT ON THE GENERAL SPORTS SECTION

I convey my deep sense of gratitude to the students of Jawaharlal Nehru College, Boko who offered me the opportunity of serving them as their Secretary in Games and Sports section of the college Union society for the session 1970-71. Below I place my annual report on the working and achievements of my section to my student friends.

The moment I took over the charge of my portfolio, I left no stone unturned to develop the faculties in games and sports. It is only at this point, I must acknowledge the response and co-operation of my friends in making the field of games & sports fertile. I may kindly be allowed to announce that a large number of students came forward and showed their proficiencies in different items of sports which made the section attractive to all the students. Our Girl students also showed equal enthusiasm in College Week festival by participating in different games & sports. The keen competition in the college week festival drew the attention of the public as well. I am glad to announce once again that many competitors succeeded in breaking the records of the college and this enabled them to secure suitable prizes.

During the session, a good deal of play materials were purchased to provide opportunities to show proficiencies in extra-curricular activities. It is however regretted that the students are feeling for a good play ground for want of which no progress of the section could be made.

At last, I offer my hearty thanks to all my student friends for their kind co-operation and

beg apology for any shortcomings of the section which was entrusted to me. I conclude my report by offering my heartiest love and respects to the Honourable Principal and Prof-in-charge of the section who guided me in every occasion in discharging my duties smoothly.

Thanks,

Sandeswar Boro.

Secy. Games & Sports.

REPORTS OF THE SOCIAL SERVICE SECRETARY

At the very outset, I express my deep sense of gratitude and heartiest thanks to those who elected me as their Social Service Secretary for the session 1970-71 and thus gave me the opportunity to serve them.

It is no denying the fact that the Social Service has a vital role to play in the rural areas. Our College is situated in a semi-urban area and provides ample opportunities to serve the society. A number of 'Safai' and construction works of village roads were taken up and completed during the tenure of my secretaryship. I consider it my proud privilege to mention that for the first time the students of the college volunteered their labours in team spirit to make necessary arrangements for the performance of a 'Theatrical Show' invited in aid of the Students' Union Fund and thus set an exemplary unity for the cause of general welfare of the students. I shall remain ever grateful to those who helped and co-operated with me in conducting the affairs of the office of the Social Service neatly.

Lastly, I express my heartfelt gratitude to our revered Principal Shri J. C. Nath and

Prof. in charge Sri D.K. Barua for their timely advice and guidance in all sphere of activities. Further, I extend my heartfelt thanks to Sri M. Rabha, General Secretary, Sri Amrit Kalita, Debating Secretary and Miss Parameswari Boro for their help and co-operation rendered at the time of need.

Thanking you all,

Miss Sarbeswari Boro,
Secretary, Social Service,
Jawaharlal Nehru College Union Society
Boko.

REPORTS OF THE GIRLS' COMMON ROOM SECRETARY

I have immense pleasure to offer my deep sense of gratitude and heartiest thanks to the fellow students of Jawaharlal Nehru College, Boko who gave me the opportunity to serve them as their Girls' Common Room Secretary for the session 1970-71. I do not know how best I could serve them during the tenure of my secretaryship. I must apologise for any short comings in discharging my duties as their Secretary.

The insufficient space of the Girls Common Room has put the Girl students in great inconvenience which needs sympathetic consideration of the authority. Apart from this, the Common Room is not well-equipped with furniture and lacks better sitting accommodation. The supply of newspapers and Magazines is not regular which makes my friends sit iddle in Common Room during off-periods. Moreover, the limited number of indoor games very often deprive my friends from developing their extra-curricular activities. It is, therefore, urged upon the

authority concern to look into it and remove all shorts of inconveniences facing my friends.

I consider it my proud privilege to add to my report that the number of participants in Annual Carrom Competition arranged in Girls' Common Room created a record in the College history. A large number of girls students took part in Batminton competition too.

I shall fail in my duty if I do not acknowledge the helps and co-operations rendered by my friends in carrying out my duties smoothly. Lastly, I express my sincere gratitudes to our honourable Principal Shri J. C. Nath and Prof. in charge Shri D. N. Das for their valuable advice and guidance.

Thanking you all,

Miss Kamini Kharikary,
Secretary,
Girls' Common Room,
Jawaharlal Nehru College Union
Society, Boko.

REPORT ON THE DEBATING SECTION

It is my proud privilege to place below the report on the Debating section of the J. N. College Students' Union society for the session 1970-71 for the information of the student friends who elected me to the Portfolio. During the tenure of my secretariship, debating and symposium were held in two occasions where apart from Professors many students both boys and girls participated and made the discussion lively and interesting. It is an undenyng fact that debating and symposium

are becoming part and parcel of college education and play a significant role in producing orators and statesman. But the sad plight of the section in many colleges thwarted the very purpose of education. It has therefore been becoming the utmost need to imbibe the habit and interest among the students to take part in the debate which will help them in developing the inner faculties.

Lastly, I beg apology to my student friends for any omission and commission in carrying

out my responsibilities as a Secretary of the Debating section and express my heartfelt thanks for their kind co-operation. My sincere love and respects go to the the honourable Principal who is the president of the Union Society and Prof-in-charge for their guidance and advice.

Thanks.

Anrit Chandra Kalita.

Secretary,

Debating & Symposium, J. N. C. Students Union.